

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Peregrinus terræ. Fascicvlvs Myrrhæ Siue Considerationes Variæ Super
Plagas Et Vulnera Christi D.N. Itinerarium. Seraphinus. Civis coeli

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

Civis Coeli, Sivè Cœlestis Conversatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49469](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49469)

CIVIS COELI,

sive

Cœlestis Conversatio,

AVTHORE

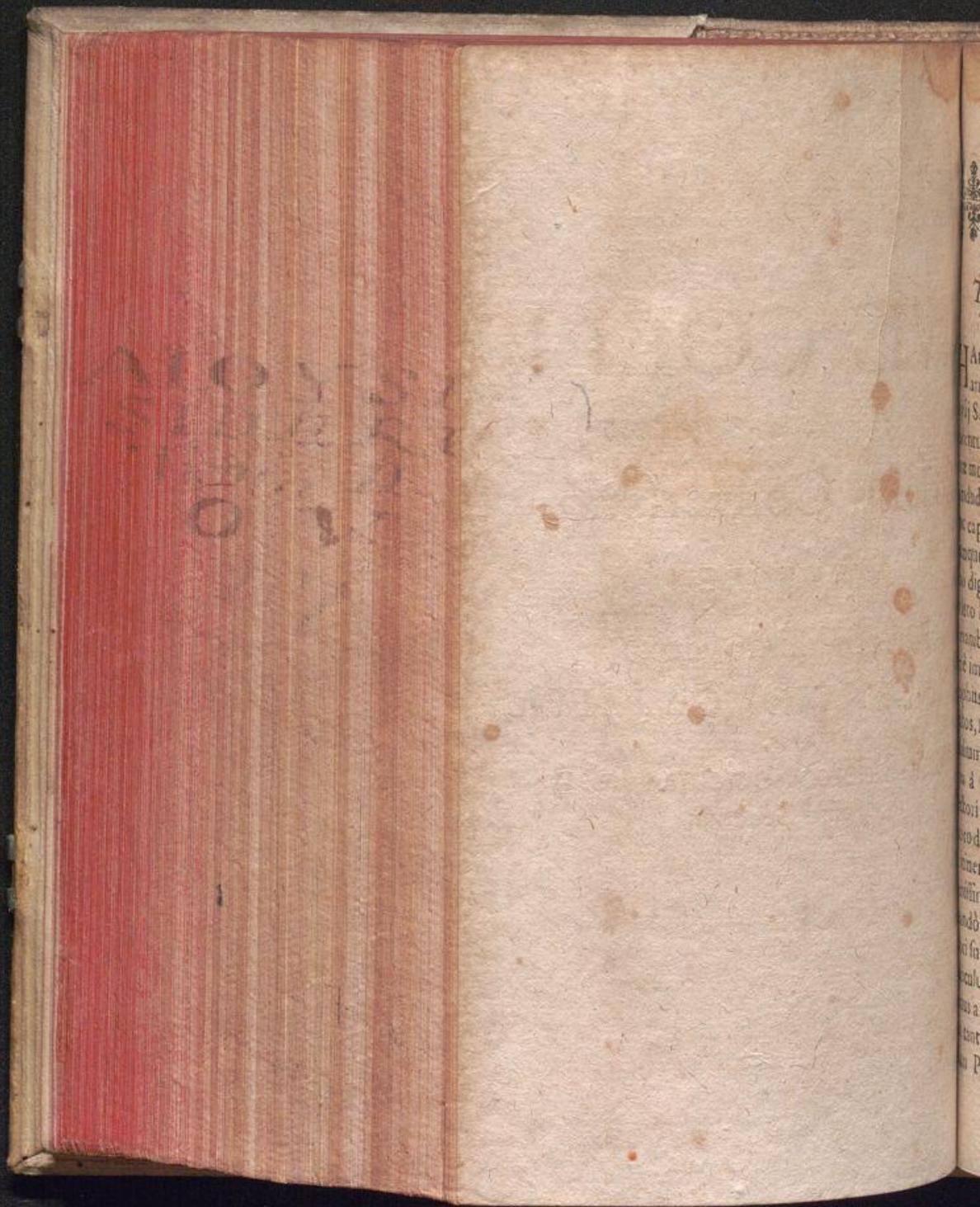
Reverendissimo Patre

VINCENTIO CARAFFA,

alias,

Aloysio Sidereo Societatis JESU

Præposito Generali.

Typographus Italus Lectori.

Ad indiligentem dedi curam, ut duorum
 annorum spatio nonnulla opuscula P. A.
 Siderei, *Iter cœli*, nuncupata typis man-
 darentur. Et quamvis Author ob summam
 modestiam id renuerit, suumque laborem,
 quod a Mundo avidè desideratum, & ex
 capite sibi soli percharum celaverit: eum
 ut vilissimum; ita luce indignum:
 qui in tenebris & nocte lateret,
 hæret, censebat; nihilominus extorsit
 eum *Itinerarium alterius vitæ* recentis-
 simè impressum; in quo quasi cœlestis cosmo-
 graphus certos delineat passus, sed arctos & an-
 gustos, sub vitæ confinium, cum anima ex uno
 mundo demigrat Mundum, obvios. Verùm,
 à Conscientiâ mordebar, quod justum
 querimoniæ suppeditarem argumentum,
 eundem de lassarem ac fatigarem in viis
 laboris, incommodi, & molestiæ
 ac nunquam ad locum quietis ali-
 quò deducere: coactus fui & hunc Au-
 thorem scribere libellum, qui integrum continet
 cœlestium considerationum singulis
 anni diebus appropriatarum, quibus ceu
 gradibus anima fertur ad beatam
 Patriam, æternamque cœli requiem.

Quod si hoc idem opus nimis sublime, & ob-
obscurum tuo videretur intellectu, non
positori affingere culpam; bene quidem
quod, quia totum cœleste est, naturæ
geniosissimæ capacitatem transcendit
nentia. Porro, in quantamcunque
rerum cœlestium devenias notitiam,
illæ comparatione harum, quas hic
spectas, tibi occurrent ut admiratione
rio dignissimæ. Igitur Amice ascende
quò tibi jam patet & concessus est aditus
civis cordis & affectus; ac talem sacra-
vitam, & ita dies tuos transigere alla-
privilegijs illius supernæ civitatis in effe-
dere, & id, quod modo speras, immortalitatem
delicet, Dei possessionem recipere valeas.

N. N.

AD

CIVEM COELI,

sive

Coelestem Conversationem,

INTRODUCTIO.

QUONIAM *OSTRA conversatio in Coelis est.* Nulli *S. Paul. ad*
 dubium est, Apostolum pauculis hisce *Philip. 3.*
 verbis, veluti compendio, restringere
 totam Christianae perfectionis sum-
 mam: ut, nimirum, mente conver-
 semur in caelis, & corpore distaxat
 habitemus in terris, Sapientis sequen-

consilium: In partes vnde saeculi sancti, cum iustis & Eccles. 17.

*confessionem Deo: q. d. Noli haerere & persiste-
 re praesenti Mundo; sed simul cum iustis, aliisque,
 quot Deo laudis offerunt sacrificium, mentem
 transfer ad futurum aeternae gloriae sa-*

Et hunc in finem, ait S. Chrysostomus, Orationi D. Chrys.

*Salvator haec inseruit verba (Qui es in Coelis)
 ad Deum dei concludendum; sed ad orationem tibi assi-
 dum. Non ut includatur determineturque in caelis
 praesentia Dei, quae ratione Immenstatis suae
 caelos in infinitum quoque se extendit, diffunditque;*

*S. Th. Phi-
lip. 3. opusc.
4. de Orat.
Domin.
Cor. 4.*

sed ut doceret nos, sursum ad caelos erigendae
nostra, ibidemque, ut docet Angelicus, a
nobis habitandum esse. Primo, per contemplationem
Non contemplantibus nobis ea, quae videntur, sed
non videntur: non contemplando res temporales
quae corporalibus conspiciuntur oculis; sed
quae spiritali fidei oculo solum spectantur. Secundo,
per dilectionem, non dividendo cor nostrum, sed
illud occupando aeternarum rerum desiderio. Tertio,
per operationem, ut cunctae nostrae actiones unicuique
aeternae vitae respiciant finem, qui est summa gloria
& summa gloria nostra extrinseca Deo, & nobis
seca. Quarto, per caelestium intentionem, ut ad
caelis est, non nisi caelestia appetamus. Quinto, de
habitationem, ut in eadem caeli patria, quam
Pater noster, qui est Deus, habitemus.

*S. Bern.
serm. 4. de
Ascens.*

Præterea debemus, veluti nos exhortatur S. Bernardus
de circuire caelestes illas mansiones, visitando, salu-
supplicando, laudando: omnes choros & ordines
lorum ac Sanctorum circuire, mentemque percurrere
cunctos humillimè visitando, saluando & laudando
petendo insuper aliquam ab eis gratiam, & postquam
petiveris ad thronum Dei & Agni, in honore
Christique contemplaberis gloriam, & ex desiderio
ticipandi tantum bonum, Divinam deprecaberis
tatem, clamabis, traheme ad te.

*Psal. 26.
S. Aug.*

Et hæc ipsius Regni Prophetæ David, ut idem
nit mellifluus Doctor, erat occupatio: Circuire
molarum in tabernaculo ejus hostiam vociferaturus
expendit S. Augustinus, jubilationis: cunctas
circuivi mansiones offerendo Deo sacrificium
jubilationis, gratiarum actionis & congratulationis.

*S. Bern. de
duabus
mensis.*

Insuper ut idem S. Bernardus consilium, in
visitatione nedum laudare Deum, verum etiam
perum mendicorumque instar, circumcundo
debemus: Ut caelestes illi convivantes immittant
aliquam in os latrantis catelli, micam, inquam,
consolationis.

Eodem imò majori cordis affectu ad Sancti
ginam recurrere, eique cum Guarrico Abbate
dicere

Mater misericordia, saturare gloria Filij tui, *Serm. de Assumpt.*
 mittere reliquias parvulus tuus: Tu ad mensam Domina,
 mensam catelli O Virgo Maria, Mater misericordiz,
 consolatore gloria tua, qua in caelesti beatifica vi-
 sionis tui convivio fruere, tibi congratulor colla-
 teat memor nostri fac nos quoque cujusdam micae
 pes. Tu Regina Divinae assides mensae, nos seu ca-
 tumus sub mensa Dominae nostrae consistentes.

obere mica! exclamabo cum S. Ambrosio (esto S. Ambros.
 proposito) O abundantissima fertilissimaque in Lucam
 laborum caelestium! qua jejunium repellitis sem- l. 17.
 colligentem pauperem aeternis expletis epulis.
 aeterno Inferni jejunio nos liberos, & pauperem
 colligentem saturum efficitis in aeterno caeli con-

Cor sit in caelo, ne S. Aug. p. 31
 Frumentum tuum 148.
 Talem ac tantam Idem in Ps.
 83.

ut, ne corrumpatur, sed con-
 corruptum, de loco inferiori & humido ad
 motem siccumque illud transferas: quanto majorem
 cordisque tui curam habere debes, elevando ac
 ponendo illud e terra ad caelum, ut ibidem conser-

Quid est sursum cor? ibi spera, ibi ama, inde pete S. Aug. To.
 mereedem. De Moysen narrant Apo 10. serm. 8.
 quod potius voluerit affligi cum populo Dei, da Verbis
 Pharaonis. Rationem reddit: Apost.
 enim in remunerationem, nempe, mer
 Hebr. 10.

ut exponit S. Anselmus: Quia
 de aeternis honoribus cogitabat,
 se per paupertatem & patientiam adepturum spe-

Theodoro: Theodor:
 animo excelso & elevato supra columnam
 abbat immobilis; & respondet: Quia assidue coe-
 quabat corporis mentisque oculo. Quia, ut bene
 Chrysostomus, obiectum oculis caelum manus
 adfortia, memoria & consideratio caelestis gloriae
 virelq; addit ad heroicis virtutum actus exercendos.

De sanctâ Melaniâ refertur in eius vita, quod interrogata, in quonam spirituali sese occuparet exercitio, responderit: *Per Sanctos civitatis cælestis morantibus discurro, finem vita mea cum bona spe persequor pectore.*

Fructus deinde & effectus, qui ex hac consuetudine moriâ, multi sunt & eximij, & in particulari quatuor: Desiderium cæli, Contemptus mundi, Victoriarum tentationes, Perseverantia in gratiâ, Nobilitas animi.

Primus fructus est desiderium cæli. Enimvero bene observat S. Bernardus, oculo & cor magister se habent correspondentiam, & quod oculus videt, cor non dolet. Ergo quotiescunque oculus mundum & intellectus converterit se ad æterna & cælestia, etiam curret desiderium. Et hæc est via ordinata docet Cardinalis Bellarminus, ad obtinendum Dei amorem, *Consideratio æternorum.*

Secundus fructus est contemptus Mundi. *Secundum fidem vicerunt regna*, quod idem est, juxta expositionem Sancti Thomæ, ac Sancti per fidem vitam æternam & æterni speraverunt Regna terrena Mundi, & Carnis. Et rationem reddit Angelicus: vincitur mundus nisi per contemptum, & non commemoretur nisi cognitione & amore boni majoris. Ergo memoria cælestium bonorum ad terrenorum contemptum pervenitur contemptum.

Tertius fructus est Victoris contra omnes tentationes. *Cui resistite, fortes in fide.* Resistere debent ita nos exhortatur S. Apostolus Petrus, Diaboli tentationibus scuto sanctæ fidei, quæ non debilis & timida sed fortis & generosa sit, oportet. S. Hieronymus: *Ab incredulis Diabolus timetur ut Leo, à ferribus ut vermis, contemnitur.* Ratio est, quia Diabolus allicit voluptatibus & deliciis Mundi, Fides pollicetur æterna cæli gaudia; & si tribulationibus presentibus terrorem tibi ingerit, Fides committitur æternas penas futuras: ergo Fides victoriam obtinuit.

Roset. p. 7.
c. 4. fol.
406.

S. Bern.

Bellar. in

Psal. 38.

S. Apost.

S. Thom.

1. Pet. c. 5.

S. Hier.

de summ.

Bono c. 5.

Quartus fructus memoria rerum celestium est per-
gratia in gratia. *In nobis est*, asserit S. Chryostomus, *s. Chryf.*
Dei conservare, vel destruere primum, si
contemplamur: secundum, si ad secularia de-

Quintus & ultimus fructus est animi nobilitas & ge-
nostro enim incumbit officio & debito, ut,
modum existimat S. Cyprianus, *stemus in s. Cypr. de*
generositatis nostra, cognoscendo nos filios Dei, *spect.*
in gradu dignitatis nostrae, in quo Deus
collocavit, agnoscendo nos esse hæredes regni
Et hæc de utilitate & fructibus hujus me-

Ad modum, quo ea in praxin reducenda sit, pro-
enim hæc memoria non speculativa dun-
sed practica, operativa & efficax sit oportet,
quâ usi sunt Sancti. S. Hieronymus ait, *s. Hieron.*
memoriam toties esse exercendam, quoties *Epist. 22.*
sua fucata specie in fraudem nos inducere
Quoties in Mundo videtur aliquid gloriosum,
te allectet, tibi que blandiatur, noli in eo sub-
sed ad Paradisum monte transgredere, & esse in-
quo futurus es.

S. Chryostomus pro habenda praxi hujus memo- *s. Chryf.*
omnium rerum creaturarum transitoria *Hem. 63.*
que expoliationem: *Vis capere beatitudinem? in Ioan.*
quæcunque
pollides.

S. Augustinus brevissimum alium suggerit modum. *s. August.*
Diaboli (inquit S. Doctor) duo verba: *Erit, &*
Erit. Quidquid pulchri ac boni conspexeris in
toto, totum id erit in cælis, & cum infinito excessu
bonitatisque; at quando tibi represen-
tur aliquod malum seu culpæ, seu pænæ; dices:
Ibi erit, quidquid voles,
S. Doctor, non erit, quidquid noles.

S. Basilius tres alios assignat modos. Primus est: *s. Basil. in*
vilitate flagrare, & vivere ardentissimo ac in- *Admonit.*
Paradisi desiderio. Secundus: *saeculi voluptates ad fil. Sp. 2.*
omnemque mundi pompam instar luti despiciere.

A 5 Tercius,

Tertius, corpore *tantum figuram* quadam inter
versari, intellectu vero *conversari in caelis*. Et in hoc
 sancto exercitio, inquit ille, consistit tota perfecta
 nunciatio summa. *Perfecta renunciatio est conversatio*
mani ad caelestem conversationem translatio.

S. Basil.
 Reg. fus.
 expl. 8.
 S. Leo,

S. Leo considerat praedestinationis nostrae emittit
Sursum vocatos animos desideria terrena non despicit
ad aeternitatem praeelectos peritura non occupat.
 Qui vocatus est ad caelestem gloriam & beatitudinem
 nequaquam animum suum occupare debet vilitate
 qui ad aeternitatem electus est, flocci pendat haec
 & transitoria.

Hebr. 12.

S. Paulus Apostolus idem nobis persuadet
 Christi: *Aspicientes in Auctorem fidei, qui propter*
gaudio sustinuit Crucem, confusione contempta. Nos
 contemplari debemus Duce[m] nostrum Christum
 quemadmodum Christus propter gloriam corporis
 seu praemium, propositum fortiter sustinuit crucem
 & mortem Crucis; ita nos quoque propter aeternam
 gloriae praemium patienter vitae huius tribulationes
 ferre debemus. Sanctorum hic semper mos fuit
 suetudo, ait S. Gregorius, *ut cibum caelestem*
si non gaudendo, saltem suspirando gustarent: ad
 modum si in praesenti vitam caelestem gloriae
 haud possimus gustare gaudentes, cum gultemus
 suspirantes.

S. Greg.

Ejusmodi quoque exercitium nostrum sic oportet
 ut semper respiciamus ultimum finem gloriae
 caelestibus illis choris assilire non possimus carnis
 & exultando; constituamus nos ibidem praesens
 mandando, desiderando, & suspirando. Suspirando
 anhelemus transire ab exilio ad Patriam, ex carcere
 ad portum, à carcere ad liberam regni possessionem
 à poenis ad gaudium, à morte ad vitam, à tempore
 ad permanentem semperque consistentem aeternitatem.
 Aspitemus semper suspirus gemitibusque continui
 Deum & Dominum nostrum, ad Creatorem & Redemptorem
 demptorem nostrum, ad sanctissimam eius Matrem
 & ad consortium & conversationem Sanctorum, Angelorum
 & quaeque societatem. Pulsemus continuo aeternam vitam

rias, dicendo: *Aperite mibi portas iustitia, ingressus* *Psal. 117.*
confitebor Domino: Aperite, O Angeli Paradisi,
portas iustitiae, & ingressi non nisi in aeternum Creato-
laudabimus & glorificamus. Aspiremus ad coe-
lestes nuptias Agni: Gaudeamus & exulemus, quia *Apol. c. 19.*
erunt nuptia Agni, & Vxor preparavit se. Ubi
est, quae est anima nostra, comparere debet ornata
omnium virtutum ornamento. O Beati qui ad *loc. cit.*
omnes nuptiarum Agni vacati sunt! Absit omnis alius
desiderium, cesset quodeunque aliud desiderium, nec
quod aliud adsit amor & desiderium, quam assistere illi
desponsari huic sponso, gaudere tam sancto,
et jucundo & aeterno sponfalio. Hoc unicum a
Deo, postulare debemus. Vnam peti à Domino, *Psal. 26.*
quicquid à Deo peto, hic unicus & solus
meorum meorum scopus & meta est: videre Sanctos, S. Aug. in
Sanctum Sanctorum, esse cum Sanctis & esse sanctum. Man. par. 3
que una aeternae vice per diem, sed frequenter ac
per in cunctis actionibus nostris, quod ad fieri poterit,
anagogicam aspirationes, ut docet S. Bonaventura,
aspiramus & suspiramus ad summum Bonum. Summo
oculis diluculo, lucique creaturae aperiens oculos,
quandò mihi concedetur, ut aperiatur oculos
creatae? Te vesticos, dices: quandò me vestiam
in gloria? quandò in lumine tuo videbo lumen?
videndo mentis, aspira ad mensam caelestem. Ne-
modo & conversando cum hominibus, dices:
quandò conversabor cum Angelis, & cum Sanctis?
quandò cum Christo? quandò cum sanctissima ejus
Trinitate? quandò cum Deo & sanctissima Trinitate? &
quomodo discurre in reliquis actionibus. Et si
hoc exercitium caelestis conversationis necessa-
rium est cunctis Dei servis & famulis, qui inter pericula
saeculi huius puros immaculatosq; sese con-
servare satagunt, maximè illis imprimis necessarium
est, qui ex officio cooperantur animarum saluti, ut,
interim dicitur S. Gregorius, ij. qui eis conjun- *S. Greg.*
gentur, eorumque fruuntur consortio, quasi ex salis sa-
poris aeternae vita sapore condiantur. Quod idem est dicere:
sal tangens salcm, communicat de sapore salis; ita qui
cum

eum homine spirituali & coelesti convertatur, patet
 efficitur saporis & delectationis rerum spiritualium
 coelestium : unde corda mundana commoveantur
 contemptum rerum temporalium, & in amore
 flis Patriæ accenduntur. Hanc ob causam, ita
 S. Cyrillo, S. Paulus Apostolus ante prædicationem
 raptus fuit ad tertium cælum, & rursus in corpore
 ablegatus. Non quia dignus non esset concursum
 lesti; sed ut prægustatis supercoelestibus, descendens
 sum prædicaret, coelestique sua prædicatione
 animas pertraheret ad cælum.

Hæc est igitur Servorum Dei obligatio, ut
 ratione, affectu, desiderio prorsus sint cœlestia.
 Verùm quia, ut fateretur S. Augustinus, in
 queorum possi sumus : constituti sumus in regione
 longinquâ, in loco exilij & tribulationis, in
 inimicorum (unde facile à coelesti desiderio frustremur)
 & in contemplatione rerum coelestium repugnans
 propterea, prosequitur idem Sanctus, nihil aliud
 genus munimento, ut expergescatis ad Deum
 verum & summum bonum, cum desiderium, recurre
 Quapropter, ut tanto impedimento & obstru
 hideatur remedium, subiciuntur, instar
 florum Paradisi, variæ considerationes ut
 gloriæ nostræ : ut singulis diebus restaurentur
 creeturque noster Spiritus in consideratione
 unius ex floribus illis, & per hac breves
 meditationes (quarum erunt 36, quo sit
 earum correspondeat numero dierum totius
 currentium) quasi per tot gradus ascendamus
 pinquioresque evadamus cœlesti nostræ Patriæ
 demque cogitatione fixi hæreamus, ubi per
 æternitatem personaliter commorabimur, nec
 omni exuri consolatione ac gaudio temporali,
 mur, gaudeamusque diutaxat spe æterna beatitudinis

S. Basil.
 Hom. 4.
 de gratia.

juxta documentum Apostoli : *Spo gaudentes in hoc mundo; sed spe retributionis gaudentes. In quo similes erimus Beatis in cœlo ex gratia*
 siquidem eandem sortimur gaudij materiam

...um gaudium, & solum adest differentia in modo,
... illi gaudent in re, nos gaudemus in spe : illi gaudent
... ando, nos sperando.

Hæc D. Augustini supra memorati extitit indu-
... etenim, veluti de seipso refert, breve quod-
... tibi confecit manuale cœli, quod secum semper S. Aug.
... t, quo sopita cœlestis desiderij memoria renova- *prof. Man,*
... : & quoties tepercerit, in DEI accendetur
... . Hoc idem tibi faciendum est, & curandum,
... semper tecum deferas præsentem aut similem
... cœlestium considerationum fasciculum, quo in
... amorem cœli, & in odium ejus, quod
... extra cœlum tibi obicitur,
... accendaris.

CIVIS

CIVIS COELI

LIBER PRIMVS

PARADISVS

Visio Clara DEI.

Gradus I.

Visio clara DEI, perfecta representatio DEI.

Uia visio beata est vitalis qua demeretur
representatio DEI. & omnium, quae sunt
in DEO, essentiae, videlicet, personarum
& Personarum Divinarum, & à DEO, eorum, loquuntur
a DEO producta sunt in ordine
tutae, gratiae & unionis; unde sequitur, quod
DEUS est DEVS, & omnia in essendo: ita Secundo
propter visionem beatificam est DEVS,
& omnia in represen-
tando.

H. Visio

II.

Visio clara Dei, & Essentia Dei.

Quia Beatus videbit in Deo primam perfectionem; & consideratur in Deo, & est Essentia Dei, qua ratio sit à se, in se, & per se: à se, propter independentiam: in se, propter continentiam omnis perfectionis: & per se, propter efficientiam. Etenim tres res creatæ sunt *ab ipsa, & ad ipsam*: ab ipsa tanquam à prima causa: ad ipsam tanquam ad ultimam finem.

III.

Visio clara Dei, & attributorum Dei.

Ultra Divinam Essentiam videt Beatus in Deo attributa Divina, & ut docet S. Augustinus, videt attributum unum, & multiplex: ut unum in formalitate & entitate, ut multiplex in virtute. Videt enim simplicissimam Naturam Divinam in seipsa esse infinitam & immutabilem, ac proinde infinitis possibilitibus perfectionibus, infinitisque attributis (si darentur distincta) æquivalentem.

IV.

Visio clara Dei, & Personarum Dei.

Praeter attributa Beatus videbit ineffabile sanctissimum Trinitatis mysterium, unitatem Naturæ in Trinitate Personarum, & Trinitatem Personarum in unitate Naturæ. Non videbit tres & unum, veluti quatuor res; sed tres unum, tanquam tres: quia tres Divinæ Personæ essentialiter sunt ipse Deus, & Essentia non superaddit novam entitatem.

V. *Visio*

V.

*Visio clara DEI, & CHRISTI
Humanati.*

Quia eadem visione beata videbit Deum Trinum
& Deum Hominem. Deum Trinum, tres Personae
in una Natura: Deum Hominem, duas Naturas
Personae. Videbit & admirabitur in ineffabili
Incarnationis potentissimam Divini amoris
S. Dionys. quia triumphat de Deo amor.

VI.

*Visio clara Dei, & Mariae sanctissimae
Matris eius.*

Summa gloria nostra est, O Maria, exclamavit
S. Bernardus, post Dominum te videre. Cujus ratio
S. Bernardus jungit idem mellissimus Doctor: quia hoc gloria
in spec. c. 6. privilegium est, quod quicquid post Deum
S. Bernardus quicquid dulcius, quicquid jucundius in gloria
20. 1. serm. Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est.
61. c. 8.

VII.

*Visio clara Dei, in libro sacrae
Scripturae.*

Quia Beati in Deo videbunt omnia mysteria
Scripturae, omnes sensus litterales & mysticos,
S. Aug. lib. 20. de civ. S. Augustinum, totum illud, quod hic creditur,
6. 21. vita conspicietur in Verbo: Hic creditur, quod
Ergo si totum, quod continetur in sacra Scriptura
creditur aut fide explicita & distincta, aut fide
cita & confusa, hoc idem in futura vita clare
in Deo.

VIII.

Visio clara Dei, in libro Natura.

Videbunt insuper Beati in Deo totum ordinem re-
naturalium, & quod ad species, & quod ad individua,
omniumque seriem Historiarum præteritarum tum sa-
crarum, cum prophænarum, quæ à principio Mundi ad
præsentem statum occurrere: ex futuris verò
cognoscent, quæ ad proprium pertinent statum.
Hæc cognitio perfecta erit & comprehensiva: siqui-
dem clarè cognosceat omnes differentias, proprietates &
relationes cunctorum animalium terrestrium, aqua-
rum, & volatiliùm: nec non historiarum circum-
stantias omnes, loca, tempora, personas: & in hisce
revelatis, veluti in effectibus Creatoris eorum sibi
comparabit.

IX.

Visio clara Dei, in libro Gratia.

Visio Beati extendet se quoque ad omnes effectus
quæ ad visionem beatificam, tanquam ad ultimum
ordinem, ordinatos, quales sunt gratia habitualis, &
habitus & virtutes infusæ, sicut & lumen Glo-
riæ: cognoscat præterea Beatus, quod omnia hæc
sunt in ordine supernaturali Gratia; at non in eo-
dem gradu & perfectione: in infimo namque gradu or-
dinis majus est Gratia, in medio lumen Gloriæ; in su-
periori & summo est visio beata, prout magis minusve
ad dona accedunt ad Deum.

X.

*Visio clara Dei, & pulchritudinis cæli, & loci
materialis Paradisi.*

O Israel, quam magna est domus Dei, & ingens locus Baruch. 5,
et habitatio ejus! Magnus est, & non habet finem,
B excelsus

s. Bona. excelsus & immensus. In quo, secundum s. Bonaventuram, quatuor puncta considerari possunt, quæ beatitudinem Beatis conferunt lætitiâ. Primò, ætèrna felicitas, quam possident. Secundò, lucunda societas, in qua regnant. Tertiò, Corporis glorificatio, quam vident. Quartò, Mundus, quem contempserunt. Quinò, Deus, quem evaserunt.

X I.

Visio clara DEI, perfecta possessio DEI.

Quia in rebus spiritualibus solum videre potest. Unde cum Deus sit actus purissimus & immutabilissimus, solis potentius spiritualibus intellectibus voluntatis eundem possidere, eodemque gaudio frui possimus. Cujus exemplum habemus in Solis, hæc enim fruimur, hæc possidemus, quo ipsam oculo corporeo spectamus & intuemur si visio clara Dei te beatum efficit in cælo, te beatum efficit in terrâ: unde beatus in cælo, videndo, si primò in terrâ beatus credendo.

X II.

Visio clara Dei, transformatio in Deum.

Perfecta, nimirum, similitudo Dei, non tantum duntaxat, sed etiam objectiva; quia visio beatorum ut nonnulli asserunt, est verus in ago quæ dicitur pura Divinitatis & Trinitatis Dei; unde non est representatio Dei intuitiva, verum etiam reflectiva & cognoscendo seipsam objective, representatio Dei in Deum objective. Et valde conveniens est hanc personificationem imaginis attribueri visioni beatorum.

Lessius de summo bono.

potentia verè ac intrinsecè Deo similis existat :
ur assereit S. Augustinus ; tunc perfecta eris Dei si-
loquendo etiam de intuitivâ , cum perfecta erit

S. Aug. 14.
de Trinit.
c. 17. S. 1000

13.

XIII.

Visio clara Dei , comprehensio
Dei.

Non per inclusionem , Deus enim infinitus est , &
comprehensibilis : sed per affectionem , quæ à
Gregorio Nazianzeno vocetur habitio : Visio Dei Nazianz.
habitio Dei , & videre Deum est habere Deum : lib. de Beat.
etiam à Theologis appellatur tentio , & corre-
pondet virtuti Spei , quemadmodum Fidei respon-
deat caritati , & Charitati fruitio . Quapropter de his
qui sperant in Deo , dicitur : Assument pennas , ut A-
& alarum Spei & Amoris suffragio evolabunt
caelum , in vultum beatificum Divini Solis defuxuri

XIV.

Visio clara Dei , merces Bea-
torum.

Quidquid laboras , ad hoc laboras ; ut videas , quia S. Aug. in
tota merces . Et quamvis formaliter , & ex natu. à
Visio Dei non dicat aliud , quàm videre & repræ-
sentare Deum ; nihilominus considerata juxta suam
agentiam trahit ad se amorem , gaudium & ceteras
bonas perfectiones . Quapropter concludit S. Au-
gustinus : Si visio Dei est tota merces , & omnia
bonum nostrum ; sursum cor , sursum ame-
rem , sursum spem ad Deum
dirigamus .

XV.

Visio clara DEI, aggregatio omnium bonorum.

i. 50.

Videbis, & afflues, scilicet, omnium bonorum fluentiâ. Et hæc aggregatio bonorum erit triplex generis: primò, bonorum naturalium intrinsecorum quia Deus intellectui & voluntati Beatorum infundit omnes scientias naturales, cunctasque virtutes naturales cum actibus suis: secundò, bonorum extrinsecorum supernaturalium, scientiarum beatitudinis & infusarum, fruitionis & gaudij: tertio, bonorum extrinsecorum, excellentiæ loci, Secularium Sanctorum, & negationis remotionisque omnium culpæ & pœnæ.

XVI.

Visio clara Dei, in summo gradu ordinis Supernaturalis.

Quia tam Gratia, quàm lumen Gloriæ ordinatur ad visionem, tanquàm ad ultimum finem. Unde visio est qualitas quædam supernaturalis & intellectualis, Gratia verò & Gloria sunt qualitates spirituales naturales habituales, & visio est ultimum complementum & perfectio cum luminis Gloriæ, & luminis Gratiæ. Unde trium harum formatio est visio, veluti dictum est supra.

XVII.

XVII.

Visio clara Dei, æquivalens omni cognitioni.

Quia in se virtualiter representat hæc tria intellectus judicicia. Primum: Deus est primum principium, à quo omnia dependent. Secundum: Deus ultimus finis, ad quem omnia referenda sunt. Tertium: Deus est summum & infinitum bonum supra omnia diligendum. Et hos tres actus intellectus subiciuntur tres actus voluntatis: primus est actus accipiendi à manu Dei omnia: Secundus est actus remunerandi omnia creata ad Deum tanquam ad ultimum finem. Tertius est actus amoris actualis Dei super omnia.

XVIII.

Visio clara Dei, Beatitudo nostra.

Hæc enim consistit in quadam perfectissimâ operatione perfectissimæ cujusdam potentie circa objectum perfectissimum, qualis est visio beatifica. Quia hæc est cognitio abstractiva imperfecta; sed intuitiva perfectissima, & intellectus ut potentie, & Dei, ut objecti perfectissimi. In hac vitâ habemus perfectionem operantiarum & objecti; at quia non habemus perfectionem cognitionis non sumus beati.

XIX.

Visio clara DEI, Bonum increatum.

Quia Beatitudo est bonum perfectum, quod totum appetitum, alioquin non esset ultimum, si adhuc restaret aliquid appetendum.

B 3

Ergo

ergo beatitudo nostra necessario debet esse bonum
 creatum, veluti est beatitudo nostra non formata
 sed objectiva. Quidquid enim creatum est, com-
 bonum finitum & limitatum, beatos nos efficiat
 quic, satiando & quietando totaliter nostrum appeti-
 tum. At Deus, infinitum & increatum bonum, quod
 s. Thomas. sariatque nostrum intellectum, ut universale verum
 & omne verum: & sariat voluntatem ut universalem
 bonum & omne bonum.

XX.

*Visio clara Dei, summa communicatio
 Dei.*

Duz sunt principales communicationes Dei ad
 & utraque summa est. Prima, personalis in vita
 humana Christi. Secunda, objectiva in peccatis
 creata Beati. Et, ut pretereamus primam, hanc
 est summa & infinita: quia in ea communicatur
 Deus sine aliqua limitatione & modo quodam
 perfectissimo, per intimam ac perfectissimam unionem.
 Et, pro expositione excellentie ac prerogative huius
 communicationis, describit eam Spiritus sanctus in
 figuris & symbolis fluminis & torrentis. *Ecce qui
 sicut. clingabo super eam quasi fluvium pacis. & quasi
 torrens inundantem gloriam. Me communicabo. Me
 Deus, anime sancte in paradiso plenitudine quae
 gaudij, abundantiae aquarum similis, magna
 continentis Glorie fluvium, in quo subiacet
 Beatus felix & sariatus rema-
 nebit.*

PARA

Amor ardens Dei, amor complacencia.

Quia majorem Beatus percipit gloriam, cum placet sibi in gloriâ Dei, quam dum complacet sibi propria. Si quidem in illa gaudet bono quod est immenso, infinito & increato: in hac vero gaudet bono finito & creato. Beatus igitur in hoc sibi comitatur & gaudet, Deum esse id, quod est in se, primum & independens, primum principium & ultimum omnium rerum, summus epilogus, ac perfectio omnium compendium.

XXIV.

Amor ardens Dei, benevolentia Dei.

Quia si amare est velle bene amico, in dicitur Beatus, qui sunt veri amici Dei, bene volunt Deo, cum vult à Deo possideri omnia bona & intrinsecas perfectiones quibus præditus est. Et si velle Beati esset efficere, hoc ipso actu certo quodam modo mutuum & par recipere Deo: daret namque, quod recipit à Deo, Deum recipere à Deo, & Deum daret Deo.

XXV.

Amor ardens Dei, beneficentia Dei.

Etenim perfectio amoris non consistit tantum in voluntate: verum etiam in opere, non tantum in affectu, sed etiam in effectu. Quamobrem totum quod facit Beatus, ordinat ad finem gloriæ Dei. Quamvis Deus haud sit capax augmenti intrinsecarum perfectionum, attamen gloriæ extrinsecæ capax est.

Amor ardens Dei, Conversatio in Deum.

Non realiter, & per viam effectus, id enim impossibile, sed per viam affectus: quia propter mentiam amoris vellet Beatus, si possibile esset, & in affectu se convertere in Deum: & per visionis: adeo namque per amorem est abler Deum, & in abyssum Divinitatis immersus, ut quasi oblitus non videat, non gustet, ne audiat quam Deum. Unde anima videtur esse, non anima, sed alius quidam Deus: veluti solet esse in aëre, ubi nonnunquam nubes rotulenta, percussa, & illuminata à Sole, videtur esse magis alium solem.

S. Bern.

Amor ardens Dei, ultimus finis Beati.

Quia est creatus ad amandum Deum, idcirco se esse in perfecta unione: quia amar ad unum, unicum solum sortitur finem. Et non solum est affectiva, sed realis, conformiter petebat Christus: *Sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus, & in unitate gloria & beatitudinis*: enimvero ex deo gloria & beatitudo objectiva, propria Deo, communicatur etiam Beato. Unde, quemadmodum unum habent amorem communem, ita & unum gaudium: unam beatitudinem: vicijus anima, esto receptiva esse humanum, non tamen humano, sed Divino more vivit, judicat, & sentit.

XXX.

*Amor ardens Dei, mutua unio & mansio
Dei in Beato, & Beati in Deo.*

Juxta dictum S. Joannis Apostoli: *Qui manet in 1. Joan. 6. 4.*
in Deo manet, & Deus in eo. Quod intel-
ligitur per viam cognitionis, & per viam amoris; per
viam cognitionis, quia in quantum Beatus apprehendit
Deum, Deus est in Beato, & in quantum penetrat
in profunda Dei & essentiam Dei, Beatus est in
Deo; & per viam amoris, quia cum Beatus amat
Deum, Beatus est in Deo, & ut amatus à Deo Deus est
in Beato.

XXXI.

*Amor ardens Dei, mors vitalis & Deifica
Beati.*

Quia vivit non jam vita humana, sed Divina. Et si
sicut est dictum illud Platonium: *Amor meretur ubi Platq.*
& vivit, ubi non est. Beatus non vivit in se, sed in
Deo, quia tota ejus cognitio & amor non consistit in se,
sed in Deo, ibidemque quiescit. Præterea dici
sunt: *O felicem mortem, quam duæ vitæ sequuntur!*
quæ duplicem causat vitam; unam, in quantum Bea-
tus cognoscit & amat Deum; alteram, in quantum co-
gnoscitur & amatur à Deo.

XXXII.

*Amor ardens Dei, dies natalis Beati
in cælo.*

Quia sicut vi amoris Christus renatus fuit in terris
propter se nostræ Humanitati; ita vigore ejusdem amo-
ris renascitur Beatus in cælis uniens se Divinitati ejus.

Quæ

Quapropter Sancti Patres merito diem mortificationis
larunt diem natalem, diem nativitatis; qui Do-
tus nascitur ad veram vitam, quæ est vita læta
Gloriæ.

XXXIII.

*Amor ardens Dei, & Zelans honorum
Dei.*

1. 2. q. 28.
a. 4.

Quia amare & zelare pari ac simultaneo gen-
bulant, & eadem charitas, quæ desiderat gloriam
prohibet, quantum potest malum contrarium
offensam & injuriam Dei. Et hoc innuunt vocibus

Apoc. 6.

Vindica, Domine, sanguinem nostrum: Caligant

S. Aug. 10.

O Domine, profusores sanguinis nostri. Non re-

10 append.

tunt vindictam de hominibus; sed de peccato

serm. 35.

mirum, ut Deus destruat peccatum, & salvet per-

torum.

XXXIV.

*Amor ardens Dei, amor holo-
causti.*

Perfectum cordis humani holocaustum non in
sed in cælo Deo perfecte redditur, ubi totus
affectus, & in habitu, & in actu dedicatur & con-
cratur perpetuè ac continuè laudi DEI. Quo-

S. Aug. in

Psal. 50.

obrem Regius Propheta dicebat: Tunc accipietur

sacrificium iustitia: modo sacrificium pro impietate

Spiritus contribulatum & cor contritum, tunc accipietur

sacrificium laudis solius. Beati etiam, qui habitant in

domo tua, Domine: in sæcula sæculorum

laudabunt te, hoc est sacrificium

iustitia.

XXXV.

*Amor ardens Dei, amor experimentalis
Divina dulcedinis.*

Aliud est, juxta S. Bonaventuram, *scire naturam* Dei; aliud *gustare & experiri dulcedinem mellis*. Eodem modum, aliud est intelligere per viam rationis, quænam sit natura Divinæ bonitatis: aliud vero gustare & experiri per viam amoris ejus in medio. Beatus in paradiso totus immersus hæret in immenso Divinæ dulcedinis Oceano, veluti apis tota se in favo immersa est, aliud non spectat, non tangit, non gustat aliud nisi mel. O statum felicissimum, O statum beatissimum, O statum infinitæ dulcedinis, æternæ beatitudinis, immensi gaudij!

XXXVI.

Amor ardens Dei, status perfectissimus.

Duos status sibi vindicat Charitas: unum imperfectum in hac vitâ cum unione habitus & actus fidei; alterum perfectum in alterâ vitâ cum unione luminis gloriæ & visionis beatificæ. Etenim charitas est perfecta & unita amicitia inter Deum & hominem: ergo connaturata ei debetur lumen Gloriæ & visio beata, quæ præseus conversatur cum Deo, eodemque modo & fruatur. Idem dicendum est de Gratiâ: in primo statu vitæ hujus unita est cum Charitate modo imperfecto: in secundo statu alterius vitæ unitur cum Charitate perfecta & consummata, & cum lumine Gloriæ, & beataque visione, quia Gratiâ est participatio Naturæ, uti est in seipsâ. Ergo quemadmodum connaturaliter debetur amor, lumen & cognitio suæ Naturæ; ita Gratiâ proportionaliter certum debet habere jus, & exigentiam naturalem amoris, & visionis beatæ.

XXXVII.

Amor ardens in actu perfectissimus.

Quoniam actus amoris cujuslibet Beati est altissimus & intensissimus, superatq; omnem altitudinem Sanctorum hujus vitæ, tametsi hillos in gradu & intensione habitus Charitatis. Ratio actus amoris correspondent actibus cognitionis, sicut visio clara Dei sine comparatione excelsionem obscuram Fidei; ita amor Patriæ, respondet visioni, superat amorem vitæ, proportionem cognitioni illius.

2.2. q. 24.
n. 7.

Amor ardens Dei, & à Deo.

Postquam enim Propheta asseruit Sanctorum ad instar carbonum accensorum existere: *Ezech. c. 1. ignis ardentis*, reddit ejus rationem dicens: *Et succensi sunt ab eo, scilicet à Deo, ignem hunc rem à Deo recipiunt: & carbones ardentis, accensi ardent in se: quia accensi à Deo in fortitudine cognitionis, ejusdemque infinitæ pulchritudinis, cedunt, ardent in se. Quod si igitur, anima non vino ardere desideras amore, Ad Deum in ardore accedito: ad Deum, qui ignis ardens & consumens, fugito: ardet in se, & accenditur, qui humilitate eundem accedit.*

Amor ardens Dei, in propria sphaera.

Ignis noster materialis naturalem suam sphaeram cum in sphaera elementari sub cælo: & ignis spiritus proprium sortitur centrum supra cælestem sphaeram.

castia Dei. *Vivit Deus, cujus ignis est in Sion, & ca-*
vetur in Jerusalem. Quia de causa amor Beati in caelo, *D. Tbo. 2. op.*
de dilect.
 in loco connaturali, quinque comprehendit con-
 ditiones nobilissimas: Prima est, amor Beati in caelo
 in materia nobilis; quia Beati pure amant Deum,
 neque quicquam aliud eum Deo, aut extra Deum amat.
 Secunda, est in forma cognoscibilia; quia amant & co-
 gnoscunt se amare. Tertia, in quantitate magna; juxta
 naturam cognitionis. Quarta, in virtute inextin-
 guibilia; quia est impeccabilis. Quinta & ultima, in
 ordine stabilis, stabilis in intensione; quia est immuta-
 ta & invariabilis.

XL.

*Amor ardens DEI, in nube &
caligine.*

Quamvis Beatus clare cognoscat Deum, ardentius
 eundem amet; nihilominus Divinae nubi & caligini
 contentus esse dicitur; quia infinitam cognoscibilitatem
 & amabilitatem Dei haud cognoscit: tum etiam
 naturam non comprehendit Deum, neque eum quasi
 cognoscere dicitur, comparatione Dei praesertim, qui
 clare cognoscit amatque seipsum cognitione & amo-
 re comprehensivo. Et in hac incognoscibilitate & in-
 comprehensibilitate gaudet Beatus, admiraturque Di-
 vine excellentiam & magnitudinem, quae tamen si
 clare cognosceretur amareturque, infinites tamen re-
 spectu adhuc cognoscibilis & amabilis, veluti se co-
 gnoscit & amat Deus, seipsum comprehendens. Et
 incomprehensibilitas respectu Beati, veluti invisibilis
 respectu nostri, dicitur caligo, in qua habitat
 Deus. *Pollicitus es, Domine, habitare in caligine, 2. Paralip.*
6. 6.
in circuitu ejus Quam ob causam te quidem
 videmus; at clare comprehendere haud
 possumus.

PARA-

PARADISUS

Gaudium immensum DEI.

XLI.

*Gaudium immensum Dei clare cognoscitur
& ardentius amatur.*

EX beato Dei aspectu, beatoque ejus amore beatus homo quoque procedit gaudium, quod est summam dulcedo, infinita suavitas, æterna delectationis, infinitæ & æternæ pulchritudinis, dulcedinis & bonitatis increatæ DEI: O gaudium summum, gaudium vincens omne gaudium, extra quod non est gaudium.

S. Augustinus
Soliloq. 35.

XLII.

*Gaudium immensum Dei, summi ac perfectissimi
amoris pariter dulcissimum.*

Quis gaudium est effectus charitatis, nascitur ex præsentia rei amatæ in voluntate: quemadmodum præsentia saporis generatur delectamentum in bene affecto: unde sequitur, gaudium, cum sit proprietas naturalis amoris, non esse liberum delectamentum ex seipso; sed in sua causa duntaxat, quæ est hujus & non alterius vitæ. Considera, si mei dulcedinis uniretur palato, sine dubio infinitum delectamentum in eo causaret; pari ratione gaudium dulcedo infinitæ pulchritudinis Dei, quæ est voluntatis Beati, causabit in eodem infinitam voluptatem & suavitatem.

XLIII.

XLIII.

Gaudium immensum Dei; Summa pax & quies Beati.

Quemadmodum enim ab amore generatur gaudium, ita à gaudio suam trahit originem quies, quæ quædam desiderij cessatio: unde gaudium non est nisi quies, consistens solum in privatione motus; et est positiva quædam vitalis operatio voluntatis, quæ sibi complacet & oblectatur in re amata, quam satisfactionem subsequitur quies, quæ est privatio & cessatio motus & desiderij. Gaudet igitur Beatus in Deo, gaudentes magnam quandam percipit pacem & quietem: quia gaudentes infinito isto bono, extra illud habere nequit alterius boni desiderium.

XLIV.

Gaudium immensum Dei, proveniens ab immenso Divinarum perfectionum Oceano.

Gaudium namque crescit juxta magnitudinem boni operis & amati. Si igitur bonum, quod à Beato concipitur & amatur in Deo, est summum, immensum & infinitum; immensum pariter & infinitum erit gaudium. O immensum bonum, solum & unicum immensum gaudij principium! O immensum gaudium ab infinito solum procedens bono! plus superat omnem gaudium hujus vitæ, quam Oceanus minimam aquæ quantitatem: cum verò hæc multiplicata tandem adæquare, & superare potest Oceanum; at gaudium præsentis vitæ, esto in infinitum cresceret, nunquam tamen gaudium vitæ æternæ attingere poterit: cum hoc sic est in superiori ordine, ordinis nempe nobilioris & eminentioris.

C

XLV.

XLV.

*Gaudium immensum Dei, & perfectionum
intrinsecarum Dei.*

Et ista sunt primarium objectum gaudij beati. Et sicut Beatus contemplatur, admiratur, adamat Divinam magnitudinem, & excellentiam, ita contempletur, & in infinitum eam gaudet, gaudet immenso esse Essentia, infinito Divinorum attributorum numero, Divinarum Personarum in una Natura purissima, simplicissima distinctioe. Et quemadmodum Beatus sine comparatione plus amat Deum, quam seipsum, ita sine comparatione plus de Divinis, quam de propriis gaudet perfectionibus.

XLVI.

*Gaudium immensum Dei, & gloriæ
intrinsecæ Dei.*

Et hæc est secundarium objectum gaudij beati & ipsius Beati. Quia gaudet Deum ab hominibus cognosci & amari. Ac primo gaudet de gloria quam recipit à sanctissimâ Christi Humanitate, secundo, à sanctissimâ ejus Matre: tertio ab aliis Sanctis, denique gaudet de manifestatione Divinæ Misericordiæ, quæ celebratur in cælis, & de manifestatione Divinæ Justitiæ, quæ exercetur in Inferno. Et merito contentur Domino, quoniam in æternum Misericordiam ejus in paradiso: & sic etiam in æternum Justitiam in Inferno.

Psal.

XLVII.

*Gaudium immensum Dei, & propriæ gloriæ
Beati.*

Beatus gaudebit etiam de propriâ gloriâ: ac primo de gloria, & per Deum, & propter gloriam Dei. Ac primo de gloria

propria gloria essentiali animæ : secundò, de gloria
 materiali corporis : tertio de societate Sanctorum :
 quarto, de pulchritudine, decore, dispositione & orna-
 to Paradisi : quinto & ultimò, quod ab omni culpâ
 liberus, & præsertim ab æternis Inferni tormentis &
 cruciatibus liberum ac exemptum se conspiciat.

XLVIII.

*Gaudium immensum Dei, & gloria
 Proximi.*

In illa scilicet Patria, quemadmodum quilibet Beatus S. Anselm.
 amat proximum, sicut seipsum; ita lætabitur & gau- Profolog.
 det de gloria proximi sui, veluti de propria: unde se c. 25.
 videtur, quod, prout crescit ipsorum Sanctorum nume-
 rus, accrescat quoque, & multiplicetur gloria & gau-
 dium in quolibet Beato: Si ergò cor hominis vix capiet
 tantum suum, quomodo capax erit tot & tantorum gau-
 dium? Hæc igitur lex est charitatis ac gaudij in Para-
 diso: plus amabunt, & gaudebunt de Deo, quàm de se-
 ipso: & de proximo, ut de seipsis: & Deus plus amabit
 eos, quàm ipsi amabunt se ipsos. S. Anselm.,
 loc. cit.

XLIX.

*Gaudium immensum Dei, desideriorum
 complementum.*

Quid enim amas, caro mea? quid desideras, anima S. Anselm.
 nisi illud, quicquid amatis, & desideratis. Totum, l. cit.
 enim amare & desiderare potest corpus & anima; in
 quo habetur cum sufficientia & abundantia maxima,
 rationem reddit S. Bernardus: quia Deus infinitate
 immensitate sua animam Beati, cunctosque sensus ejus
 summa delectatione adimplebit: Erit enim S. Bern. in
 quantum visui, cithara auditui, mel gustui, balsamum festo omnium
 sensuum, sicut desiderabilis tactui.

L.

Gaudium immensum Dei, flumen pacis.

Isai. c. 66. Declinabo super eam quasi fluvium pacis. In quam Deus in Paradiso communicat. Bona, tam abundans est, ut, fluminis instar coelestis combinationis & dulcedinis, totam in se absorbeat beatitudinem; & hæc infinitæ illi immersa suavitate, cuius quod retinet esse creaturæ, incrementum Dei hinc quasi induit & suscipit. O pax Divina, pax Divina!

S. Bernar. O pax, in se continens, quæcumque ab omnibus desiderantur: & vitam & salutem, & copiam, & hinc

S. Aug. & omnia bona!

LI.

Gaudium immensum Dei, Torrens Gloria.

Isai. c. 66. Declinabo super eam quasi Torrentem inundantem gloriam. Gaudium Beatorum appellatur Torrens gloria; quia sicut torrens est repentina aquarum inundatio à cælo descendentiū; ita Gloria Beatorum quædam bonorum omnium congregatio, quæ in momento quodam Beati replet animam: & descendit, quia ex mera Dei liberalitate donatur: ut ait D. Augustinus, cum Deus remunerat nostram suam dona coronat.

S. Aug.

LII.

Gaudium immensum Dei, Marcedinis.

Sap. 16. Natura Dei in se essentialiter est dulcedo: Sicut Dei, dulcedo Dei est: substantia, natura, & c.

credo, suavis & consolatio per essentiam. Et sicut
 est infinitus in sua essentia; ita infinitus est in
 ordine; vi cuius dicit S. Augustinus: *perit quo-* S. Aug. in
modo menti humana & fit Divina. Manebit qui- Psal. 30
substantia hominis mortalis, subiungit S. Bern. de
gloria; sed sub alia forma immortalis gloriæ, sed dilig. Deo.
aliâ formâ, aliâ gloriâ, aliâ potentiâ: tota nam-
que transmutabitur in formam, gloriâ & poten-
tiam Dei.

LIII.

Gaudium immensum Dei, gaudium in-
finitum.

Idem enim gaudium infinitum & increatum Dei
 proprium est etiam gaudium Beati. Unde dicitur in
 libro in *gaudium Domini*. Ex quo sequitur, Beatum
 constitutum esse in illo gaudio, ut exponit D. Augusti-
 nus, veluti spongiam in mari constitutam esse videmus,
 quæ non continet mare, sed continetur & absorbetur à
 mari, ad eundem modum Beatus non capit, nec com-
 prehendit tantam gloriâ; sed ab ea continetur & com-
 prehenditur. Quapropter Beatus *intrat in gaudium, S. Anselm.*
in gaudium in Beatum. Non totum illud gaudium profol. c. 26
continet in gaudentes; sed toti gaudentes intrabunt in
gaudium.

LIV.

Gaudium immensum Dei, gaudium
gaudiorum.

Quia continet in se omnem gaudij rationem & spe-
 ritum. *Dominus diluvium inhabitare facit, id est, Psal. 28.*
transiit omnia genera bonorum in bonos, & omnia Basil.
in malorum in malos. Dominus faciet, ut in terra
quæ homo sit veluti submersus in quodam diluvio, ut
gaudium, boni affluant omnis generis bonis, & mali
abun-

S. Bern.

abundant omnis generis malis : quemadmodum in diluvij adeò inundans & abundans est, ut in se totum videatur comprehendere aquas, ac si nulla alia res perficit; ita gaudium Beatorum est omne gaudium. Et, ut contestatur S. Bernardus, *illa gaudia tam magna sunt quod non possunt mensurari: tam multa sunt quod non possunt finire: tam copiosa sunt, quod non possunt finire.* Quia sunt gaudia innumerabilia, innumerable, infinita, inestimabilia.

LV.

Gaudium immensum Dei, Status
dissimus.

S. August.

Siquidem ibi erit, quidquid delectat, omnia delectatio, omnis requies, omne solatium. Omnia quæ quies possibilis, omnis consolatio imaginabilia, in paucis plura complectamur, Qui hoc bene fructu

S. Aug. l.c.

illi erit? quid non erit? quidquid volet, erit; quod

S. Anselm.

quidquid nolet: quia erit in Beato cum immensitate

S. Bonav.

derio plena refectio, plena satietas cum quadam
immesitate.

LVI.

Gaudium immensum Dei, vita
tiissima.

S. Aug.

Eam declarat S. Augustinus per felicitatem in visione Dei, per suavitatem in musica Angelorum, per jucunditatem in societate Sanctorum. *Concedite, quæ sit illa felicitas, Deum facie ad faciem videre, Angelicum audire: quanta jucunditas omnium Angelorum societatem habere. O vita felicissima, jucundissima! Felicissima in Deo, suavissima in Angelis, jucundissima in Sanctis. O felix jucundissima, jucunda felicitas Sanctos videre, esse cum Sancto Sanctum esse!*

LVII.

*Gaudium immensum Dei, stabilimentum
cordis humani.*

Ignis semper in motu est, at quamprimum propriam
sphaeram, quiescit: ita cor nostrum instabile
semper ac inquietum est inter hujus vitae bona; sed, ut
in gaudio potitur Dei, stabilitur & consistit in quietum aeterni
fructus bono. Quare verissima est illa D. Augustini *S. Aug.*
sententia: *Cor humanum in desiderio aeternitatis non fixū,
stabile esse non potest in hac vita; sed semper turbabitur,
commoveretur, agitur a vana passione amoris, & odij: timoris
& spei: laetitiae & tristitiae.*

LVIII.

*Gaudium immensum Dei, & propter
Deum.*

Quemadmodum Deus in seipso, & propter seipsum
est amabilis, terminus & motivum amoris: ita est in se-
ipso & propter seipsum fixibilis, terminus & motum
contemplationis & gaudij. Contrarium est in creatura: liqui-
dem ejus amabilitas, ut patet à Deo participata, amabilis
est & delectabilis in seipsa, at non propter seipsam, cum
amatur solum propter Deum. Et quod magis Beatus *S. Thom.*
amat Deum, gaudet & delectatur Deo propter Deum, *q. 11. sc. 36.*
& non propter creaturam aliquam, neque propter se-
ipsum, eo existit beator. Quia in puritate amoris &
gaudij magis accedit ad Deum.

LIX.

*Gaudium immensum Dei, gaudium sempi-
ternum.*

Quia est gaudium fundatum in aeternitate. *Gau. S. Th.*
quod est bono Divino, quod est aeternum & invariabile.

Ioh. 6.6.

Et hoc est illud gaudium nobis promissum à Christo
 D. N. (*Et gaudium vestrum nemo tollet à vobis*) gaudium,
 quod non potest auferri, nec amitti, subiectum
 mutationi, neque dependens est à creatura
 qua, sed à Solo Deo, qui se nobis communicatum
 promisit, juramento stabilivit, firmavitque proinde
 per totam æternitatem irrevocabili: *Insuffragabili
 ravit*, & tanquàm purus Deus, & ut homines
 simul, *daturum se nobis*, & per gratiam
 gloriam.

LX.

*Gaudium immensum Dei, in æternitate
 sine fine.*

Gaudet Beatus in cælo, non in mensura
 temporis; sed in duratione æternitatis sine fine.
 Quapropter gaudet omnibus bonis, & præsentibus,
 & futuris: siquidem omnia illa in se
 conjungit in se, in mentali æternitatis presentibus.
 O beatam æternitatem! O felicissimam æternitatem!
 O æternitatem, fontem gaudiorum omnium, &
 finiti gaudij principium! O beatissimos vos Patres
 Spiritus, qui, quod agitis, in æternitate operamini
 in æternitate amatis, in æternitate gaudetis
 in æternitate regnatis
 sine fine.

PARADISUS.

Laus DEI infinita.

LXI.

Laus Dei infinita, effectus gaudij.

Ma Beatus, gaudetque de immensis Dei divitiis: & ex tali amore & gaudio procedit laus: *Laus Dei Cassiod.*
 in anima refectio, cui nulla similis videtur delectatio:
 procedit ex nimio fervore charitatis, & ex nimia delecta-
 tione ad Deum. Laus Dei est verus cibus animæ, in
 qua delectatur, in illa nutritur, & vivit in æterna beata-
 que vita: quia provenit ex quodam excessu amoris &
 delectationis erga Deum.

LXII.

*Laus Dei infinita, immensum iubilum
 cordis.*

Quia iubilum est canticum laudis, quod conjun- *August.*
 tum est semper cum gaudio cordis, & ex gaudio *Psal. 32.*
 procedit. Et hæc est laus Beati in cælo, laus in ju- *Idem Ps. 88.*
 bilatione. Beatus populus, qui seip-
 sam laudare Deum & jubilarare Deo: & jubilando
 gaudent, & gaudento jubillant in mari
 quodam immensæ ac perpetuæ
 dulcedinis.

C 5

LXIII

LXIII.

Laus Dei infinita, proprius cultus Dei.

S. Aug.
Psal. 32.

Quia laudare in jubilatione competit solum in bono (quale est Solus Deus) quod significari non potest verbis explicari non potest. Vera laus igitur competit soli Deo, & est cultus solius Dei, ac debetur Deo non potes, tacere non debes: quid restat, nisi ut potes q. d. verbis explicare non potes Majestatem & civitatem ineffabilis Dei, haud tamen eam silentio praeter debes: nil aliud igitur superest, nisi ut cantu & jubilationis dicas Creatori tuo, imiterisque Beatorum caelo, qui in perpetuo gaudiolaudent, cantant ac jubulant Regi suo ac Domino.

LXIV.

Laus Dei infinita, laus continua.

Cassiod.

Sicut enim est continuus, & sine intermissione amor; & continuum est gaudium: quia Beati amoris amant, & gaudent de Deo, & in Deo; ita quoque continua est, qua exalant & glorificant Deum. Haec continuatio laudis non generat fastidium, nec deum: quia laus non tantum est operatio, sed etiam muneratio, & de perceptione muneris nemo laxatur, nec radio afficitur.

LXV.

Laus Dei infinita, propter id, quod est in seipso.

Psalmus.

Primum motivum laudis Dei, quo docentur laudari in caelis, est ipsemet Deus. Confitemini Deo, quoniam bonus. Laudatus & benedictus sit Deus, quoniam bonus, nempe, summè ac infinite bonus in seipso.

est illud Trisagium Seraphinorum celestium, quo
 adorant Deum & sanctissimam Trinitatem, quia est in-
 consuetudo sancta in se ipsa: *Sanctus, Sanctus, Sanctus*. In quo
 adorabimus sanctos Angelos, & Trisagio Seraphico
 adungemus Trisagium Ecclesiasticum, dicentes: *San-
 ctus, Sanctus, Sanctus: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui
 Sancto: Soli Deo honor & gloria*. Et huic adnectemus
 Trisagium Virgini Deiparæ dedicatum: *Sancta, S. Bonav.
 Sancta, Sancta: Maria Dei genitrix, Mater & Virgo:
 semper Maria honor & gloria*.

LXVI.

*Laus Dei infinita, propter beneficium
 Creationis.*

Et hoc est secundum motivum laudis Dei, quæ exer-
 titur in cælis: *Dignus es, Domine Deus noster, accipere* *Apo. c. 3.*
*gloriam & honorem, & virtutem: quia tu creasti omnia,
 & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt.*

LXVII.

*Laus Dei infinita, propter beneficium Re-
 demptionis.*

Et hoc est tertium motivum laudis Dei, quo moti
 Beati in hæc protumunt verba: *Dignus es, Domine,* *Apo. 1. c.*
accipere librum, & aperire signacula ejus, ut in eodem
incipiam reperire laudem & gloriam Tibi, veluti ani-
marum nostrarum Redemptori, debitam; quoniam
creasti nos, & redemisti nos Sanguine tuo. Et quemad-
modum Beati in cælo totum suum bonum à sacro-
dotio Passionis mysterio procedere recognoscunt; ita
semper cessant laudare Christum, & que referre gra-
tias pro tanto beneficio: quod, nimirum eos Sanguine
suo pretioso redemerit, eisque gratiam & gloriam pro-
meruerit, qua mediante liberi existunt ab omni culpa
& penâ.

LXVIII.

Laus Dei infinita, laus amorosa.

Amplitudo laudis Dei perfectionem suam æquatur
 à mensura amoris. Tunc magna amplaque laus
 tollimus Deum, quotiescunque ea procedet ex
 amore. Quam ob causam animæ beatæ laudantur
 voce magnâ, id est magno & vehementi amore,
 magna, quæ est vox non oris, sed cordis, & est
 amore ardentis. Etenim Non valet apud Deum
 magnus clamor, sed magnus amor, inquit D. Augustinus.
 Præterea laudant Deum in citharâ aureâ, quod
 idem laudem affectivam & amorosam significat:
 quidem cithara denotat laudis melodiam: & aureâ
 indigitat charitatem & amorem, quo laus ipsa
 facienda est.

§. August.

*Laus DEI infinita, occupatio
beata.*

Hoc erit totum negotium nostrum, sine defectu
 Hoc erit in cælo exercitium, totalisque occupatio
 nostra, laudare & glorificare Deum sine fine.
 aliud modò agitur in cælis, quàm quod laudetur
 glorificetur Deus sine intermissione, sine fine.
 opus eorum, laus Dei sine fine, sine defectione, sine labore.
 Omne Beatorum studium positum erit in laudando
 Deum, & hæc laus erit sine fine, sine tædio, sine
 labore. O beatissimam Sanctorum vitam! O
 diffimam occupationem: contemplari, amare, de-
 dare Deum, & unum sine defectu, Alleluia, &
 gloriam decantare Deo sine ulla in-
 terruptione!

§. Aug. Serm.
 liloq. c. 15.

§. Aug. Me-
 dit. c. 25.

*Laus Dei infinita, finis nostræ
Creationis.*

Populum ipsum formavi: laudem meam narrabit: Isaiâ. 45.
 Magnam hunc creaturarum rationalium populum
 me creavi, ut in mea laude decantanda semper sese
 occupet. Enimvero si finis Creationis & Creaturarum
 finis est, qui & Creatoris; sicut igitur finis Dei in
 omnibus rebus non est alius, quam laus & gloria sua,
 mirum, Deus in omnibus laudetur & glorificetur,
 quem quoque Creaturarum finis erit. Ergo Beati in
 celo, cum scotos Divinæ impendunt laudi, conse-
 quuntur ultimum suum finem, qui est eorum beatitudo
 & gloria æterna.

Laus Dei infinita, laus totalis.

Quia voce etiam corporali, instrumentisque mus-
 icæ anima laudem Deo dabit, quando cum corpore
 unita fuerit. Quapropter S. Joannes cœlestem depin-
 xit musicam dixit: *Erat Cithararum citharizan-
 tum in citharis suis: musicorum, inquam, & pulsan-
 tum suavissimè citharas suas. Imò os cuiusque Beati Guiliel.
 sicut citharà chordarum innumerabilium, mira & in- Paris. li. 2.
 comparabilis suavitatis, quæ omnem simul in se compre-
 hendit musicam & melodiam non absimilem ei, quæ
 in vocibus, instrumentisque musicis unitim pulsatis
 sonatur hic in terris.*

Laus Dei infinita, laus simultanea.

Quoniam Beatus cunctas perfectiones Divinas simul
 simulque laudabit ac decantabit, quemadmodum illæ
 simul

simul ac unitim cognoscuntur, simul ac unitim amantur, & non una post aliam. laudabitur Pietas simul cum Sapientia, & hinc cum Misericordia simul & Iustitia: & sicut attributa Divina omnia unita sunt & perfectissime ident sicera uni Essentiae; ita una vox laudis, unico jubilationis cantico omnia exaltantur & magnificantur.

LXXIII.

Laus Dei infinita, secundum infinitam magnitudinem.

Pf. 144. Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis. Magnus Deus & magnus laudabilis dignus: quia sicut immensa ejus magnitudo non habet finem; ita nec ulla ponenda est meta & finis laudis ejus. Magnitudo Dei, quae est Essentia Dei, secundum Apostolum, quatuor habet partes: largitatem immensitatis, longitudinem aeternitatis, sublimitatem altitudinis, & profunditatem incomprehensibilitatis. hoc est laudis exercitium Sanctorum in caelis, laudis Divinam Essentiam, quia est infinita in sublimitate, infinita in aeternitate, infinita in altitudine, infinita in incomprehensibilitate. Ad idem laudis exercitium invitavit Apostolus Viatores in terrâ: quia, juxta Augustinum, *Qui laudare non vult in transitu hujus saeculi, obmutescet, cum venerit saeculum saeculi.* Er qui hoc Deo gloriam laudis in tempore, eundem glorificationis poterit in aeternitate. Unde laus Deo exhibenda a D. Chrysostomo appellatur *suava vita praesens* seu praeludium & principium.

LXXIV.

Laus DEI infinita, ordinatio Divina.

Unico solummodo praecipio astringuntur Saeculi, inquit S. Augustinus, praecipio, nimirum, *Unum*

Præceptum posuit, & non præteribit: Quale
 scriptum dedit Deus Sanctis suis, nisi ut laudent illum? *Psal. 149.*
 quorum hoc est negotium; semper laudare Deum.
 arant, nec temerant Sancti in celo: Hæc sunt ope-
 rificatiis, & ibi nulla necessitas. Non rapiunt,
 pium aliorum bona: Hæc sunt opera iniquitatis,
 ibi nulla iniquitas. Non pascunt esurientes, nec
 resiliunt: Hæc enim sunt opera misericordie, & ibi
 la miseria. Supposito igitur hoc, quod Beati in para-
 ditu liberi ab omni necessitate, exempti ab omni
 equitate, immunes ab omni miseria; nulla alia eis fu-
 erit occupatio & exercitium, quam semper amare &
 laudare Deum.

LXXV.

*Laus DEI infinita, & à seipsa ada-
 quata.*

duobus modis Deus laudat se ipsum in celesti Patria.
 modo immediatè: & est gloria & laus Dei adæquata,
 eadem est actus vitalis intrinsecus & increatus Dei,
 qui est ipsemet Deus. Secundò, mediatè, nempe, per
 creaturas, & hæc laus est inadæquata & deficiens, quia
 creatura non tantum laudat Deum, quantum meretur
 laudari, neque Deus eam exigit propter indigentiam
 suam, sed propter utilitatem nostram. Unde laus illa
 dicitur à D. Augustino, *Dei miseratio*, eò quod in no- *Psal. 149.*
 stris relucet utilitatem & emolumentum, ut per illam
 creaturas efficiamur, ac in laudando Deum ultimam no-
 stram recipiamus perfectionem, & beatitudinem.

LXXVI.

*Laus Dei infinita, in Deo, & in
 Creaturis.*

Haud sufficit Beatis, ut per seipsos laudent *S. Bon. to. 2.*
 quantum possunt; verum & ad eundem finem, de proc. Re-
 cunctis lig. 7.

cunctas invitans Créaturas. Ac primò Creaturas esse naturæ, quia totum id, quod possident, à Deo obtinere: secundò, in esse gratiæ; etenim facta est donum Dei, & ratione huius Deo laudem dantur: tertio, in esse Gloriæ, quia beatitudinem, qua fruuntur in cælis, à Deo promanare agnoscunt: quartò, ad eundem finem invitans sancti simam personam: quintò, invitans Animam sanctissimam, quia Maternitas & donum Filii actionis naturalis dona ipsis à Deo communicata. Verum, quia hæc hæc laudum actionibus nunquam attinguntur, & semper Deus supervalet, & ampliora in infinitum perfunt, quæ laudentur & deprædicentur in Deo, invitans, & cum hoc contenti & quieti remanent in desiderio laudandi Deum.

LXXVII.

Laus Dei infinita, quò magis crescit, eò magis deficit, æstimatione & opinione Beati.

Quemadmodum enim, quo magis cognoscitur Deus, eò magis cognoscitur esse cognoscibilis, & magis cognoscitur, quàm sit cognoscibilis, & quò magis amatur, eò magis æstimatur amabilis, & minus amatur, quàm sit amabilis; ita quò magis Beatus laudatur, eò magis cognoscit eum esse laudabilem, & minus laudat, quàm sit laudabilis. Et juxta hunc sensum S. Gregorius Nazianzenus: *Quantum capere Deum tantum recedit*: quò magis anima appropinquat Deo, eò magis Deus elongatur ab ea, & exaltatur in magnitudine: juxta quem sensum loquitur Plinius: *Accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus*: ut pervenit ad centrum Dei, puta, ad beatitudinem, per in Deo majorem reperiet altitudinem, quàm seipsum attingere potest; nimirum majorem abyssum penetra-
tum, quæ à Beato comprehendere non potest.

*Nazianzenus
antiph. 1.*

Psal. 63.

LXXVIII.

LXXVIII.

Laus Dei infinita, laus unionis.

Laus unionis ea est, qua Beati in caelo laudant Deum, unusquisque laudem suam aliorum innectit laudi. eadem suam coadunant cum laude supremorum Seraphinorum, cum laude Matris Dei, & cum laude Animae sanctissimae Christi: denique, ut satietur expleaturque eorum desiderium in laude Dei, uniant laudem suam cum ipsamet Divina laude, intrinseca, & propria Deo. hoc exemplum nobis imitandum, utque doceamur, in unione in Divinis laudibus nos occupare debeamus, sicutur S. M. Ecclesia in Sacrificio Missae: *Cum quibus nostrae voces ut admitti jubeas, deprecamur, q. d. rogamus, ut nostrae laudum voces uniantur ad gloriam Dei cum vocibus Seraphinorum, cum vocibus etiam B. Virg. Mariae, Christi Domini, & ipsiusmet Dei.*

LXXIX.

Laus Dei infinita, laus increata.

Laudant Sancti DEUM eadem increata illa laude, DEUS, contemplan- do seipsum, ab aeterno se- culum laudat & glorificat, & una persona sanctissima *Tob.* mutatis laudat ac glorificat alteram. Enimvero Deus complacet sibi, gaudetque de laude illa in- creata & aeterna Dei, ac Deum tali adaequato infini- tate modo laudari amat: & cum in tanta sibi com- placentia de laude, ea tanquam propria laudat DEUM. eodem modum laudandi DEUM docet nos Ecclesia in versiculo isto: *Gloria Patri, &c.* ubi per gloriam intelligitur gloria & laus creata, sed increata, quae erat in principio, puta, ab aeterno, & nunc & semper erit in aeternum: hacque laude semper laudetur Deus ab aeterno, & in aeternum.

D

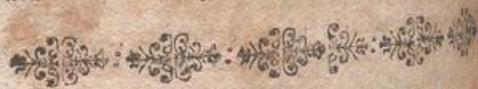
LXXX.

*Laus Dei infinita, solum Sanctorum
praestantem.*

1. Cor.

S. Hieron.

Non hominum, sed Dei laudem aestimant & appetunt Sancti, neque ab hominibus, sed à Deo laudem summè reputant. Tunc laus erit unicuique à Deo censore & remuneratore meritorum singulorum. Ad imitationem Sanctorum consulit nobis S. Hieronymus: *Laudes hominum ne requiras: quia, tamen si facilius non curare, dum negatur; difficile nihilominus non delectari, cum offertur.*

PARADISUS.

Actio gratiarum æterna.

LXXXI.

*Actio gratiarum æterna, iubilum perpetuum
Sanctorum.*

1. ai. 51.

Quemadmodum in paradiso continua Dei laudatur laudes; ita quoque continuo ibidem singularum actionum: *Gaudium & letitia in eternum gratiarum actio & vox laudis.* In beata illa Patriarum reperietur gaudium vera letitia, verum exercitium & gratiarum actio: actio gratiarum propter Divinam beneficentiam, & laus datur propter Divinam excellentiam. Tale quoque officium à Christianis si oportet: *Vox laudis & gratiarum: vox laudis propter infinita attributa Dei, & gratiarum propter infinita beneficia à Deo accepta.*

ando semper & voce & corde : Gloria Patri, gloria
Dei, gloria Spiritui sancto : Gratias Patri, gratias Filio,
gratias Spiritui sancto.

LXXXII.

*Actio gratiarum aeterna, cum propria
annihilatione.*

Veragratitudo, inquit Albertus, est extollentia dono-
rum Dei cum annihilatione seu humilatione & depre-
ssione sui. Et hujus conditionis est gratitudo Sanctorum
in caelo: Ceciderunt in conspectu throni in facies suas, di-
centes: Amen: Benedictio, & claritas, & sapientia, & gra-
tias agimus tibi. Et hanc ob causam actio gratiarum exhi-
bita a Pharisaeo, non fuit accepta Deo; quia ex corde
supremo, non humiliato, procedebat.

Alber. Pa-
rad. An-
c. 25.

LXXXIII.

*Actio gratiarum aeterna, in aestimatione
donorum.*

Virtus gratitudinis consistit specialiter in magna aesti-
matione & appretiatione donorum donatoris. Et haec
aestimatio & aestimatio in gradu perfectissimo est in Be-
atis. Recordantur semper & indelebilem gestant memoria
beneficiorum a liberalissima Dei manu receptorum, &
gaudent, ut in seipsis sunt, infiniti, nimirum valoris &
pretii, agnoscunt & aestimant.

2.2. q. 207.
a. 2.

LXXXIV.

*Actio gratiarum aeterna, in laude mentali
& vocali.*

Ultra aestimationem postulat insuper gratitudo re-
cognitionem laudis cum voce aut mentali, aut vocali.
Sic debito modo satisfaciunt beati illi spiritus men-
tales; at, resumptis corporibus gloriosis,
voce

2.2. q. 107.
a. 2.

voce etiam eidem correspondebunt: *Confitemini Domino, quoniam bonus: benedicimus Deo, quia est bonus: imò ipsamet bonitas. Exclamant modò mente: Confitemini Domino, quoniam bonus: voce tuac quoque conuabunt, voces iungentes affectibus.*

LXXXV.

Actio gratiarum æterna, in retributione operis.

2. 2. l. cit.

Recognitio non consistit in verbis duntaxat, sed etiam in factis: hic secundus actus est qualitatis mentum virtutis gratitudinis. Et hunc etiam locum cum perfectione exercent Beati in cælo: etiam actus suas actiones offerunt Divinæ Majestati & Beatorum veluti ex debito tum religionis, tum gratitudinis agnoscentes Dominum tanquam Deum & Benefactorem suum: ut Deo offerunt *sua & se*, ex debito reponis: ut Benefactori offerunt pariter *sua & se*, ex gratitudinis.

LXXXVI.

Actio gratiarum æterna, effectus inviduus Orationis Sanctorum.

Suarez de orat. lib. 1. c. 11. to. 2. de Relig.

Proprium namque Sanctorum est, semper tractare id, quod absolute postulant & petunt: ac proprie hanc orationem semper comitantur gratiarum actus receptis favoribus. Unde quilibet Sanctus sibi debet & appropriare potest hæc Christi verba: *Gratias Domine, quia semper exaudisti me, quando ab te rogavi te.* Ratio est, quia cognoscunt in Filii voluntatem Dei, quæ precibus eorum intercessionem illam impertitura sit gratiam. O Sancti cæli, Advocati & Patroni nostri potentissimi & efficacissimi, pro nobis, ac Divinum nobis impetrate auxilium

omptum & efficac, quo suffragante omnem mali fu-
 arnus occasionem, & in via salutis benè semper ope-
 mur.

LXXXVII.

*Actio gratiarum aeterna, perpetuus
 cultus Dei.*

Cultus Dei, ait S. Augustinus, in hoc maxime con- S. Aug. de
 statum est, ut anima ei non sit ingrata. In gratitudine spi. & litt.
 erga Deum præcipue consistit Dei cultus. Quia, cum c. 11,
 Deo, tanquam universali Benefactori, gratias agit,
 eodem pariter agnoscit ut Deum & universalem Crea-
 torem. Quapropter eo ipso, quo Sancti in caelo
 semper se occupant summo & beato Dei cultu, incum-
 bent etiam summo & beatissimo gratiarum actionis ex-
 ecutio: semper laudant Deum, ut suum Creatorem,
 & totalem Benefactorem.

LXXXVIII.

*Actio gratiarum aeterna, sacrificium
 laudis.*

Quod est sacratius laudis sacrificium, quàm in actio- S. Aug. li. 1.
 gratiarum? Verum laudis sacrificium est, quando contra ad-
 debitas Deo reddimus gratias. Et hæc est continua vers.
 factorum occupatio, sacrificare, & offerre Deo
 gratiarum sacrificium: & quò purior erit hæc obla-
 tio, eo auctior erit Beati gloria. Beatus non refert S. Thomas
 gratias Deo duntaxat, quod sit ei gratus & acceptus; opusc. de
 sed ut sua confessione gratiarumque actione Beatitud.
 Divinam amplius exaltet excellentiam,
 glorificet magnificen-
 tiam.

Actio gratiarum aterna, propter beneficia sibi, aliisque Sanctis concessa.

Ardenti Beatorum charitati proprium est, *S. Tho. l. cit.* de bono proximi, veluti de proprio. Propterea Sanctus Divinæ Beneficentiæ refert gratias pro multis donis & naturæ, & gratiæ & gloriæ non liberatim concessis, verùm etiam pro illis, quæ auctoritate concessit Sanctis, & amplius, quàm si iis omnibus solus tatus ac præditus esset, ut sic ad majorem Christi gloriam conservet diversitatem membrorum in eodem corpore Triumphantis Ecclesiæ.

XC.

Actio gratiarum aterna, per Christum, & in Christo.

S. Paulus
S. Th. l. cit. Gratias ago DEO meo per IESVM CHRISTUM dicebat Apostolus, quia ipse est Filius DEI in quo Pater bene complacuit. Quapropter pro DEO obsequium haud præstari potest, quàm DEO Patri placentiam Filij, benevolentiam & reverentiam Filij. Et hæc est summa beatificæ gratiarum actionis, quam Sancti Deo exhibent: gratias agunt per Christum, Deo per Deum, pro gratiarum actionem ipsummet referunt Deum. Propterea Christi factio, ut probant Theologi, fuit recompensatio gratiarum actio sufficientissima pro omnibus numerabilibus etiam beneficiis à Deo nobis præstitis.

XCL.

Actio gratiarum aeterna, in Passione Christi.

Et propter S. Joannes vidit in Apocalypsi: primo, *sedentem in throno.* Secundo, in thronum & *Apoc. c. 5.* *agnos vidit Agnum stantem tanquam occisum: stantem, quia erat vivus: & tanquam occisum, propter quatuor plagas seu vulnera.* Unde quotiescunque sancta illa inveniatur & contemplatur vulnera, Deo ea in gratiarum actionem offerunt. Hoc idem in Ecclesia militante à sancti Joannis praestari docet S. M. Ecclesia, quando ait: *Quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi? Psal. 115.* *Quid Deo pro tot tantisque beneficiis referam? offeram tibi in gratiarum actionem calicem beatæ Passionis tuæ.* Ac propterea alia littera habet: *Calicem Redemptionis, Calicem Jesum: manuum, ipsummet Jesum sacrificium ei offeram.*

XCH.

Actio gratiarum aeterna, in Eucharistico Altaris sacrificio.

Eucharistia in græco idiomate idem significat, quod gratiarum actio, quia instituta fuit in hunc finem, ut per eam debitas Deo redderemus gratias. *Vocatur Eucharistia, inquit Irenæus, quia in gratiarum actionem S. Iren.* *consecratur.* Et hoc motivum haud deest Beatis in caelo. Unde, secundum aliquos, id significat agere Deo gratias *per Agnum tanquam occisum, pura, per Eucharistiam.* Et idem docet Ecclesia: *Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi. Calicem salutatis accipiam.* *q. d. quod id unquam compensationis loco Deo referre pro eo, quod tibi praestitit, quod in numero incommensuratum, in qualitate inestimabile est? pro sed idem gratiam ei offerre haud sciam, quam calicem sacrificij consecrati Missæ.*

XCIII.

*Actio gratiarum æterna, propter
Gratiam.*

*S. Aug. l. 8. Agenda sunt gratia pro Gratia recepta per Christum
contra Ad. Dominum nostrum, & per sanctissimam eius Passione
vers. & Mortem. Quia Gratia Dei, vita æterna, per
Christum, ait Apostolus. Gratia Dei accepta
sanctissima eius merita est principium & causa vite
ternæ, omnisque boni. Et pro hac Gratia
paradiso perpetuas referunt gratias, agnoscunt
suum bonum non à propriis meritis, sed à Gratia
Christi meritis procedere.*

XCIV.

*Actio gratiarum æterna, pro malis præteritis
& pro bonis presentibus.*

*Alb. Para- Grati esse debemus, ita nos exhortatur
dis anima etiam in adversis. Et rationem reddit: Ex
c. 25. enim bonitate & charitate dat Deus utrumque. Hoc
hoc non observat, ex parte Deum reprehendit, ubi
S. Leo ser. 1. advertit S. Leo. Quapropter Sancti in celo
de jejunio. tum Deo referunt gratias pro bonis æternis,
ne facto fruuntur; sed etiam pro cunctis malis, quæ
unquam in hac vita perpessi fuere. Et ad idem
standum faciendumque exhortatur nos Apostolus
3. Theff. c. 5. cens: In omnibus, etiam adversis, gratias agere
hac est voluntas Dei.*

XCV.

*Actio gratiarum æterna, in omnibus
Creaturis.*

*S. Au. apud Quia, ut ait D. Augustinus, omnia fecit Deus
& Ant. p. 6. hominem, & in commodum & utilitatem hominis
tit. 5. c. 12. omnis creatura est beneficium quoddam nobis Deo*

atum: ideoque in omnibus creaturis Benefactorem
 ritum & largitorem honorum omnium laudare, ma-
 nificare, eique gratias agere tenemur. Et hoc exer-
 citium in modum peragitur à Sanctis in paradiso:
 Elementa, Cœlos, cœteraque omnia, quæ iis com-
 penduntur, ad consolationem & gloriam suam crea-
 turæ respiciunt: in omnibus benedicunt, laudant ac
 prædicant Benefactorem suum. Unde sicut per vi-
 sionem Paradisi nimirum, cantabitur Alleluja, puta, *S. Thom.*
 Deo: ita per vicos ejus cantabitur Deo gratias, &
 perpetua gratiarum actio. *to. 10.*

XCVI.

*Actio gratiarum æterna, in omnibus
 momentis.*

Quia tot sunt Dei beneficia, quot sunt vita momenta: *S. Anton.*
 in quocumque vitæ nostræ momento Deus con- *p. 4. tit. 5.*
 fert nobis beneficium conservationis, quæ est veluti *c. 12.*
 renovata quædam creatio. Unde merito dicebat A-
 postolus: *In ipso vivimus, movemur, & sumus:* Dei
 beneficio habemus vitam, motum & esse. Et hanc
 gratitudinem, qua homines merito præditi esse debent
 tempore, exhibent Beati in æternitate: semper,
 in quoque momento infinitas Domino reddunt gratias,
 quia omni momento ab omnipotentia ejus confer-
 tur in vita, & vita æterna, cum certitudine, quæ nun-
 quam eis deficere possit.

XCVII.

*Actio gratiarum æterna, pro omnibus
 beneficiis, & generalibus, specialibus,
 singularibus.*

Tria beneficiorum genera agnoscit S. Bernardus, *Apud S.*
 quibus nos Deo gratos esse oportet: *generalia, specia-* *Anton. p. 4.*
generalia sunt beneficia Creationis, *tit. 5. c. 12.*
singularia. *Redem-*

D 5

Redem-

Redemptionis, Remuneracionis. Specialia sunt beneficia expectationis, qua nos Deus expectat ad gratiam, & conservacionis in qua nos conservat. Singularia illa sunt, quae cuilibet propria. Etenim illa Beati in coelesti Patria gratissima, iucundissima, que recolunt memoria: de omnibus Divinae Providentiae referunt gratias, beneficiorum ponderant multitudinem excellentiamque, & ex parte donantis, quo affectu, nimirum, ea donet, & ex parte cui ea donentur.

XCVIII.

*Actio gratiarum aeterna, cum propria
notitia.*

Albert. Pa- Ille veram gratitudinem habet, qui omnium
rad. anima se indignum sentit: & quo major est haec cognitio,
f. 25. magis gratitudo crescit. Talis est Sanctorum
gratitudo unita est cum altissima Dei donorum
existimatione, & cum humillimo, quem de se
manu, conceptu & cognitione: qua in eorum
lumine, quo gaudent, clarè vident, quid sint,
videlicet, indignissimi omni bono, quodque
rum dignitas & meritum procedat à Deo.

XCIX.

*Actio gratiarum aeterna Deo, & omnibus
Creaturis.*

Observant, exhibentque Sancti in caelo virtutis
gratitudinis non Deo duntaxat, verum etiam
ris, à quibus receperunt beneficium aliquod consolationis
& gaudij: Deo in eis gratias agentes, quod
ut per instrumenta sua, ipsos consolentur ac
Hoc idem exercitium imitari ac frequentare debent
Viatores in terris, contemplando Deum, &
agendo in omnibus Creaturis. Unde quidam

aut ignis calefacit, non Soli, nec igni gratias
 sunt, sed Deo, qui per has creaturas suas dictos
 mandandi calefaciendique causat effectus. Sicut,
 quodam Magnate seu Principe invitatus est ad
 am, pro servitio & obsequio, quod ei exhibent
 & famuli, gratias referre debet ipsi Principi,
 sunt famuli, cujusque nomine famulantur;
 verò ipsis famulis & aulicis, qui ministrant &
 servant.

C.

*Actio gratiarum aeterna, in beneficiis
 Natura, Gratia, & Gloria.*

De primis Beatus gratias agit primæ Personæ Pa-
 tris: de secundis gratias agit secundæ Personæ Filij:
 tertis gratias agit tertiæ Personæ Spiritus sancti:
 que solum sunt *actiones gratiarum*, sed *actiones*.
 que in hac vita gratiæ solum Deo referuntur
 & voce: at Spiritus beati sunt grati Deo & voce
 & opere: quia cunctis potentiis & operationibus
 semper Deo se gratos & gratissimos
 exhibent.

CIVIS

CIVIS COELI

LIBER SECUNDUS

PARADISUS

Summa communicatio DEI

Gradus I.

*Summa communicatio Dei in lumine
Gloria.*

Numquodque objectum in proprio lumine: cunctae res continentur lumine materiali Solis: substantialis in lumine spirituali: & hoc objectum infinitum & increatum proprio lumine, pariter in hoc mundo creato, quod est lumen Gloriz: & in hoc lumine ac videtur à Beatis. Deus igitur communicat Sanctis suis in caelo beatificam sui Visionem, propriis illis lumen suum communicat: quo suffragante intellectus Beati elevatur, extenditurque ad videndum contemplandum objectum infinitum, supra naturam proprii luminis naturalis: quemadmodum in

anteque lumine Solis adaptatur pupilla oculi
corporei ad perstringendam totam vastitatem &
profunditatem maris, oculi parvitatem sine comparatio-
ne operantis.

II.

*Summa communicatio Dei, totalis, & sine
diminutione.*

Quemadmodum desiderium animæ nostræ est tale,
quod quid minus est Deo, desiderium animæ explere S. August.
possit; ita Deus, cum ex infinita bonitate sua vult
comunicare animam beatam, & explere in bonis desiderium
perfectionum suarum infinitate in cœlesti Patria,
cum se Beato communicat absque ulla diminutione,
quod nihil sui celat animam Beati; sed in omnibus se ei
manifestat ac manifestet secundum naturam, attri-
buta, & Personas.

III.

*Summa communicatio Dei, in Essentia
Divina.*

Tota Essentia Dei communicatur Beato. Quare,
Natura Dei est sufficientia per essentiam, & omnis
Essentia (Unde Deus dicitur, qui sufficit, & est
sufficientissimus in seipso, omnes quippe in se com-
prehendit perfectiones, nec ullam aliundè expectat
perfectionem ab extrinseco) ita anima Divinam parti-
cipat & possidens Essentiam: omnis boni gaudet
perque abundantia, omni in Deo sufficientia, nec
aliquid ei deest: & si Deus est, qui sufficit per
Essentiam, Beatus est, qui sufficit per par-
ticipationem & communica-
tionem.

IV. Sum-

VI.

*Summa communicatio Dei, in perfectione
Imaginis.*

In hac perfectione, plenissimâque communicatione,
Deo beatæ exhibetur animæ: ultima addibetur
Imaginis Dei in creatione inchoatæ. Quia per
hoc imaginis consistit in perfectâ similitudine cum
prototypo, & mediante tali communicatione ani-
mæ ipsius efficitur similis Deo: tunc enim imago
sua, quæ orum principiumque obinuit in naturâ,
in gratiâ, ultimam suam recipiet perfectio-
nem & complementum nobiliorum colorum ultimæq;
transformationis in Gloriâ.

VII.

*Summa communicatio Dei, Sponsalium
Divinum.*

Ecce Divina Sponsalia inter Christum & animam *Albert.*
contrahuntur in Ecclesia militante mediâ Gratia com- *Carthuf.*
municatione; ac perfectum Matrimonium celebratur *Apo. 1.*
Ecclesia triumphante in thalamo cœli mediante per-
fectâ & consummatâ communicatione Gloriæ: unde
perfecta communicatio idem est quod perfectum Spon-
saliū & Matrimonium inter Deum & animam. *Beati Apoc. 14.*
qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt per
nomen! Non est ultra, quod capiant, nec quidquam *S. Aug.*
superest desiderandam.

VIII.

Summa communicatio Dei, in dote animæ.

Dos propria animæ beatæ, quæ datur ei in cœlis, *S. Tho. 3. p.*
quæ Christi Sponsæ, est summa communicatio
gloriæ & charitatis, quæ sunt principium
trium

trium beatificorum actuum: Visionis, Delectationis & Fruitionis, ita anima desponsatur Christo: neque ei præfata dos ad sustentanda onera Matrimonii, nisi in Matrimonio corporali; sed ad solatium Matrimonii ad purum animæ voluptatem & delectationem, hæc est dos, quæ datur in cælo. Altera dos, quæ datur animæ justæ in terra, est communicatio Fidei & hocque matrimonium celebratur in lecto Crucis, ubi anima amplectatur Christum, ut Sponsam sanguinis.

Exod. 4.

IX.

Summa communicatio Dei, propter summam bonitatem eiusdem Dei.

Quia quò major est bonitas, eò magis communicativa est: ergo summa bonitas Dei debet esse summa communicativa: & hæc summa communicatio summæ bonitati proportionata manifestatur in cælo in beatæ gloria, ubi ostendit Deus divitiarum gloriam suam in visceribus cordis, quæ præparavit in gloriam. Quanta ergo hæc gloria? sufficiat nobis, ejus mensuram esse potentiam & bonitatem Dei: tanta est, quantum potest virtus & bonitas Dei: tanta est, quantum potest virtus & bonitas Dei.

Rom. c. 9.

X.

Summa communicatio Dei, Fons vite.

Summa est illa communicatio, ibidem quæ datur aqua Divinæ gratiæ, non è rivulis, sed ex fonte, non ex fonte occluso, sed ex fonte aperto Gloriæ. Hæc est fons vite: Deus est fons vite. Stillicidia operum, leguntur in scripturis: etenim Justus communicatur ex rivulis & stillicidiis: Beatus vero ex fonte. Summa communicatio, infinita communicatio, quidem in illa cunctas Deus gratiæ lux communicat, aquas absque ullius guttulæ defectu.

Psal. 35.

Chald.

XI.

XI.

Summa communicatio Dei, in summis donis.

Quia, secundum S. Augustinum, Deus donat com- S. Aug.
 munitate Beatorum id, quod potest dare, &
 superiora, & equalia & inferiora. Superiora ad fruend-
 um: & sunt tres Personæ Sanctissimæ Trinitatis,
 Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Equalia ad convi-
 vandum, & conversandum, & sunt Sancti & Angeli
 beati. Inferiora ad utendum, & sunt omnes creaturæ
 Beatorum creaturæ. Hæc est igitur visio Beati
 Patris: *frui, convivere, & uti*, & hæc imitari debe-
 re in terra, fruendo Deo, conversando cum Sanctis,
 utendo creaturis, *ut arbori Sponsi, ut muneribus Amici*, S. Aug. lib.
de diligenti.
Dio.

XII.

Summa communicatio Dei, in summo amore.

Sicut ignis materialis accendit in terrâ, at in propria
 terra, veluti in proprio & naturali loco suam ostentat
 virtutem; ita amor Divinus erga homines exhibetur
 & demonstratur in Ecclesia militante; at in triumphante
 civitate virtutemque suam ostentat: *Vivit Deus,*
ignis est in Sion, & caminus in Jerusalem: eodem
 modo in cælo duntaxat verus propriusque conspicitur
 verus amoris, qui est summa communicatio & unio
 in re amata, dum animæ beatæ, quantum potest,
 communicat. O vim & efficaciam Divini amoris,
 quæ potens est in corde Dei! Si amor iis polleat viribus,
 ut eam ipsum ad nos descendere faciat, eâ quoque
 virtute & efficacia, ut nos ad Deum ascendere
 faciat, neque non nisi puri sanctique amoris alis.

XIII.

XIII.

*Summa communicatio Dei, omnem
guens sitim.*

Tanta est cordis humani sitis, ut cunctæ
bonorum aquæ eam haud valeant extingere.
bonum creatum in unam quintam essentiam
nostro cordi quid erit? *Gutta rosi*, quæ non
sed magis accendit sitim. Solus Deus in
fluminis, mari que dulcedinis animæ se com
extinguit omnem sitim, cunctumque explet
ac tali modo quietam reddit animam, ut alio
deret, nec appetat; sed solum gaudeat in
summo gaudio, sine totius desiderij.

*S. Aug. lib. Fons vitæ es, satia me. Quando ven
Solil. c. 35. videbo diem illam, diem iucunditatis
apparebo ante faciem tuam?*

*Summa communicatio Dei, perfectio
Regnum Dei.*

*S. Thoma
opuse.*

Quia, juxta Angelicum, Regnum idem est
regimen: & tunc perfectum dicitur Regnum
quandò nihil in eo invenitur contra voluntatem
tū. Et hæc perfectio reperitur in Regno
in cælo, quia cum Deus plenè perfectè que
cat cælestibus iis Spiritibus, possidet contine
in suo dominio, ita ut beatæ illæ animæ
ejus voluntati refragari nequeant. Et hoc Reg
cipit in hac vita per communicationem Grati
non regnat peccatum in nostro mortali corpore
ficatur in futura vita per communicationem
quando non solum nec peccatum; sed nec sine
regnabit in corpore nostro.

Rom. c. 6.

XV.

*Summa communicatio Dei, propter summam
pretium Sanguinis.*

Mensura communicationis Dei desumenda est à
mensura meritorum Christi. Tantam nobis Deus
communicat gratiarum copiam, quantam Christus
meritis suis profusione nobis promeruit. Ergo si
meritum Sanguinis Christi immensum est & infini-
tum, communicatio Dei in Beatis immensa pariter ac
inextensa erit; & si merita Christi sunt mensura Gloriæ
Beatis, erunt quoque spei nostræ mensura. Quam ob
causam magnanimi simus, oportet, ne speremus parva
exigua juxta angustam exiguamque capacitatem ho-
minis, sed magna & infinita juxta infinitatem meritorum
Christi.

XVI.

*Summa communicatio Dei, universalis;
& per omnem partem in
Beato.*

Eri ubique gaudium, gaudium supra, gaudium intra, *Vincen?*
gaudium infra, gaudium circa, gaudium extra. Gau- *Bell spec.*
dium reperiet supra se, quia gaudebit de visione Dei: *mor. lib. 2.*
intra se, de propria glorificatione: infra se, de Inferni
reformatione: circa se, de Sanctorum associatione: extra se,
de Alibi renovatione. Et talis erit exultatio, jubili-
um, consolatio, ut tota anima videatur conversa in gau-
dium & ut melius dicam, ipsum gaudium in abstracto,
sicut dicitur Isaia: *Creo Jerusalem exultationem, & Isa. 64.*
etiam ejus gaudium: q. d. construam & ædificabo
caelestem Jerusalem, cujus populus non lætus
duoraxat, sed ipsamet est lætitia &
jubili-um.

XVII.

Summa communicatio Dei, qui totus in omnibus.

1. Cor. 15. Deus erit omnia in omnibus. Omnia namque
S. Anselm. erit ipsi Beato, & loco omnium. Deus erit totus
S. Aug. de Beati, tota gloria, vita, pax, & omne bonum: & in
verb. Dom. erit in Beato, quod, sicut est aliquid Dei, non
serm. 4. non sit à Deo, & ad Deum ordinatum. Unde et
Isaiac. verificatur illud dictum Isaiæ: *Tantum in se est Deus*
 & non aliud. Quia, ut ait D. Augustinus: *quæ*
hic varia quaris, unus tibi omnia Deus, in futurum

XVIII.

Summa communicatio Dei, propter summam capacitatem animæ in recipiendâ ipsum Deum.

Anima namque creata est ad imaginem Dei, & summam
 summæ cuiusdam similitudinis sui prototypi capax.
 Ergo anima, quæ est imago Dei, summam habet
 capacitatem ad recipiendum ipsum Deum. Et hæc capacitas
 animæ incipit in Natura secundum potentias: & in
 in Gratiâ, secundum virtutes: & secundum ultimum
 suum complementum perficitur in Gloria, iuxta
 num Oraculum: *Similes ei erimus, quia videbimus*
sicuti est, quando, nimirum intranslati fuerimus ad
 nam gloriam.

XIX.

Summa communicatio Dei, quia immediatè in anima.

Non videtur Deus à Beatis per speciem aliquam
 tam; sed immediatè per seipsum: idè quæ est
 immo

communicatio non limitata per medium. Unde anima
 pura; conformiter contemplatur D. Augustinus;
 sicut a Deum, quemadmodum spongia est intra mare, *S. Aug.*
 et per omnem partem unde quaque & intemè, & tota
 sicut imbibit aquam, tametsi extra eam quasi immen-
 sa adhuc super sit aquae copia; ita anima Beati propter
 summam communicationem Divinitatis intra se, tota
 per omnem partem perfectissima quadam & intensis-
 sima unione Deo replebitur: quamvis Essentiam Dei
 intra & ultra se adhuc in infinitum diffusam unde quaque
 percipiat.

XX.

*Summa communicatio Dei, in Divinitate, &
 Humanitate Christi.*

Doz distinguuntur Beatitudines in Paradiso: una est
 primaria, Divinitatis videlicet: secundaria altera Hu-
 manitatis Christi, & utraque est cum summa unione,
 & cum summa communicatione. Et hæc beatitudo
 Humanitatis (de altera namque jam diximus supra)
 contra Abbatem Cellensem consistit *Pectore, Sinu, &
 Vultu IESV.* Unde *Pectus IESV* vocat *Refectorium*
Oratorum: Sinum Dormitorium: Vultum Oratorium.
 Et hæc sunt illius verba: *In Paradiso ducitur anima*
in Refectorium, ut restauretur & cibetur: Pectus IESV
est Refectorium. Ducitur in Dormitorium, ut quiescat
in Sinu IESV ibi est Dormitorium. Ducitur in
Oratorium, ut contempletur vultum eius pulchrum
& gloriosum: Vultus IESV ibi est
Oratorium.

E 3 PARA-

PARADISUS

Universitas Scientiarum.

XXI.

*Universitas scientiarum, in visione
clara Dei.*

§. Au. p. 39. **Q**uidquid amaveris, ibi erit. Si ames scientiam
1. Reg. c. 21. **Q**erit veluti liber tuus, e quo cunctas unico m
3. Ioan. c. 6. to scientias hauries & ad discas. Deus scientiarum
Isa. c. 54. nus: & Erunt omnes docibiles Dei, id est, discip
S. Th. 1. p. 9. **Q**uia quilibet Beatus in visione beata Dei per
12. art. 8. scientiarum omnium assequitur notitiam. Beatus
quia desiderium naturale sciendi, spectans ad perfectio
nem intellectus, plenè quietari debet & expleri in
purâ vitâ.

XXII.

*Universitas scientiarum, in cognitione
Universi.*

§. Th. 1. c. 1. **Q**uia quilibet Beatus mediante quocunque pe
etiam minimo gloriæ intuitivè videas Creatorem
quoque & comprehendit totum Universum creatur
quod ad genera, & quod ad species, & quod ad proportio
& virtutes. Etenim hæc naturalium cognitio est in
fectione intellectus, qui in gloria debet esse complet
fectus & completus. Considera igitur quæ quæ
Beato consolatio erit, videre omnes species rerum natu
ralium, Hominum, Brutorum, Piscium, Volatilium, Inse
rum, lapidum, Gemmarum, Metallorum, cunctarumque
virtutum ac proprietatum eorundem, cum omni perfe
ctione & distinctione.

XXIII.

Universitas Scientiarum de omnibus Individuis ad proprium statum spectantibus.

Veluti unus Patriarcha & Primas Religionis seu Ordinis alicujus cunctos videt sui Ordinis Religiosos, & quid, quod in eâ peragitur: pari ratione Rex omnia, & cuncta, in Regno suo pertractantur. conspicit: videt, & cunctos amicos, parentes, qui sibi obtigere solent. Quia ad hanc quoque notitiam extenditur naturale nostrum desiderium, quod in beato illo statu, & in visione clara Dei adimpleri debet, secus visio illa non esset perfectè beatificativa. cum Beatitudo sit *status omnium aggregations perfectus*.

XXIV.

Universitas Scientiarum, Physicarum, Metaphysicarum, & Mathematicarum.

Beatus assequetur quoque scientiam universalem: Physicam, in perfecta cognitione corporis naturalis: Metaphysicam, in contemplatione rerum abstractarum: & Mathematicam, in consideratione quantitatis; sive sit numerabilis secundum infinitas numerorum species, uti est Arithmetica; sive sit numerabilis, secundum infinitas species figurarum, veluti est Geometria. Præterea Beatus per visionem in Verbo erit perfectissimus Cosmographus, cognoscendo omnes regiones & partes Terræ; Astrologus habens notitiam cœlorum Stellarum, eorumque influxuum: erit quoque perfectus Philosophus moralis cognoscens quodcumque perfectum regimen, & particulare, & universale.

*Universitas scientiarum, in scientia
etiam supernaturali Theo-
logia.*

*Gerf.
Scotus in
prol. q. 3.*

Quæ, juxta Gersonem, excedit omnes altitudines, iisque prætat, quantum gratia præstat naturæ & aternitas temporis. Hæc etiam est in Beato, cognitionem in Verbo. Unde Beatus cognoscit Deum ejusque infinitas perfectiones duobus modis: intuitivè, mediante lumine beatifico; altero, discursivè ex principiis evidentibus, suffragante lumine & habitu Theologico. Idque summæ gloriæ & confelicitatis erit Beato, discurrere de attributis Divinis, & cognoscere unum per aliud; exempli causâ: Deus est immutabilis; ergo est æternus: summè simplicis; ergo summè intellectivus.

*Universitas scientiarum, propter scientiam
etiam acquisitas in hac
vita.*

*S. Tho. 1. 2.
q. 67. a. 2.*

Quia, secundum Angelicum, species remanent mobiliter in animâ. Et hoc, quamvis ab omnibus mittatur in scientiis naturalibus; nihilominus extendi potest ad scientiam supernaturalem Theologiæ, supponendo, quod Theologia simul stare potest cum evidentia, licet in nobis ratione status viatorum postulet obscuritatem fidei. Ergo Theologus in hoc mundo eodem adjutus lumine & habitu Theologico in terris acquisito potest discurrere & probare conclusiones in Verbo ex principiis evidentibus modo supra assignato.

*Henric. ult.
de fide ho-
minis.*

XXVII.

*Universitas Scientiarum, in cognitione
Angelorum, & Sanctorum
in Verbo.*

Hæc namque cognitio ad proprium pertinet statum: *S. Ambros.*
si major est consanguinitas gratia, quam carnis; ma- *S. Tho. Re-*
ritiam erit consanguinitas gloria in cœlis, quam san- *eup. II. 6. d.*
ctus. Ergo si videre proprios parentes in Verbo ad *verb. q. 39.*
 proprium spectat statum; multò magis videre Beatos;
 tantum inter hos major intercedit unio fundata in majori
 caritate, quam inter illos: & hæc cognitio ipsi Beato
 maximo gaudio est, videre simul & eadem visione in
 Verbo non proprios parentes duntaxat, & amicos; sed
 omnes Angelos & Sanctos Paradisi, Humanitatem
 Christi, ejusque sanctissimam Matrem.

XXVIII.

*Universitas Scientiarum, in propria
cognitione.*

Quemadmodum enim, qui inspicit aliquod specu- *S. Aug.*
 lum, primò, videt speculum, secundò seipsum, tertio
 ceteras res præsentis speculo: ita Beatus videndo
 Deum, videbit seipsum, alios Beatos, & ceteras crea-
 turas in Deo: quia nihil ita ad nos spectat, aut nobis
 mirificum est, quam nos ipsi nobis. In hac vita specula
 non habent virtutem mutandi objecta; sed ea, ut sunt,
 representant: qui sunt pulchri, representant pulchros;
 conformes, qui sunt tales: at speculum Divinitatis
 quemcumque se inuentem non representat duntaxat;
 sed format pulcherrimum, & speciosissimum: unde
 videt Beatus, Deoque gratias refert, quod depen-
 det a Deo, & in Deo sese adeo pulchrum conspiciat
 & contempletur.

*Universitas scientiarum, in cognitionem
etiam damnatorum.*

§ Tho. 3. p. Quia hæc cognitio, secundum Angelicum, magis
add. q. 91. pertinet ad consummatam Sanctorum perfectam,
cum unum contrarium magis & melius cognoscitur
S. Aug. 10. per aliud. Verum damnati, ut affirmat S. Augustinus
5. de civ. li. nulla gaudebunt cognitione gloriae Beatorum: quia
20. c. 22. tam magnum & immensum est bonum Gloriae, quam
illius cognitio eos redderet beatos. Præterea
juxta S. Thomam, nullam habebunt compassionem
damnatis infernalibus penis & tormentis aduersis
& subjectis, ratione perfectæ, qua prædicti sunt
conformitatis cum Divina voluntate: de imo de
debeant exultabunt lætitia non quidem per se, sed
accidens spectata: nimirum, propter adimplentiam
sinitæ, & quia Divina optulante gratia tantum
cium se evalisse conspiciunt.

*Universitas scientiarum, in modo cognoscendi
perfectissimo.*

§ Tho. 1. p. Hanc cognitionem non habet Beatus in Verbo
9. 12. q. 10. cessivè, sed simul: quia non per multas species, sed
cõtra gent. unam, quæ est Essentia Divina. Idque necessarium
lib. 3. c. 6. propter perfectionem Beati: etenim intellectus
quam se satiarum existimat, nisi simul & eodem
pote omnia, quæ unquam cognoscere potest, cognoscere
Sicut materia prima una non exsatiaretur formis
omnibus, si omnes simul recipere posset. Gaudet
Beatus non solum propter multitudinem objectorum
sed propter modum etiam cognoscendi perfectissimum
simultaneum, & sine successione.

XXXI.

*Universitas scientiarum, perpetuarum
in aeternitate.*

Beatus non seipsum duntaxat cognoscit in Deo, sed
etiam suam cognitionem, illiusque naturam & quali-
tatem, quod sit perpetua in aeternitate. Quia, secun- *s. Th. lib. 3.*
dam Angelicum, anima nostra, in perpetua sua natura, *cont. gent.*
naturaliter non foelix tantum, sed perpetuo foelix esse *c. 62.*
desideras: ergo cognoscere debet, quod tantum
bonum, puta, visionem Dei, per totam aeternitatem
iniquam sit amissurus, nec unquam amittere poterit:
Beatus visio illa non esset vera foelicitas, sed consisteret
cum tristitia ratione finis tandem aliquando ei impo-
nendi. Et hoc est complementum omnis foelicitatis
in Beato, cognoscere quid sit Beatus, & quid erit
Beatus, quodque non possit non esse Beatus per totam
aeternitatem.

XXXII.

*Universitas scientiarum sine taedio &
fastidio.*

Quia scientia Anima beatae non dependet à po- *s. Th. lect.*
tentiis materialibus, & organicis, quae cum exercitio
defatigantur, veluti dependet ab iisdem in praesenti vita.
Praeterea ubi est admiratio, ibi non potest esse fasti-
dium; sed est desiderium & delectatio: & Deus,
cum videtur in sua infinitate incomprehensibili, sem-
per videtur cum admiratione: ergo sine taedio &
fastidio, sed cum desiderio & voluptate. Quapropter
Beati semper vident Deum, & semper ipsum videre
desiderant: nunquam cum fastidio, sed
semper cum gaudio.

XXXIII.

*Universitas scientiarum, immutabilis
invariabilis.*

S. Th. l. cit. Rationem ejus reddit S. Thomas. Quia quæ-
res aliqua approximatur Deo, qui est ipsa et immu-
tabilitas, eò magis in seipsa immutabilis est, & in-
variabilis. Ergò si animæ sanctæ in cælo propter finem
beatam in Verbo summam habent cum Deo verita-
tem, summam quoque habebunt immutabilitatem.
Præterea immutabile est lumen Gloriæ, quod est
Visionis: ergò eodem modo visio immutabilis & in-
variabilis sit, oportet. Ex quo evidenter liquet, ho-
minem in fœlicissimo illo statu Gloriæ nec ullam
variationem in cognitione sua; sed semper eodem
modo videre & contemplari causam, & in se
fectus.

*Universitas scientiarum, cum donis lin-
guarum.*

Quia Beati scientiarum omnium, quibus præ-
sunt, usum habere possunt in omni lingua & idiomate
latino, græco, hebraico, chaldaico, &c. quibus
cujusvis linguæ eloquentia & facundia omnia & in-
proferantur: etenim totum id continetur in natura
astro sciendi desiderio, quod in cælo explendum
tandem est. Quod si quis hic in terris haud exiguam
notitia alicujus linguæ etiam imperfecta participat
lupratem & gaudium, quali non perfundentur quæ
Beati in cælo, ubi omnium imbuti sunt linguarum
notitia, modo perfectissimo & longè meliori,
quàm si quis loqueretur lingua
vernacula.

XXXV.

*Universitas scientiarum, in scientia
infusa.*

Beatus, præterquam scientia beata dotatus est; videbit quoque in paradiso scientiam infusam supernaturalium mysteriorum nostræ fidei per proprias species eadem objecta cognoscantur à Beatis pluribus modis & per varias vias: *ut pluribus etiam modis laudatur Deus.* Unde idem mysterium videbitur & cognoscetur à Beato per speciem increatam Divinæ Essentia, & per propriam speciem infusam talis mysterij representativam. Et quemadmodum hæc objecta videntur esse in se, & in Deo, ita eadem Deus in se continet tanquam creaturas suas; & per easdem ambas vias cognoscuntur à Beatis: nimirum in seipsis uti sunt, & in Deo, qui eis hoc ipsum, quod sunt, communicavit.

XXXVI.

*Universitas scientiarum, in propria præ-
destinatione.*

Conspicit quoque Beatus in Deo, veluti rem ad propriam statum pertinentem, totum ordinem salutis suæ, quibus mediis, quibusque viis Deus eum conduxerit ad statum æternæ Gloriæ, suæque prædestinationis executionis decretum. Divina conspiciatur auxilia, quæ Deus ei communicavit, pericula, à quibus eum eripuit. Beatus videt etiam tempore eundem ad penitentiam præstolatus esse: videt insuper, quoties ei demandati fuerint à Angelis in succursum & auxilium, quoties rejecti à Angelis dæmones: denique videt, intueturque virtutem & potentiam Divinæ Gratiæ in sublevanda exaltandaque tam fragili natura ad tantam Gloriæ celsitudinem.

XXXVII.

XXXVII.

*Universitas scientiarum, in consideratione
Divinorum Iudiciorum.*

Anima summoperè scire desiderat causas omnium
iudiciorum Dei: cur, videlicet, populus Hebræus
populus electus, fuerit a Deo reprobatus; & populus
Gentilis, populus idololatriæ deditus, fuerit a Deo
electus. Cur ad pœnitentiam vocaverit S. Petrum, & qui
impœnitentia deseruerit Judam. Cur rater
mines prædestinationis capaces hos solos & non
libro prædestinationis inscripserit. Cur huic in
mortis articulo expectet ad pœnitentiam, alium
præventum impœnitentem abire permittat: quod
dam Deus elargiatur gratiam suam efficacem, & non
cientem duntaxat. Præterea, cur aliqui divites, & non
pauperes: alij sani, infirmi alij. E horum similitudine
effectuum causas Beatus in Deo contempletur & cognoscatur
immoq; perfruitur gaudio cognoscendi tam
Divinæ Providentiæ mysteria.

XXXVIII.

*Universitas scientiarum, sine fraude &
deceptione.*

Etenim foelicissimus ille status omne malum
voluntatis duntaxat; sed etiam intellectus coram
Eth. 1. 6. & falsum est malum intellectus, juxta Philosophum
sicut verum est bonum: siquidem intellectus malum
lum, quam sit falsitas, & majus bonum, quam sit veritas
obtinere nequit: & quotiescunque Beati certitudinem
dentemque non assequuntur cognitionem futurorum
contingentium & secretorum cordis, de his non
judicant, sed suspendunt actum judicii. Præterea
quand u in corlis perfectè uniti sunt cum prima Veritate,
tate, posita tali unione nec ullam admittunt

libertatem. Et si huiusmodi perfectio data & concessa
 in statu innocentiae (Unde Eva non fuit à serpente
 peccata in statu innocentia, sed in statu peccati: prius
 in voluntate præcessit peccatum superbiae, quam
 acceptus fuerit intellectus) quanto magis & in emi-
 nentissimo gradu ipsi Beato, concedenda est in statu
 beatitudinis.

XXXIX.

*Universitas scientiarum, Matutina &
 Vespertina simul.*

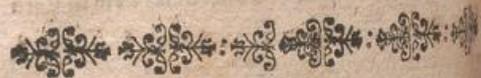
Quod affirmat S. Augustinus de Angelis, commune
 est omnibus Beatis. Omnes vident creaturas duobus
 modis: & cognitione Vespertina in proprio genere, &
 cognitione Matutina in Deo, tanquam in causa: & ut
 notat S. Thomas, prima cognitio dicitur Vespertina,
 & non Nocturna, quia Beati cognoscentes creaturas,
 non in eis figuntur, seu persistunt, quod esset tenebrescere,
 sed eadem fieri; sed hoc ipsum refertur ad laudem Dei,
 & ad cognoscendum Creatorem. Id ipsum affirmat
 S. Augustinus: Non dicitur Nocturna, quia refertur
 illam ad Dei honorem & amorem. Ultra has duas co-
 gnitiones habent insuper Beati cognitionem Meridia-
 nam, veluti advertit & notat idem S. Thomas, quæ est
 cognitio Dei in seipso.

XL.

*Universitas scientiarum, in corpore
 glorioso.*

Corpus beatum haud poterit videre substantias
 spirituales, uti easdem conspicit anima: nihilominus
 modo sibi proportionato non deerit quadam ex-
 parte huiusmodi cognitio. Unde videndo Christum
 Humanum videbit etiam Deum, at Deum in carne,
 sicut dicebat Job: *In carne mea videbo DEUM.*
 Et

Et cū anima videt Divinam Essentiam, eadem videbit quoque sensus internus; sed juxta capacitatem suam. *S. Anselm.* puta, modo corporali & imaginario. Præterea videt *et Elucid.* Angelos oculis corporalibus, quia in corporibus talis sumptis aëreis comparebunt.

PARADISUS

Theatrum Virtutum.

XLI.

*Theatrum virtutum exemplarium
in Deo.*

S. Dionys. **B**eatissimus videt in Deo: primò, quod Divina est omnis virtus in seipsa, & per essentiam. *Et non habens virtutem:* est virtus in se, & non virtutem superadditam. Secundò, est omnis virtus & propriè dicitur perfectio, veluti charitas: non nenter dicitur imperfectio, veluti temperantia. Tertio, quemadmodum ipsamet cognitio est omnis virtus in Deo; ita ipsamet volitio Divina est omnis virtus in Deo. Quarto, videt insuper Beatissimus ratione ultra creaturarum ideas datur quoque ad ideas virtutum, dictæ virtutes exemplares. Respondeo quia Divina voluntas in hoc genere prima, perfectissima, & excellentissima est: ergò cunctas in se comprehendere debet perfectiones ad voluntatem perfectas, veluti sunt virtutes: & quidem modo perfectissimè & eminentissimè, nempe, per essentiam.

XLII.

*Theatrum virtutum, cum summa eminentia
in Deo.*

Videt Beatus in Deo quatuor virtutes Cardinales
perfectissimas & eminentissimas. *Prudentia est ipsa S. Th. l. cit.*
Prima mens. Temperantia conformitas ad seipsum.
Castitudo ipsa Dei immutabilitas. Iustitia observatio legis
terna in suis operationibus. Et in harum imitatione
constat, ait D. Augustinus, nostra consistit sanctitas: S. Aug. l. i.
quae ad hominem pertinet, ut ad Divina se trahat, de meribus
sanctum potest, uti etiam docuit Aristoteles: & si se- Eccl. 2. 6.
amur Deum, bene vivimus: si autem assequimur, non
sanctum bene; sed etiam bene vivimus.

XLIII.

*Theatrum virtutum heroicarum in
Beatis.*

Secundo loco, post virtutes exemplares Dei, recen-
tatur heroicæ Beatorum virtutes, dictæ, *purgati animi, S. Th. l. cit.*
quæ sunt virtutes assequentium Divinam similitudinem
perstante Gloria. Ex quibus Prudentia sola Divina
imitatur: Temperantia terrenas cupiditates nescit:
Castitudo passiones ignorat, & in edomandis passionibus
seipsum occupatur, imò tali modo eas habet sibi subjectas,
quas amplius non sentiat. Iustitia cum Divina mente
perpetuo sociatur, eam scilicet imitando. Et hæc
virtutes, inquit S. Thomas, sunt Beatorum, vel ali-
quorum in hac vitâ perfectissimorum.

XLIV.

*Theatrum virtutum possessorum in hac
vita.*

Omnes virtutes morales, sive sint infusæ, sive ac-
quisitæ

quisitæ remanent in alterâ vitâ. Unde Justitia in voluntate Prudentia in intellectu, Temperantia & fortitudo in appetitu concupiscibili & irascibili remanent verum de hac ultimâ solâ id intelligitur, quando unita fuerit corpori glorioso. Et sicut refolentur idem appetitus sensitivus, ita eadem reproducentur virtutes in eodem appetitu. Suntque necessariz virtutes statui glorioso, ut connaturaliter & per se intrinsecum rationi subiciantur passiones cum tranquillitate & pace, & sine ulla repugantia & turbatione.

XLV.

Theatrum virtutum Theologicarum.

Nulla harum virtutum remanet aut conferretur alterâ vitâ, solam si excipias Charitatem; hæc naturâ suâ nullam dicit imperfectionem, vel non de non habitis; at charitas neutrum dicit esse. Unde in statu imperfecto præsentis vitæ est de non habitis, & de non habitis, amat res non visas & nondum factas: & in statu futuro & perfecto Gloriæ, est de de habitis, etenim amat Beatus id, quod videt & possidet. Quapropter Charitas remanet in Beato, non Fides & Spes.

XLVI.

Theatrum virtutum variis modis accipiuntur à Beatis.

Omnes ad præmium, aliqua cum præmio, alia ipsum præmium. Cunctæ remanent in Beato quæ sunt ad præmium Gloriæ, etiam Fides ipsa aliqua sunt ad præmium, quia sunt causa præmii, sed cum eodem præmio, quia ei non repugnant, virtutes Cardinales; aliæ denique non tantum sunt ad præmium & cum præmio, sed sunt ipsummet præmium, veluti Charitas. Unde colligitur Charitas

excellentiſſimam virtutem : quia ſimul cum viſione
eſt ipſa eſſentialis Beatitude Beati, quod aliis vir-
tutibus haud competit.

XLVII.

*Theatrum virtutum unitarum in
Beatis.*

Cunctæ Beati actiones, ſecundum S. Bonaven-
tam, ſimul ſunt fortes, & juſta & prudentes, &
temperata. Fortes, quia ſine timore : juſta, quia
ſine obliquitate : prudentes, quia ſine errore : &
temperata quia abſque concupiſcentiâ. Siquidem in
Beato non ſolum reperitur virtutum eſſentia; verum
etiam quodammodo perfectus ſtatus, ratione cujus,
ſicut Angelicum, aliam virtutum requiritur unio &
conſectio. S. Tho. 3. p. 1.
q. 63.

XLVIII.

*Theatrum virtutum cum donis Spiritus
ſancti.*

Quemadmodum in foeliciffimo illo ſtatu erunt vir-
tutes morales ad ſequendum dictamen rationis, & ſunt
ſicut lumen, quo docemur bene operari; ita quoque S. Th. q. 68.
a. 6.
ſicut aderunt dona Spiritus ſancti ad ſequendam mo-
tionem Spiritus ſancti, qua præcipua erit in Patria,
quando Deus erit omnia in omnibus. Præterea, actus
hæc, prout ſunt in Patria, omnem excludunt
imperfectionem, ſuntque longè perfectiores eminen-
tesque actibus illis, qui exercentur in vitâ: ſiqui-
dem in hac vita brevi illorum ſatiatur haufu: S. Ambroſ.
at in futurâ vitâ inaudante flumine, tor-
rentequæ nunquam defi-
cient.

*Theatrum virtutum cum dono sancti
Timoris.*

Tametsi in beata illa vita, ubi non nisi viget Charitas & amor, non videatur esse admittendus aliquis Timor, nihilominus in Beatis vera datur virtus Timoris, & dicitur Timor filialis & reverentialis. Siquidem Timor non timet pœnam, sed culpam; & hic Timor non causat aut confert eis afflictionem aliquam, neque headendo culpam, ut possibilem naturæ, quæ in cœlo non mutatur, tamen non ut possibilem factam, potè cuiusvis culpæ incapaci. Quapropter non est sollicitudine infirmis atus; sed cum tranquillitate & serenitate nequicquam anxiosus hæret aut timidus propter infirmitatem naturæ; sed tranquillus & securus est propter possessionem perfectæ Charitatis.

S. Tho. 2. 2.
q. 19. a. 10.

L.

*Theatrum virtutum cum Timore ad
rationis.*

Alius adhuc inest Timor Beatis, vel ut melius dicitur, alius quidam ejusdem Timoris actus: quo admirantur infinitam Dei magnitudinem, & dum infinitam seipsum & Deum agnoscunt distantiam, humiliter timent, nec ei se æquiparare audent. Unde in cognitione recognoscunt se à Deo separatos, & distantiam quandam infinitam, non per defectum potentis, sed æqualitatis. De hoc Timore loquebatur quando dicebat: *Columna cæli contremiscent, & pavent ad nutum ejus. Non pavore pœnalis, sed pavore admirationis.* Subjungit D. Angelus per columnas cæli intelligens Beatos, imò ipsos etiam Seraphinos.

Job 6. 6.
S. Thom.

LI.

Theatrum virtutum, in adoratione & cultu Dei.

Beati in cœlis in omnibus suis actionibus perfectissimos & gloriosissimos exercent virtutum actus; atque regis in particulari in cultu, quem exhibent Deo: quemadmodum vidit S. Joannes in Apocalypsi. *Proci. Apoc. 6. 4.* adorabant, adorabant, mittebant coronas suas ante Thronum. Primum verbum profundissimam explicat reverentiam, quâ Sancti se humiliant, & quasi annihilant ante Deum: secundum significat actum aliquem attentis charitatis, quo amant & recognoscunt Deum, quoquâ primum principium & ultimum omnium rerum finem: tertium & ultimum repræsentat totalem Beatorum gratitudinem, eo ipso, quo Deo tanquam principio & causæ victoriarum suarum suas attribuunt & referunt coronas.

LII.

Theatrum virtutum perfectissimarum in intensione.

Ea est Beatorum in cœlis proprietas, utpotè statui virtutinis debita & connaturalis, ut perfectissime operentur virtutum actus. Quia, juxta Theologorum doctrinam, quandò habitus virtutis non impeditur, neque ab habitu vitioso contrario, neque passionibus, neque ab intrinsicis inimici tentationibus, semper operatur intense, & secundùm totam suam virtutem, videlicet, quantum potest: aded, ut si habitus virtutis habeat gradus intensiōis, totidem habebit actus. Eodem habitu virtuosus, quibus Sancti in cœlis præditi sunt, veluti ab omni contrario impedimento liberi operantur intense, secundum totalem, quam in seipsis habent, perfectionem.

LIII.

*Theatrum virtutum continuarum, & sui
intermissione.*

Ad perfectionem beatificarum virtutum spectat
semper sint in actuali perfectione, non in adu-
duntaxat, verum etiam in actu secundo. Cuius
actus virtutis consistat in operatione interna voluntatis
oportet, hæc in Beato constituta sit in statu perfectissimo
cum actuali usu & exercitio virtutis interne. Et
admodum Deus in simplicissimo voluntatis actu
nenter continet actuale cuiuslibet virtutis exercitium
ita eandem perfectionem Beatus in se imitari debet
distinctis actibus. Unde semper & in actu habet
amorem virtutum, Humilitatis, Obedientie, Re-
tatis, aliarumque virtutum, quæ in statu imperfecto
dicuntur imperfectionem.

LIV.

*Theatrum virtutum gloriosissimarum
origine.*

Henric. de
Gand.

Idem Auth.

Quia virtutes infusæ Beatis sunt sequela Gloriæ
sicut status Gratiæ consummatæ in Sanctis est perfectio
statu Gratiæ, quâ condecoratur Justus in terra, ita
virtutes illæ hisce longè sunt perfectiores. Et ratio
quia Gratia habitualis animæ non solum consumatur
in cælo, sed etiam crescit, secundum aliquos, in
propria entitate & intensione. Et idem dicendum est
virtutibus, quia ei veluti potentie propria
proportionari & conformari debent. Ergo si
est Gratia, gloriosæ pariter erunt virtutes, &
tunc erit in gradu perfectiori, ac erit in
perfectiores quoque erunt
virtutes.

LX.

*Theatrum virtutum cum donis Spiritus
Sancti.*

Fructus Spiritus Sancti sunt actus virtutum, qui fiunt
mediantibus donis Spiritus Sancti. Sicut enim fru-
ctus materialis is est, qui procedit ab arbore, & habet *S. Thome*]
rationem ultimi & delectabilis; ita operatio virtuosa
procedit ab habitu virtutis, & est conveniens operanti
delectabilis, ultimusque finis habitus. Et hi fructus
excellentissimo modo reperiuntur in Beatis, licet non
omnes enumerentur ab Apostolo: qui sicut distinguuntur *S. Paul. ad*
tres ordines virtutum: naturalium, gratuitarum & *Gal. 5.*
gloriosarum, & hæ ultimæ sunt perfectiores secundis,
& secundæ perfectiores primis; ita fructus Gloriæ
multo excellentiores sunt fructibus virtutum moralium
& Gratiæ, Quapropter operationes ipsius Iusti in viâ,
quo prout procedunt à Spiritu Sancto in nobis dicuntur
fructus, nihilominus in quantum ordinantur ad finem *S. Tho. 1. 2.*
viti æternæ, magis habent rationem floris: unde dicitur: *q. 76.*
Flores mei fructus honoris & honestatis: Sunt flores è
quibus pullulabunt fructus Gloriæ. Ac propterea dicit
Spiritus Sanctus in persona alicujus animæ in Gratiâ
constitutæ: *flores mei sunt flores honoris & gloriæ*
comptitæ in cælo.

LVI.

*Theatrum virtutum cum perfectione
Beatitudinis.*

Quemadmodum fructus Spiritus Sancti non consi-
stunt in habitu, sed in actibus virtutum; ita quoque *S. Th. 1. cit.*
beatitudo: & tam illi, quam ista actualiter est in Beato, *Matt. 5. 5.*
additque insuper beatitudo perfectionem & excellen-
tiam actus. Quocirca in Patriâ cuncti virtutum actus
sunt simul fructus & beatitudo: quia omnes habent ra-
tionem ultimi & delectabilis, uti & perfecti ac excellentis:
F 4 & super

& super omnia in Paradiso & fructus & beatitudinis
 actus Divinæ fruitionis, præmium essentiale boni.
 Propterea docet Albertus, perfectionem virtutum consistere
 in unione donorum, fructuum, & beatitudinis
 uti est in Beato.

Alb. Mag.

LVII.

*Theatrum virtutum, quæ Beatum reddit
 impeccabilem.*

Beatus est impeccabilis, non tantum quia potest
 peccare, veluti poterat Adamus in justitia originali
 huc constitutus; verum etiam quia non potest peccare
 unde excluditur & potentia & actus peccandi. Quod
 ob causam sicut Christus non poterat peccare propter
 gratiam unionis: ita Beatus non potest peccare propter
 gratiam consummatam Gloriæ. Neque hoc est defectus
 perfectioni libertatis: quia *impeccabilitas non est
 libertatem, sed defectum libertatis*, qui cum ea
 committi potest; potest enim ad hoc vel illud
 num, licet non ad malum. Præterea peccant homines
 quia volunt & appetunt, quod non habent, vel
 Divinæ conformant voluntati, & quoniam non
 sciunt Deum tanquam ultimum finem in operatione
 suis; at Beatus omnia habet in Deo, Deique
 voluntatem, veluti primam regulam, eamque
 tanquam ultimum finem, unde nec potest peccare.

S. Tho. 4.
 cont. Gent.
 c. 93.

LVIII.

*Theatrum virtutum, quæ quietum reddit
 Beatorum desiderium.*

Proprium hominis desiderium est, ut tota anima
 secundum rationem disponatur, quod est vivere secundum
 virtutem. Hoc desiderium perfecte expletur
 biturque in Beato, quia ratio erit in jure
 Divino lumine illustrata, ne à recto disjuncta

Contra
 Sent. 4. 63.

quemadmodum desiderium sciendi in Beato exple-
tur in cognitione adaequata vero; ita quoque deside-
rium virtutis satiabitur in ratione confirmata in bono:
ratio mediante & suffragante virtute ac lumine Di-
vino immobilis & immutabilis erit in bono, quod ad
summam etiam perfectionem. Et hoc est, quod docet
S. Thomas, virtutes fore conservandas, quan-
tum ad ordinem rationis; at non quantum ad refre-
sationem passionum, quarum nullae inordinatae erunt
in caelis.

LIX.

*Theatrum virtutum purissimarum in
intentione.*

sicut fabrica columnis, columna autem basibus ful-
centur: ita vita nostra virtutibus, virtutes vero in-
intentione subsistunt. q. d. ad eundem modum in
edificio spirituali bona vita fundatur in virtutibus, &
in recta ac pura intentione. Hoc idem, & quidem
in eminentissimo gradu verificatur de sanctitate Beati:
constitit in unione omnium virtutum, cum puris-
sima quadam & Deifica intentione solius gloriae & com-
munitatis Dei.

LX.

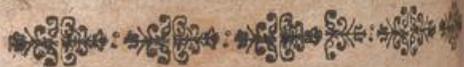
*Theatrum virtutum, cum innocentia &
iustitia originali.*

Tres habebat effectus iustitia originalis in Adamo:
subjectionem rationis ad Deum, subjectionem sensus ad ra-
tionem, & subjectionem corporis ad animam. Et hi tres
effectus multo excellentiores reperiuntur in Beato,
quam in Adamo: quia pars superior unitur Deo per
claritatem consummatam & per lumen Gloriz: pars in-
ferior unitur superiori per virtutes in statu suo perfectis-
simas, & corpus unitur anime per dotem impassibilitatis.

F 5

Unde

Unde corpus Adami erat incorruptibile & impassibile
solum ab extrinseco, & ut loquitur S. Thomas, ex
parte cause efficientis, per respectum & ordinem ad cau-
sam suam, quæ est protectio Dei: corpus vero bonum
est immortale & impassibile ab intrinseco, ex parte
forma illi inhaerentis, & totaliter à corruptione preser-
vati: per respectum ad formam suam intrinsecam, quæ
est dos impassibilitatis.

PARADISUS

Corpus gloriosum.

LXI.

Corpus gloriosum in sua dote.

Quemadmodum anima suis instructa est dote
quales sunt: visio, comprehensio, fructus; ita corpus
sortitur dotes suas, ut sunt: impassibilitas, equi-
libritas, subtilitas, claritas. Unde Tertullianus carnem
stram resuscitaram appellat carnem Angelicam.
Caro nostra in cælo reformata erit & Angelica
propter similitudinem, quam habebit cum Spiritu
Angelis, non quidem quò ad substantiam (quo-
pus nostrum etiam resuscitatum erit materiale,
porale & palpabile, veluti erat Corpus Christi
Resurrectionem suam) sed quò ad virtutem
propriam, quia instar Spiritus erat
impassibile, clarum, subtile
& agile.

*Tertull. li.
de resurr.
c. 26.*

LXII.

Corpus gloriosum in esse & operari.

Quia claritas & impassibilitas corpus reddunt perfectum in esse : agilitas & subtilitas in operatione. beatum corpus beatum non tantum debet esse perfectum in se ; verum etiam perfectum sit , oportet, instrumentum animæ in operando : adeo , ut in nullâ se ei repugnet, sed ad nutum ipsi pareat & obtemperet : ut docet S. Augustinus , anima unita corpori ita separata & expedita sit ad operandum , sicuti est à corpore separata.

S. August.

LXIII.

Corpus gloriosum in dote claritatis.

Seminatur in ignobilitate, & surget in gloria: nascitur corpus nostrum in hac vitâ , moriturque tanquam res admodum vilis & abjecta ; at resurget in resurrectione sicut luminosum & resplendens. Et hæc claritas erit corpori Beati intrinseca, quæ penetrabit totam carnem, nervos & ossa, tamen sint opaca. Neque erit lucidum duntaxat ; sed etiam transparentis, diaphanum & simul coloratum ; veluti vitrum coloratum, quod in se simul habet colorem & transparentiam.

Apost. I.

Cor. 2. 15.

LXIV.

Corpus gloriosum in dote impassibilitatis.

Seminatur in corruptione, & surget in incorruptione: nascitur corpus nostrum corruptibile , & resurget incorruptibile & impassibile propter dotem impassibilitatis , quæ erit qualitas quædam intrinsecè in hærens corpore.

1. Cor. 15.

Cartho.

corpori ipsius Beati, cuius suffragio, tanquam remanens remanebit inalterabile ab extranea passione, & velut Sol pertransibit ignem & aquam absque ullo damno & nocumento. Quamvis, secundum S. Thomam, impassibilitas non proveniat à distincta aliquo potentate; sed à perfecto dominio, quod animi movebit in dispositiones suas, veluti Deus movet animas.

LXV.

Corpus gloriosum in agilitate motus.

1. Cor. 15.

Seminatur corpus in infirmitate, surgit in virtute.
Corpus nostrum aliàs debile & grave in motu, & in motum aptissimum ac velocissimum est per virtutem agilitatis, quæ est qualitas quædam supernaturalis, qualitati motivæ naturali superaddita, quemadmodum lumen Gloriæ superadditur naturali intellectus. Et per hanc virtutem anima movebit seipsam immediate, more Angelico, non se corpori, non instar formæ tantum, verum causa instar motricis: deinde eodem impetu movebit corpus & alia corpora, quibus se conjungit, propter animam tali mediante virtute non agilis dicitur & velocissima efficitur, omnique se movere poterit, & progressivo & simultaneo, & (ut alij volunt) ab extremo ad extremum sine medio; verum certissima redditur ad movendam deferendamque, & nunquam cuncte etiam altissimam turrim & montem: & secundum D. Anselmum, Beatus coram terram, quando ei placuerit, movere poterit.

S. Anselm.

LXVI.

Dos corporis gloriosi in subtilitate.

Seminatur corpus animale, surgit spirituale.
natura sua grave & densum: at virtute subtilitate

subtile & penetrabile cum aliis corporibus. Et ad
hoc effectum solum passivum, ne, videlicet, resistat
pressui & penetrationi alterius corporis, juxta D An-
gelicum, non est necessarium, ut dos subtilitatis sit qua-
libet qualitas superaddita; sed sufficit, si præparatus ad
concursus Dei, quo Deus simul ad penetrationem
occurrat, quotiescunque id desiderat anima.

LXVII.

*Corpus gloriosum in potentiis sen-
suum.*

Gloria corporis communicabitur etiam sensibus. *S. Th. 2. 2. ad 4.*
de causa, secundum Angelicum, omnes sensus erunt q 83. n. 4.
in actu; hoc enim modo sunt perfectiores, uti decet
esse in statu perfectissimo Gloriz. Præterea anima
non solum est intellectiva, sed etiam sensitiva: ergo
in quantum intellectiva, est beata in fruitione Dei;
in quantum sensitiva, beata erit in delectatione objectorum
sensitivum proportionatorum: & sicut in sensibus
punientur damnati; ita in iisdem præmio affi-
entur Beati.

LXVIII.

Corpus gloriosum in Visu.

Oculus corporeus Beati sua gaudebit beatitudine &
claritate in visione omnium corporum beatorum in
gloria: præsertim Humanitatis sanctissimæ Christi &
sanctissimæ Virginis. Comparebunt ibi corpora glo-
riosa ipso sole lucidiora & splendidiora: unde incredi-
bilem visui conferent oblectationem & felicitatem
perpetuam. Præterea videbunt reliqua o-
mnia objecta, tam cælum materiale, quam elementa
purpurata & renovata, quæ in quacunque etiam distan-
tia videri poterunt. Et hæc visio uno ex tribus hisce *SHATEZ.*
modis contingeret: aut per species ab ipsis objectis supra
pro-

proprias vires naturales elevatis productas : autem
species à Deo in potentia causatas : aut immediate
visionem sine specie.

LXIX.

Corpus gloriosum in odorati.

Hic sensus suam consequetur felicitatem & con-
tundinem in suavitate odoris , quam profunder
torum corpora & anhelitus , præcipue vero Corp
Christi. Omnia corpora erunt veluti tot incensa
mis repleta aromatibus ad recreandum Beatorum
tatum. Neque solum corpora gloriosa, sed totum
cium cœleste spirabit odorem & fragrantiam suavitatis
ad Dei Sanctorumque honorem & gloriam.

LXX.

Corpus gloriosum in potentia gustu.

Hæc potentia habebit quoque felicitatem suam
proportionato & adæquato suo objecto saporis.
S. Thom. gustu habebunt suavissimum semper cum voluptate
Henr. disp. rem omnem saporem continentem : quapropter, com-
de ult. sine. miter docet Angelicus, non erit ibi gustus, ut in
alimenti, sed ut est iudicium saporis, seu fructus illius.

LXXI.

Corpus gloriosum in sensu tactu.

Nec deerunt objecta tangibilia tactui corporis
S. Th. 3. p. q. proportionata. Ac primò, quot sunt objecta
34. a. 3. lia & beatificantia sensum oculi , tot polleat
objecta tangibilia beatificantia tactum : tamen
propter defectum primarum qualitarum non sint
bilia eo modo , quo hic in terris alia tanguntur

præcipuè tactus objectum suum principale & pri-
 marium obtinebit in Humanitate sanctissima Christi
 (palpate & videre) osculando sanctissimas plagas & *Luce. 24.*
 cetera pedum, manuum & lateris. Quod si Sancti
 in certis tangendo & osculando sacratissimas plagas
 tantam ac inexplicabilem perceperunt suavitatem &
 gratiam, qualis erit illa, qua gaudebunt Beati in
 omnem tactu & osculo? Præterea *Beatus sentiet in Henr. disp.*
complexu honesto, tangens alterius Beati qualitates. Beati de fine ho-
moque ruent in suavissimos castissimosque amplexus min.
certuos & erunt ut Angeli Dei, omnisque cogitatus con-
ta puritatem planè incapaces.

LXXII.

Corpus gloriosum in potentia auditus.

Quemadmodum enim homo est compositus ex ani-
 ma & corpore; ita voce & spiritali & corporali Deum
 adorare debet. Objectum auditus nostri erit suavissima
 musica celestium chororum: *Sonum vocalium verbo- Henric. l. 6.*
rum & musica percipiet auditus; & in specie Divinam
harmoniam vocis Christi: quandò, ut contemplatur
Bea ventura, in illa celesti choreâ cantabit omnibus Diat. Salu.
audiu illam dulcissimam cantilenam: Venite, benedicti litt. ult. 26.
regni mei, percipite Regnum paratum vobis ab origine
mundi. Benedicti per gratia adoptionem. Paratum per a-
dam prædestinationem. Respondebit totus chorus &
Beata Sanctorum canticum Pauli: Regi saculorum, im-
mortali & invisibili, soli Deo honor & gloria.

LXXIII.

*Corpus gloriosum in potentiis sensitivis
internis.*

Non solum sensus externi ipsius Beati ultimas suas at-
 tingat perfectiones constituenturq; in actu secundo; verum
 etiam sensus interni imaginationis & appetitus sensitivi.
 Neque

Neque solum oblectabunt se imaginando & componendo objecta sensibilia ab externis sensibus apprehensa, verum etiam in quantum apprehendent Deum sub tantis sensibilibus immensæ claritatis, infinitæ excellentiæ: verificabiturque illud Davidis dictum: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum: unquam iuxta capacitatem suam. Insuper appetitus sensus*

Mont. l. cit.

ingentem habebit delectationem derivatam ex ratione conjuncta voluntatis.

LXXIV.

*Corpus gloriosum in aureolis Virginum
Martyrum, & Doctorum.*

Quia sicut tres dantur insignes victorie contra hostes & inimicos nostros: Virginitas triumphat in carne: Martyrium de mundo, Doctoratus de diabolo: ita tria dantur præmia correspondentiæ mediante aliquo signo in anima & corpore relucente, quæ ob hoc notant victorias & triumphos. Hujusmodi præmia dicitur *Aureola*, quia est Gloria quædam mirabilis, præcipua, & veluti accessoria ad Gloriam principalem, quæ

S. Thomas.

vocatur Aurea, seu Corona.

LXXV.

*Corpus gloriosum in exultatione composita
& moderata.*

Psal. 87.

Sicut latantium omnium habitatio est in te (latantium terra habet) sicut tripudiantes & choreæ ancantibus. In voluptatem magnam percipient saltatores cælestes: juxta opinionem S. Augustini in paradiso non tantum erit musica vocum, sed etiam chorearum. Sicut præcipuum motuum. Quibus modestissimis ac regularissimis modis corporalem Deo exhibebunt cultum, ut non tantum corde: sed caro etiam exultent in Deum, & accipiant

Retract.

lib. 1. c. 11.

corporis internum demonstrent jubulum, quo fruuntur
 secundum animam.

LXXVI.

*Corpus gloriosum, in seipso sufficien-
 tissimum.*

Cum enim resurgat propter vitam spirituale, non animale, *S. Tho. 1. 2. q. 4. a. 7.*
 non indigebit externis hujus vite bonis ad illam ordinatis.
 magis, quando sacra Scriptura bonorum horum
 mentionem facit, metaphoricè intelligitur: unde per
 vinum & potum intelligitur delectatio & gaudium bea-
 tudinis: per divitias sufficientia in Deo, quia Deus
 est Beatus est omnia: per regnum exaltatio usque ad
 gloriam cum Deo.

LXXVII.

*Corpus gloriosum, Gloria Corporis glorio-
 sissimi Christi.*

Quia sicut corporum nostrorum resurrectio dependet
 resurrectione Corporis Christi; ita gloria corporis
 nostri est ordinata ad gloriam Corporis beatissimi Christi.
 propter S. Bonaventura contemplatur Christum *S. Bon. 1. 2. d. 1.*
 dominum nostrum, in quantum Hominem, tanquam
 principem & Monarcham omnium Beatorum, *Or. 2. an. Salut. vit.*
 Ductorem celestis chorea, quam faciunt Sancti *sem. 19. c. 6.*
 coram Deo, omni jucunditate plenam: ubi in numero
 numerum est infinitas; in motu chorea est aternitas; in
 vita felicitas.

LXXVIII.

*Corpus gloriosum pede calcet Solem,
 Lunam, & Stellas.*

Quanta erit corporis beati gloria, cum non supra
 terram

S. Thom.

Cajet. 3. p.

q. 57. a. 4.

Suarez.

Suarez. 3.

p. som. 2.

terram & elementa duntaxat, verum etiam supra omnes
globos cœlestes, Solem, Lunam & Stellas elevatum
conspicietur? Sancti Thomæ doctrina est: *Quod*
corpus est perfectius, tanto superius est secundum altitudinem.
veluti experientia docet in elementis: ergo Corp
Christi erit in loco eminentissimo inter omnia
ra, supra convexam ultimi cœli superficiem: *Inter*
tera corpora juxta perfectionem suam constituta
in loco magis minusve eminenti: tamen ali
distinctionem locorum in cœlo non esse determinatam
ex situ loci, sed ex dignitate personæ: unde quilibet
locus, quem occupabit Christus Dominus, erit
simus, & alij Sancti, quò magis appropinquabit Cœlo
eò pariter digniores erunt & sanctiores.

LXXIX.

Corpus gloriosum, in affectu purissimum.

Anima beata, secundum doctrinam S. Augustini
ita erit unita corpori, quomodo separata, in quantum
nullum à corpore recipiet nocementum aut imperi-
mentum. Quapropter, sicuti separata, juxta Philo-
sophicam, erit veluti Angelus, incapax affectus de-
lectationis carnalis, ita quoque constituta erit cor-
unita. Præterea, propter delectationem, quam re-
cipiet appetitus sensitivus, in concurrendo modo
ad contemplationem Dei, alterius oblectationis
capax erit, quia in se eminenter continebit quamvis
aliam delectationem & voluptatem. Ulterius, quia
tunc appetitus prorsus subordinatus erit rationi
veluti hæc Deo, nullum poterit efficere actum, qui
adversetur rationi: quâ de causâ purissimus sanctus
musque erit in cunctis suis affectibus: sine rebelli-
one, sine passione & affectu in-
ordinato.

S. Ioan. c. 21 Et hisce fundamentis, quæ vidit S. Joannes, inscripserunt nomina duodecim Apostolorum: ut nobis significetur, Apostolos esse fundamenta & fundatores Ecclesie post primarium & principale fundamentum, quod est Christus. Quapropter Christus Dominus noster appellatur à D. Augustino *fundamentum*, sicut dicitur *Rex Regum, & Dominus Dominantium*, hoc est fundamentum fundamentorum.

LXXXII.

Civitas sancta Dei fortissima in muro.

Apo. 21. Et habebat murum magnum & altum, & murus lapide lapide. Totus murus, quo cingebatur, erat empyreum, Sanctorum habitaculum, erat ex gemma pretiosa, quæ dicitur Jaspis, & est gemma fortissima, viridis & diaphana. Quæ tres proprietates, scilicet videlicet, viror & diaphaneitas significant firmitatem & stabilitatem beatæ illius Civitatis, amenitatem & habitacionis claritatem.

LXXXIII.

Civitas sancta Dei spectabilissima in portis.

loc. cit. Et duodecim porta duodecim margarita sunt, cherrimæ & maximæ, ac quælibet porta est una margarita omni carens divisione & compositione portuum. Et in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum & Agni. Duodecim illis portis inscripserunt nomina duodecim Apostolorum, ut potè portuum secundariarum Ecclesie: & nomen Christi, veluti portæ principalis & primariæ.

LXXXIV.

Civitas sancta Dei ditissima in pavimento.

Et platen civitatis, aurum mundum, tanquam vitrum loc. cit.
facidum. Et hoc aurum est verum aurum materiale; aurum coeleste longè nobilius ac pretiosius terrestri, ut supra dictum fuit de gemmis. Et significat civitatem, quâ Civitas Dei tota repleta est, & in ea fundata est & erga Deum, & erga seipsam perfectissima.

LXXXV.

Civitas sancta Dei pretiosissima in palatiis.

Haec vero civitas, aurum mundum, simile vitro loc. cit.
facidum. Tota civitas cum omnibus ædificiis ditissimis, in quibus habitant Beati, est ex auro puro, claro ac insolido vitro simili. Aurum significat charitatem sanctorum, puritas auri puritatem animi, quia est sine macula, & splendor perspicuus, veluti reperitur in vitro, significat sapientiam: omnes namque replebuntur claritate Dei instar vitri, quod totum penetratur à claritate.

LXXXVI.

Civitas sancta Dei, lucidissima in claritate DEI.

Ostendit mihi Civitatem sanctam, habentem claritatem Dei, ait S. Joannes. Quam ob causam beata l. c. v. 11. patria non eget Sole, neque Lunâ, ut luceant in eâ, v. 23. claritas Dei illuminat eam, & lucerna ejus est

G 3

LXXXVII,

*Civitas sancta Dei, quadrata in
figura.*

Civitas in quadro posita est. Idque intelligitur ad superiorem partem cœli empyrei secundum superficiem externam & convexam. Quatuor huiusmodi latera in sensu spirituali significant fidem, spem, caritatem & operationem: vel quatuor virtutes, Caritatem, quæ sunt in cœlo, quasque in terra imitari debent.

Glos. Lyræ. Prudentia, nihil Deo præponendo. Fortitudo Deo inharendo: Temperantia non nisi de Deo gaudente Deo in omnibus subjectum esse.

Civitas sancta Dei, in quo non est templum; sed Deus ipsum est templum est.

Et templum non vidi in eâ, Dominus enim omnipotens templum illius est, & Agnus. Secundum glossam: quia sicuti eulcus legis erat figuralis respectu nostri; ita noster cultus gratiæ, qui datur in terris, est figura cultus qui Deo tribuitur in cœlo. Quapropter in illa pace non erit templum materiale, in quo exhibeatur cultus; sed Deus, sicuti in seipso seipsum cognoscetur, amabitur, ac fruatur; debetur; ita quoque in seipso & per seipsum debetur secundum utramque naturam, Divinam scilicet & Humanam Christi & Agni.

LXXXIX.

Civitas sancta Dei, cuius porta nunquam claudentur.

Et porta eius non claudentur per diem. Rationem reddunt glossa: quia à tempore beatæ Passionis Christi, et quam portæ cæli reſeratae fuerunt, eadem portæ manent & manebunt semper aperta: siquidem animæ surgatæ absque ulla dilatione subito intrabunt paradysum. Ut propterea modò propter sanguinem Christi copiosissime pro nobis effusum nulla adsit excusatio: quia nullam adest obstaculum prohibens ingressum in paradysum; totus defectus est ex parte nostra.

XC.

Civitas sancta Dei, sine obscuritate noctis.

Nox enim non erit illic. Et probatur, quia porta eius V. 25, non claudentur per diem, veluti in hic terris clauduntur circa diei terminum, appropinquante nocte, cum eadem nulla diei succedat nox. Propter aliam rationem non erit ibi nox, nec tenebræ: quia tota Civitas sancta illuminabitur à sole Divinitatis, & à Luna Humanitatis Christi.

XCI.

Civitas sancta Dei, in quam non intrabit aliquid coinquinatum.

Non intrabit in eam aliquid coinquinatum: quia Visio V. 25, Dei non nisi mundis & puris corde promissa est: Beati Matth. quando corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Unde soli psal. immaculati, & qui ab omni macula liberi sunt, erunt & Aug. beati: Beati immaculati. Ex quo infert S. Augustinus: Non esse beatus? esto immaculatus, & ab omni peccati macula.

XCII.

Civitas sancta Dei, libera ab omni abominatione.

v. 27.

Non intrabit in eam aliquid abominationem faciens.
 Per abominationem, secundum glossam interlinearis intelligitur peccatum operis: sicut per rem commaculatam intelligitur peccatum cordis: quia ingrediatur cælum, & intus & foris, & in confectio opere prorsus mundus & purus sit, necesse est. Civitas paradisi purissima tales requirit & postulat quoque sanctissimos.

XCIII.

Civitas sancta Dei, exempta ab omni falsitate & mendacio.

v. 27.

Non intrabit in eam faciens mendacium. Et per hoc *Glos. interl.* mendacium intelligitur peccatum lingue. Ac proinde paradiso exulat quodcumque peccatum, & cogitatio, & operis, & lingue: sicut & omnis reatus & obliquus ad poenam. Quod si igitur spe intrandi Jerusalem celestem lactari desideres, procura, ut cor non sit commaculatum, manus non faciat abominationem, & lingua non loquatur mendacium, manus operetur bene, & lingua non loquatur male, & de peccatis præteritis condignam quoque agas poenitentiam & satisfactionem in hac vita.

XCIV.

Civitas sancta Dei, cuius cives inscripti sunt in libro vite & Agni.

Apoc. v. 27 Qui scripti sunt in libro vite & Agni. Et intelligitur *S. Themas*, de scriptura secundum Dei predestinationem, & de his qui in libro vite & Agni

id est, qui inscripti sunt libro electorum per prædeterminationem, quæ mutari non potest; & non secundum gratiam, quæ amitti potest. Et hi sunt veri cives cæli libro prædeterminationis Dei inscripti, & non libro gratiæ, quo deleri possumus, juxta illud psalmi: *Delcansur libro viventium.* Et liber Divinæ prædeterminationis vocatur *liber vite Agni*, quia per merita Agni Christi unus prædestinari.

XCV.

Civitas sancta Dei, cuius civium lachrymas absterget Deus propriis manibus.

Absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum.

Falices lachryms, exclamat S. Bernardus, *quas benigna S. Bern. manus Conditoris absterget.* Quapropter merito Christus Dominus eos vocat beatos, qui lugent in hac vita, quia consolabuntur, omnis quippe planctus cessabit & contrahetur in risum & cantum sempiternum.

XCVI.

Civitas sancta Dei, libera à tributo mortis.

Et mors ultra non erit in patria illa viventium, sed perpetua & æterna vita. Præcipitabit mortem in semetipsum, ita ut in æternum non sit amplius comparanda: quia fœlicissimæ illius urbis incolæ & cives & de sua immortalitate securi, & ab omni morte tum actuali tum possibili liberi evadent, quia mors absorpta est in victoriâ, & à Christo devicta in Resurrectione ejus. v. 4.
Isa. 25.
1. Cor.

G 5

XCVII,

XC VII.

*Civitas sancta Dei, nullam prorsus admittens
molestiam, dolorem, & penam.*

Non erit luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra in
illa pacis & gaudij æterni civitate. Cujus rationem
dicit Spiritus sanctus dicens: quia prima abierunt: prima
namque vita, mortalis, passibilis, tot tantisque malis
& imperfectionibus subjecta præterit, eique alia quæ
dam succedit vita, quæ est vera vita, immortalis & impas-
sibilis, omni felicità & voluptate referta: Adhuc
omnia illa, quæ possunt causare tristitiam & afflictionem
& venerunt omnia bona pariter cum illa, pura, candidis-
sima & felicissima Sanctorum vita: quia accessit Deus
fons honorum omnium.

XC VIII.

*Civitas sancta Dei, habitatio communis Dei
& hominum.*

Ece tabernaculum Dei cum hominibus; & ipse populus
ejus, & ipse Deus eorum Deus. In eodem celo erunt
habitabunt simul Deus, ut Deus populi sui, & homines
ut populus electus Dei. Et omne bonum ipsorum ho-
minum consistet in hac felicissima unione Dei cum ho-
minibus, & hominum cum Deo. Homines autem non
agnoscent Dominum nisi Deum: & Deus autem non
habebit finem nisi beatificandi & glorificandi homines
communicabitque eis omnia bona debita; atque
ad honorem & gloriam suam.

XC IX.

Civitas sancta Dei, civitas gloriosissima.

Psal. 86.

Gloriosa dicta sunt de te, Civitas Dei. Quis exprimit
poterit, quanta sit gloria tua, O civitas Dei, fabricata
Deo, ut sis habitatio ipsius Dei, utque in te maneat gloria
gloria

gloriae ejus magnificentia, virtus ejus potentiae, & misericordiae ejus magnitudo? Inexplicabilis est, quia in ea continetur totum quod desiderat, & varietas infinitorum colorum pro visu, & infinitorum saporum pro gustu, & infinitorum odorum pro olfactu: ibi erunt suavissimum vocum consonantiae pro auditu, & corpora lenissima pro tactu. O Civitas gloriosissima & spatiosissima unde ait S. Bonaventura, quemlibet Beatum in scelici *To. 2. Dist.* illo & coelesti Regno majorem latioremq; occupare *Salut. 212.* locum, qui ei assignatus est, quam distet Oriens ab *10. c. 5.* Occidente.

C.

Civitas sancta Dei, ultimus finis operum Dei.

Prima namque Dei intentio in creatione & regimine Mundi fuit praedestinatorum electio in superna & coelesti Jerusalem, ut nos aeternos gloriae suae decantatores institueret sub uno Monarcha & Principe universali Christo. Hic est finis Universi; ut stabiliamus adimpleamusque Regiam coeli aulam: haec est perfectio rationalis naturae, hic est scopus noster & Dei. Quapropter est *Civitas latantium*, civitas laetitiae & jubili: *Sicut latantium omnium habitatio est in te, In te Psal. 136.* habitaculum est, in quo non nisi laeti beatique commorantur.

CIVIS

CIVIS COELI
LIBER TERTIVS.
PARADISVS

Pretiosa Margarita.

Gradus I.

*Pretiosa Margarita est Christus, obiectum
nostrae Beatitudinis.*

M

argarita nascitur in concha sua et ma-
teria torulenta virtute Solis; Ad eun-
dem modum Christus Dominus natus
est in utero Virginis immaculatae et
purissimo ejusdem sanguine virtus
Spiritus Sancti. Haec pretiosa Marga-

*S. Ambrosius
ser. 6.*

rita tantae virtutis est, ut spectatores aspectu solo efficiat
beatos, omnique bono refertos: *Videbis et affue-*
Verum diligenter advertendum est, ut notat S. Ambro-
sius, quod *Margarita non nisi auro conuenit*, non mutatur
vili aliquo metallo: *Ex vos estote aurum optimum, ut pe-*
sit in vobis Margarita spirituales Christus includi: largite
esse aurum optimum charitatis, ut sitis digni, quia
Christus, mysticus unio, se uniat in Gloria.

II.

*Pretiosa Margarita, candidissima, firmissima,
pulcherrima.*

Tribus hisce conditionibus representat Margarita
Christus nostram gloriam. Quia, ut inquit D. Aug. *s. Aug.*
fiuus, Verbum Divinum est lucidum, candore veritatis: Matt, q. 13.
solidum, firmitate aternitatis: undique sui simile, pulchri-
tudine Divinitatis. Et in hoc nostra consistit foelicitas,
in contemplando, amando & gustando veritatem,
aeternitatem & pulchritudinem Dei, candorem verita-
tis, firmitatem aeternitatis, & pulchritudinem Divini-
tatis: Veritatem, quae includit omnem bonitatem,
quia est omnis veritas: aeternitatem, quae includit
omnem terminum, quia est omnis duratio: pulchritu-
dinem, quae est infinita, quia est prima & essentialis
pulchritudo.

III.

*Pretiosa Margarita propter colorem
candidum, & rubicun-
dum.*

Referunt de unionibus seu Margaritis occidenta-
libus, quod cum externo candore retineant ruborem
internum: quasi animam habeant sanguineam. Et
Christus in Gloria candidus est propter candorem Di-
vinitatis: rubicundus in colore rubeo sanguineoque
Humanitatis suae: candidus, quia nos illuminat:
rubicundus, quia nos inflammat. Ergo Margarita
est Christus, animam habens quasi sanguineam: talis
quoque quilibet Christianus sit, oportet, animam
habens sanguineam: anima animae ejus
sit memoria Passionis
Christi,

IV.

Pretiosa Margarita in valore & pretio.

Plinius:

Culmen omnium rerum pretij Margarita tenet. Accellit Margarita cæteris omnibus gemmis pretiosior ita Christus D. N. in Gloria inæstimabilis est pretiosior quapropter, ut eundem possideamus, vendamus omnia necesse est. Vendit omnia, quæ habet; & emit ut

Math. 13:
Tertull:

Da vitrum vanitatis Mundanæ, & habebis Margaritam æternæ Gloriæ. Margarita æstimari nequit, nisi cognoscatur: ita si vis magni æstimare Christum, nisi sanctæ fidei lumine in ejus notitiam & cognitionem intrare adnitere.

V.

Pretiosa Margarita in effectibus.

Quia corroborat, animum exhilarat, & incrementum affectus. Et tales quoque sunt effectus, quos Christus gloriosus causat in Beatis: fortificat cor veritate cognitionis, illudque recreat exhilaratque in gaudio liberationis, removendo omnem affectum falsitatis aut tristitiae. O virtuosissima Margarita, eosdem quoque nobis profer effectus: conforta, corrobora & consolida nos adversus Mundi fallacias, sensusque voluptatis libera nos per bonitatem tuam ab omni peccati macula & umbra.

PARADISUS

Denarius diurnus.

VI.

Denarius diurnus in valore & pretio.

Denarius continet in se pretium decem Juliorum, seu decem assium: & Gloria æterna, ut optimè observat Origenes, *præmium est observantia Decalogi. Si quis ad vitam ingredi serva mandata, decem præcepta.* Et hoc est pactum illud, quod nobiscum iniit Christus: *Et hæc autem conventionione ex denario diurno.* Et tamen si omnibus idem datur denarius in genere: omnes enim, quotquot moriuntur in gratia Beati erant per totam æternitatem; non tamen idem datur omnibus in particulari: quia juxta meritum diversitatem diverso etiam modo videbunt Deum, unus plus, minus alter, & cum majori aut minori claritate.

VII.

Denarius diurnus, in figura circulari.

In hoc quoque denarius est symbolum Gloriæ, quia figura sua ejus demonstrat æternitatem: quæ, instar circulari, non habet finem, sed durat in æternum, estque sine ulla corruptione & mutatione. Motus circularis semper est uniformis, & semper versatur circa centrum, neque magis centro approximari, aut ab eodem elongari potest: & talis est Beatorum Gloria, semper sunt Beati eodem modo in Deo, neque amplius crescere, neque minui potest præmium æternale.

VIII.

Denarius diurnus cum imagine Regali.

Denarius communiter continet Regis imaginem & Gloria cœlestis consistit etiam in visione Christi, qui est imago Patris, & in visione beata, quæ est imago Dei. Siquidem, ut supra dictum fuit, est quàm pictura quaedam representans magnitudinem & excellentiam Dei. Unde duas imagines in Gloria distinguere possumus: unam exemplarem, quæ est imago Dei: exemplatam alteram, quæ est formalis imago, & hæc in Beatis recipit varietatem ac diversitatem, ut verò in omnibus semper est eadem.

IX.

Denarius diurnus, cunctis Mundi thesauris pretiosior.

Sap. 6. 7.

Omne aurum, arena est exigua, in comparatione illius. Pretiosior quoque est externis quibuslibet corporibus bonis: Super salutem dilexi illam. Quamobrem propter bona vitæ æternæ flocci pendere debemus salutem & vitam corporalem. Itaque denarius diurnus nobis Christo promissus est bonum inestimabile: unde altius debet & super divitias, & super salutem, & super omnia, quæ sunt extra Deum.

X.

Denarius diurnus Charitate acquirendus.

S. Greg.

Nazianz.

Hoc bonum solo voluntatis pretio tibi emendum proponitur: da Charitatem, & habebis illud: Magnus thesaurus non nisi Charitatis auro comparatur, da Charitatem, & obtinebis illum. Gloria igitur comparatur Charitati.

Charitas comparatur prima Gratia; quæ datur gratis
 sine pretio (*Emite absque argento*) at non sine pretio *Isa. 55.*
Regumis Christi. Neque enim pretium quaesivis à nobis, S. Ambrosius.
pro nobis pretium Sanguinis sui solvit.

PARADISUS,

Cæna magna.

XI.

Cæna magna & lautissima.

Homò quidam fecit cœnam magnam. Et dicitur *Luc. 14.*
 Magoa ob triplicem rationem. Primò, propter
 invitantes, qui suat Pater, Filius & Spiritus Sanctus.
 Secundo, propter invitatos: *Vidi turbam magnam. Apoc. c. 21.*
 cum dinumerare nemo poterat. Tertio, propter eos,
 qui interviant & ministrant: *Millia millium ministra. Dan. 7.*
 qui ei, & decies millies centena millia assistebant ei.
 propter beatus ille, ac terque quaterque beatus, qui
 invitatus fuerit ad hanc cœnam magnam: *Beati, qui ad*
cœnam nuptiarum Agni vocati sunt.

XII.

*Cæna magna, propter magnitudinem
 mensa, cibi, & potus.*

Primò, ratione mensa: *Mensa proposita Sanctis Gloria Beda:*
caelestis vita. Secundo, ratione cibi: *Cibus unus, Hugo:*
Unum est, unum alimentum: noli contemnere, non
 H
 enim

*enim in multitudine, ut patet in hac vita: sed in multitudine
 S. Bonæ. satietas est. Tertio, ratione potus, Vinum est purissimum
 & perfectissima Charitas. Quarto, ratione temperantia
 quia durabit in æternum & ultra. Quinto denique
 S. Paul. ratione finis, hanc enim cœnam Deus instituit, ut ostendat
 divitias gloria Regni sui.*

XIII.

Cœna magna, qua sola satiare potest.

*Satiætatem interna dulcedinis in illa nobis præparat
 S. Greg. etenim magnus Paterfamilias Deus præparat
 Hom. 36. in hac cœnâ cibum talem, qui omnem explet cibum
 & est interna æternaque dulcedo Gloria. Quæ
 Rudolp. cœna, non tantum magna, sed maxima. Et dicitur
 S. Greg. cœna, quia datur post exanilatos dici præteritis
 bores: & quia est ultima, post quam nullum alium
 sequitur prandium.*

XIV.

*Cœna magna, in qua Deus supplet
 omnia.*

*Et ipse est omnia, inquit Nyssen. In hac vita
 Nyssen. indigemus creaturis: aliis pro cibo, aliis pro potu,
 pro vestitu, aliis pro habitatione: at in cœnâ præparatâ
 in beata illa Patria Deus supplet omnia: & Deus
 est cibus & potus, & vestis, & habitatio, & omnia compe-
 ratione Beati, ad eodæque verificabitur dictum illud Apo-
 stoli: Tunc erit Deus omnia in omnibus.*

XV.

Cœna magna & magnorum.

*Iud. 7. Ideo dicitur Cœna grandium, cœna fortium. Timor
 & socordes excluduntur ab hac cœna: Qui firmi sunt in
 The- perit C- tamen- tibus- in-*

Et timidus revertatur exclusus ab hac convivio.
 Quia propter est cœna paucorum : Multi sunt vocati, *Matth. 22.*
 pauci vero electi, ut hac cœnâ fruantur.

PARADISUS,

Thesaurus absconditus.

XVI.

Thesaurus absconditus in agris.

Matth. 23.

Quia Christus, objectum nostrum beatificum, cum sit Deus & Homo, habet thesaurum Divinitatis in agro Humanitatis : & quemadmodum ad possidendum thesaurum absconditum in agro, necessarium est habere agrum, quo mediante deinde devenitur ad thesaurum agri ; ita mediante Humanitate venit ad Divinitatem Christi : & ut conformemur nos Divinitati, primò nos conformemus Humanitati, necesse est. O fertilissime ac fecundissime ager sacrosanctæ carnis Christi, qui magnum nobis beatæ Gloriæ promeruisti thesaurum in gaudio Divinitatis ! Immensas referant gratias Spiritus beati, omneque cor se aget, te adorer.

XVII.

Thesaurus absconditus, invisibilis.

Thesaurus invisus. Et hæc quoque proprietas competit Christo in paradiso : quia tamen videatur, non tamen comprehenditur. Unde dicitur de Deo : *Posuit latibulum suum : abscondit se in invisibilitate incomprehensibilitate sua, veluti in latebris :*

*Ezech. 20.**Psal. 17.**Bellar.*

H 2

18

in invisibilitate respectu nostri, & in incomprehensibilitate comparatione Beatorum: & solum est thesaurus sibi ipsi planè apertus & manifestus: quia seipsum solum cognoscit, quantum cognoscibilis est, cognitio perfectissima & comprehensiva.

XVIII.

Thesaurus absconditus, exaurans possidentem.

S. Thomas. *Thesaurus est bonum inestimabile, quod saturat possidentem.* Et talis est conditio summi Boni, quod possident in cælo: satiat enim adæquate, & quietat omnem eorum appetitum & desiderium. Quietat scilicet intellectum in cognitione clarâ primæ veritatis: & satiat affectum in amore & fruitione summæ bonitatis: & satiat memoriam in perfecta possessione infinitæ æternitatis.

XIX.

Thesaurus absconditus, bonum intelligibile.

Quia est absconditus oculo sensus & carnis, propter, sicut in cælo non firmureo, nisi secundum partem superiorem animæ, quæ est intellectus, non habet voluptas; ita nec in hac vita eundem acquiritur, nisi in fragante Gratiâ, ac Fidei, Spei, & Charitatis exercitiis. Et illi sunt veri comprehensores in cælo, qui fuerunt veri Viatores & adoratores in terrâ: *Adorantes in spiritu & veritate.*

Ioan. c. 4.

XX.

Thesaurus absconditus, in ignominia Crucis.

Ibi absconditus vultus ejus. Summus hic & altissimus cæcis

Isa. 53.

... terminus Divini Amoris & Charitatis, commu-
... thronum Gloriz eum patibulo crucis, abscondere
... tatem sub umbra nostre infirmitatis. Erat in
... sua Deus, & speciosissimus, & innocentissimus,
... potentissimus: nihilominus putavimus eum quasi
... & percussum a Deo, & humiliatum: at semper, *Isai. l. cit.*
... ubique pulcher erat, ut notat S. Bernardus: Pulcher
... majestate, pulcher in infirmitate, pulcher in Cruce, &
... pulcher in luce Gloria.

PARADISUS,

Regnum DEI.

XXI.

Regnum Dei, Regnum beatum.

Quia per gloriam Deus perfecte regnat in Beatis to-
... li dominio in pacifica & quietâ possessione. Quam-
... borem Regnum Dei in cœlis est monarchicum, quia
... nec regnat Diabolus, nec peccatum, neque caro;
... sed solus Deus, qui est omnia in omnibus. O felicissimum S. Apost.
... regnum! locus pacis & quietis, locus securitatis, locus ex-
... citationis, admirationis & stuporis. *Adveniat, Domine, S. Bern.*
... Regnum tuum, & non veniat solum, te rogo, sed subito *serm. 33. in*
... *adveniat, & advolet: Obsecro, Domine, adveniat Cant.*
... *advolet Regnum tuum, ait D. Augustinus. Quia S. Aug lib.*
... propter renuncio, & detestor quodcumque aliud de specul.
... regnum: Posside nos, & regna super nos, nunc *c. 3.*
... per Gratiam, & postea per *S. Bern.*
... Gloriam.

Regnum Dei, Regnum Amoris.

S. Aug. lib. 83. qq. q. 69 Duo habet regna Deus : *Regnum Potestatis & Charitatis.* Primo regno comprehenduntur omnes boni & mali , & beati & damnati , quia de omnibus juxta arbitrium suum disponere potest ; ad secundum regno annumerantur & inscribuntur soli boni , prædestinati , & animæ beatæ in cælis existunt quia voluntariè & per Charitatem se subiciunt Deo. Supplicabis Deo , quatenus te primo regno scriptam ad secundum quoque admittere dignetur ad Regnum Charitatis & Amoris , quod hæc & choatur in terrâ , & lumine Gloriæ tecum in cælo.

Regnum Dei, Regnum Regum.

Quia omnes , quotquot beato illo comprehenduntur regno , regio sunt coronati diademate : Nihil perpetuâ caput amplectente coronâ. Quamobrem Christus D. N. non Rex duntaxat , sed Rex & Sacerdos est & dicitur , & Beati simul sunt Reges & Sacerdotes. *Fecisti nos Deo nostro Regnum & Sacerdotium.* Et hac potiuntur dignitate propter perfectam voluntatem unionem inter se & cum Deo. *Singuli perfecti Reges : quia , quod singuli volunt , & omnes simul cum Deo unus Rex , & quasi unus homo : quia omnes unum volunt , & quod unus volunt , erit.*

XXIV.

Regnum Dei Regnum sine fine.

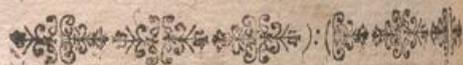
Regnum eius in secula saeculorum: & Regni eius non Tob. 13. in fine. Enimvero Regnum est, quod sub dominio Symb. protectione Dei degit, & nulla est vis creata, quae verius illud praevalcat; aut ei resistat. Quae de Regno Sanctorum dicitur: Erit coronagloria Isa. 62. in manu Domini, sub tutela & protectione Domini: S. Thom. & propterea Regnum stabile & securum est nullis insultibus, assulibus & proditiombus expositum, Regnum aeternum & perpetuum. Regnum omnium saeculorum.

XXV.

Regnum Dei, Regnum universale.

Quia Sancti & Beati in caelo regnant in seipsis, in Deo, & in creaturis. In seipsis, propter perfectum S. Ansel. dominium suarum passionum: in Deo, quia sunt quasi omnipotentes in voluntate sua: & in creaturis, quia sunt superiores iis, & nulli subiecti. Quapropter Apoc. 6. 5. merito dicunt: Fecisti nos Deo nostro regnum: constituiti nos Reges, quia regnabimus in Deo, & regnabimus super terram. Regnabimus primo, in terra propriae carnis: secundo, in terra vivificationis, totiusque Universalis.

PARADISUS

Vita aeterna.

XXVI.

*Vita aeterna, Vita, & visio Dei
aeterni.*

S. Th. cons. Gen. lib. 3. c. 61. **V**ita consistit in actione: ergo vita intellectiva, est vita animæ nostræ, consistit in intellectu & visione intellectus: ergo proprium vivere animæ est intelligere, & videre: quia anima beata intelligit & videt Deum æternum & vitam æternam. Præter actio definitur & denominatur ab objecto: ac propterea, quemadmodum cognitio alicujus Angelici est Angelica; ita cognitio & visio Dei vocatur Divina & aeterna.

XXVII.

*Vita aeterna, suprema in ordine
vita.*

Etenim versatur circa Deum, summum & infinitum bonum, & modo perfectissimo, pura, incommutabilis. Ergo vera vita, erudenda, speranda, & amanda præsentis vitæ, alia non est, nisi vita æterna, quæ superat & exceditque omnem aliam vitam, quia est de natura Dei & participatio ejus. Quemadmodum Deus non potest vivere nisi cognitione & gaudio sui ipsius vivit; ita anima beata in Deo vivit, videndo Deum, eoque fruendo & gaudento.

XXVIII:

Vita aeterna, inchoata & consummata.

Inchoatur fide, completur & perficitur visione. ^{2. 2. 7. 4.}
 fides definitur à Divo Thoma: *Est virtus, quâ vita* ^{2. 2.}
aeterna in nobis inchoatur. Ergò vivere non secundum
 sensum sed secundum fidem, nimirum, juxta imperium
 & directionem fidei. est vivere beatum, beatitudo quâ-
 dam participata, foelicitas est, non humana & terrena;
 sed suprahumana & caelestis. Si vis ergò securus esse
 de vita aeterna consummata in gloria, procura nunc habe-
 re inchoatam in fide.

XXIX.

*Vita aeterna, in cognitione Divini-
tatis, & Humanitatis
Christi.*

Hac est vita aeterna, ut cognoscant te solum Deum Ioan. 17.
verum, & quem misisti, IESVM Christum. q. d. cognitio
 & fides Dei & Christi est causa, via & medium ad con-
 sequendam vitam aeternam, nempe ad obtinendam
 visionem beatam Dei & Christi. Et sicut tota fides
 nostra reducitur ad hos duos principales articulos Di-
 vinitatis & Humanitatis Christi; ita tota nostra
 Gloria consistit in visione clara Christi, Dei & Ho-
 minis.

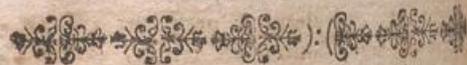
XXX.

Vita aeterna, confinis cum temporali.

Quia anima nostra, juxta S. Thomam, est creata *S. Th. lib. 3.*
in confinio aeternitatis & temporis: quia creata est superior *cont. Gent. 2.*
 aliis substantiis materialibus, & inferior puris spiritua- *c. 61.*
 libus;

H 5

libus : ergò in quantum agit cum illis , vivit vita temporalis ; ast in quantum conversatur cum his , vivit vita æterna : ergò vita æterna & temporalis sunt divini-
cinæ & confines : & anima , utpote inter utramque medians , debet spernere temporalem , & aggredi-
gredi que vitam æternam.

PARADISUS,

Lignum Vitæ,

XXXI.

*Lignum vitæ plantatum iuxta ripam
fluminis.*

Apo. 6. 22. **EX** utraque parte fluminis lignum vitæ. *Quod*
litteram intelligi potest de veris arboribus ter-
libus , sed cœlestibus , quales innumerabiles erant
utraq; parte fluminis , majorique interserviunt voluptati
gaudio & gloriæ beatorum corporum. Et si in pa-
Gen. 2. 2. *diso* terrestri erat omne lignum pulchrum visu , &
vescendum suave ; quancò magis id verificari debet in
paradiso cœlesti ?

XXXII.

*Lignum vitæ cum fructibus
vitæ.*

Apo. 22. *Reddens fructum suum.* Non aderunt duntaxat in pa-
radiso arbores materiales & naturales ; verum etiam
fructifera , quæ suavissimos dulcissimosque profert
fructus , ac mirum in modum recreabunt & colere vitæ.

de sapore gustum ipsius Beati, semota tamen comestionis imperfectione, veluti supra cum S. Thoma innotuit. Nonnullos horum fructuum vidit Sanctus Theophilus, quos ei transmiserat S. Dorothea, & ibi sprevit Mundum, seque convertit ad fidem, ac gloriosus evasit Martyr.

XXXIII.

Lignum vitæ cum frondibus vitæ.

Et folia ejus in sanitatem gentium. Arbores cœlestis *Apoc. 12.* paradisi frondibus seu foliis simul & fructibus onustæ erunt, & omnes in maxima prædicatione virtute. Et folia sua ad sanitatem gentium: etenim sola arborum harum folia ejus erunt efficaciam & sufficientiam, ut nos ab omni malo liberare, perfectamque salutem nobis donare possint: siquidem minimum vitæ beatæ bonum majus est quocunque vitæ præsentis bono. Jam verò si unicum solum arborum istarum folium tantipretij est, quous pretij non erunt flores & fructus?

XXXIV.

Lignum vitæ, lignum incorruptibile.

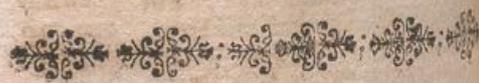
Non defluet folium ex eo, & non deficiet fructus ejus. *Ezech. 4. 57*
Semper beatæ illæ plantæ conservabuntur in sua virtute & vigore, cum maturitate fructuum & cum virore foliorum. Et dicitur folium in numero singulari, quia nihil unquam Beato deficiet, sive spirituales, sive corporales ejus spectes Beatitudinem. Et per hoc distinguitur futura vita à præsentis: hujus namque symbolum est: *Deficiet: illius verò: Non deficiet.* Palatia, Civitates, Regna & Monarchiæ hujus Mundi *Deficient*, alterius Mundi *Non deficiet.*

XXXV.

Lignum vite cum duodecim fructibus.

Afferens fructus duodecim. Hæc arbor in sententia
 stico & spiritali significat Christum, beatificandi
 eorum objectum : & duodecim fructus significat
 duodecim dona & perfectiones, quas eis commu-
 car. Primus fructus est lumen gloriæ : ultimus
 pax, quæ est quietatio consummata Beatorum in Deo.
 Septem alij sequentes sunt tres dotes animæ & quatuor
 dotes corporis : tres ultimi sunt primò visio Humani-
 tatis Christi, ejusque sanctissimæ Matris : secundo
 Beatorum societas ; tertio visio loci materialis parati
 cum Mundo renovato.

S. Thom.

PARADISUS,

Centrum nostri cordis.

Centrum nostri cordis, in statu beato.

A Nima ab immenso Divinæ pulchritudinis
 asorpta pelago, totaque vastissimæ infinitæque
 Divini luminis immerfa abyssu, cogitationumque
 scopum, actionumque finem alium habere nequit,
 quam puram gloriâ & solum beneplacitum Dei.
 Etenim Beatus videndo Deum simul iudicat Deum
 esse summum bonum, & ultimam finem : unde pl
 Deo.

Deo, tanquam summo Bono consecrat cor in amore,
& tanquam ultimo fini dedicat manum in opera-
tionibus;

XXXVII.

*Centrum nostri cordis, in statu via-
torum.*

Idem Deus, summum bonum & ultimus finis, qui est
objectum Gloriæ comparatione Beatorum, est obje-
ctum Fidei respectu nostri. Ergo quemadmodum
Beatus amat Deum, ut summum bonum, operaturque
propter Deum ut ultimum finem; ita & nos. Unde
Deus erit centrum cordis humani & in patria, & in via:
& in claritate Gloriæ, & in obscuritate Fidei: & si amor
insequitur bonum, considera, an sit majus aliquod bo-
num infinito & summo Bono.

XXXVIII.

*Centrum nostri cordis, in Cruce & tri-
bulationibus.*

Præterquam quod amemus Deum, ac propter eum
operemur, debemus quoque pati & qualvis sustinere
penas propter Deum nostrum: in quo sanctam
quandam invidiam certo quodam modo attribuimus
beatis animabus in cælo existentibus. Idque, secun-
dum Originem, ultimam adhibet manum nostræ per-
fectioni, quando non operando duntaxat, verum
etiam patièdo Deo damus gloriam: *Anima sancta
plena est gloria Dei, cum omne, quod agit & patitur,
refert ad gloriam Dei.* Cum quo anima ad perfectam
concedit imitationem Dei sui, qui, præterquam quod
pro nobis operatus fuerit, *factus est obediens
usque ad mortem, mortem autem
Crucis.*

XXXIX.

Centrum nostri cordis, in firmitate & stabilitate status.

Quemadmodum lapis centro suo inhaeret immobilitate, quia in ultimo motus sui termino constitutus: ita anima immobilis efficitur in Deo, quia in Deo omnium desideriorum suorum habet finem. Hec dicebat D. Augustinus: *Cor humanum in desiderio aternitatis non fixum, & Deo non iunxum, habere esse non potest.* Quapropter, subdit S. Bernardus: *In uno aternitatis desiderio immobiliter quiescens, semoveamusque à nobis quodeunque aliud desiderium.*

S. Aug.
S. Bern.

XL.

Centrum nostri cordis propter perfectam unionem cum Deo.

Deus in gloria propriè Beati centrum est. Est enim verò sicut res quaedam gravis, à centro separata non est *in centro*, sed *ad centrum*: & tunc in centro esse dicitur, quando perfecta & immediata coniungitur unione: ita anima, quamdiu profectè agit vitam, propriè est *ad Deum*, quia est in itinere tendendi ad Deum medio desiderij motu; at futura vita, cum cesset expleaturque quodeunque desiderium, sicut non erit amplius in via: ita erit *in termino*, & in proprio centro Summi Boni.

PARADISUS,

Patria nostra.

XL I.

*Patria nostra, quam inhabitat Pater
noster.*

Si in cælo habemus nostrum Patrem, qui est Deus, in cælo quoque erit nostra Patria. Et hunc in finem, ut notat Theodoretus, dicitur in oratione Dominica (*Qui es in cælis*) ut ostendat tibi Patriam tuam, et domum paternam.

XL II.

Patria nostra terminus dolorum.

Ibi abstergantur lachrymæ, quas in exilio presentis vite profundunt protoparentis Adæ filij. *Qui gemit hic S. Aug. in peregrinus, ibi gaudebit civis.* O beata Patria, beata Psal. civitas! O beatæ lachrymæ!

XL III.

Patria nostra, amoris nostri receptaculum.

De Patria tetrena loquebantur Gentiles, quandò dicebant: *Commune Patria solum charum, jucundum ac Cice. lib. de delectabile.* Jure profectò longè æquiori id affirmandum est de Patria cælesti: *Cælestis Patria solum charum, jucundum, delectabile:* adeo ut sola illius boni memoria cunctorum terrenorum bonorum sitim prorsus extinguat.

XL IV.

*Patria nostra, refrigerium & fortitudo
adversitatibus.*

S. Greg. t. 4
Ep. 25.

Seriò nobis cavendum est, exhortatur nos D. Gregorius, ne conqueramur, expostulemus, & murmuramus de Deo, quando nos inveniunt tribulationes & adversitates, ne cum amissione rerum temporaria jacturam quoque patiatur & anima: *Hortamur mens onere tribulationis oppressa contra Deum non murmurat: ne post amissionem rerum etiam anima sequatur dispendia.* Et hanc fortitudinem acquirimus, quotiescunque recordamur, quod hic non habemus Patriam permanentem, sed futuram inquirimus.

Patria nostra, spei nostra anchora.

Quemadmodum materialis anchora in mare pro-
jecta firmam & à periculis securam efficit navim,
eundem modum anchora spiritualis spei nostræ
cælo collocata immobilem reddit animam, ac re-
sistet, & in pericula tempestatesque vitæ hujus præ-
servat. Quapropter hac spe animati, *erigite animas.*
*Tribulatio vires non opprimat: adversa sæculi pavore
superet: Et pompam Mundi mens secunda despiciat
desiderium cæli verum Mundi pariter
contempnam.*

PARADISUS,

Gloriosa memoria vitæ Christi.

XLVI.

*Gloriosa memoria vitæ Christi in bea-
tifica Divina Essentia
visione.*

QUIA, juxta dictum D. Augustini, cuncta fidei
nostræ mysteria, *qua hic credimus, ibi videbimus.* S. Tho. 1. p.
primò, quia visio succedit fidei: ergò totum id, quod q. 1. a. 2.
de creditur, à Beato videri debet visione beata in S. Aug. lib.
Verbo. Secundo, quia visio beata est actus quidam 20. de civ.
beatificus perfectissimus: ergò planè beatificativus & c. 21.
completivus omnium desideriorum ad proprium ipsius Suarez.
beati statum spectantium, veluti est actus ille, quo videt Recup. p. p.
nostræ Redemptionis mysteria. lib. 6. q. 33.

XLVII.

*Gloriosa memoria vitæ Christi, non
solum in genere, sed etiam
in specie.*

Et enim Beatus videt in Verbo mysterium Nativitatis
Christi cum omnibus ejus circumstantiis. Videt in
Essentia Divina stabulum Bethlehemicum, præsepe,
ovinum puerulum pannis vilioribus involutum, san-
ctissimam Virginem, & S. Joseph assistentes, adoran-
tes, contemplantes admirantesque puerum J E S U M:
I
videt

videt reliquas omnes circumstantias ab Evangelio
latas, & alias quoque non scriptas. Et hoc idem
dum est de Circumcisione; cæterisque vitæ Christi
mysteriis.

XLVIII.

*Gloriosa memoria vitæ Christi continuæ
sine interruptione.*

Et, quas de Christo celebramus in terrâ, festivitatem
transeunt cum tempore, & una succedis alteri, & quæ
dammodò una excludit alteram; at Beatitudo cœlestis
per in speculo Divinæ Essentiæ vident easdem
festivitates, & omnes simul, ac sine succellone. Et
deado eas, gaudent. Et sicuti eadem vita beatorum
per permanet & persistit immobilis; ita quoque
perseverant objecta.

XLIX.

*Gloriosa memoria vitæ Christi, illex
incentivum infiniti amoris in
Beatis.*

Sicuti in vitâ præsentî à cognitione Christi
quoque ab ejusdem amore deficiamus. Cognoscere
imperfectâ & obscurâ fidei penetrare haud possumus
excellentiſſimum illud Incarnationis beneficium, &
nec obligationem ac debitum, quo Christus nos
illius nos sibi devinxit: neque intelligere ac penetrare
possumus quanto eum amore diligere debeamus. Et
in paradiso Beatus perfecta claraque Dei cognoscit
videt excellentiam istius mysticæ, infinitatem beatorum
immensitatem amoris, quem Deus illo nobis exhibet
demonstrat, unde cunctis Gratia viribus coercit
totâque cordis plenitudine tam magnum, tam præ
miam redamat Benefactorem.

L.

*Gloriosa memoria Christi, cum voce laudis,
& exultationis.*

Quia, sicut Beatus in Verbo semper præsentem habet totam historiam vitæ Christi; ita continuis laudibus non cessat laudare & celebrare cunctas actiones & egregia facta à Christo patrata. Ea, quæ fecit in terris potentissimus Salvator, aut oculis hominum magnâ ex parte non paruerunt, & fuerunt abscondita; aut si manifestata fuere, debitâ caruere laude. Verùm in cœlis totum patebit & evidenter cognoscetur, totumque obiectum erit infinitæ gloriæ & honoris.

PARADISUS,

*Gloriosa memoria Passionis
CHRISTI.*

LI.

*Gloriosa memoria Passionis Christi, in glori-
osa Dei visione.*

Beatus cuncta quoque mysteria ad Passionem & mortem Salvatoris spectantia cum omnibus eorundem circumstantiis in Verbo videbit. Videbit Christum agonizantem, & sudantem sanguinem in horto, confortatum ab Angelo, comprehensum & ligatum à Judæis, præsentatum, examinatumque coram omnibus tribunalibus: eadem visione videbit Christum flagellatum, spinis

I 2

spinis coronatum, illudum, ut stultum reputatum, ob-
probrio hominum, & gentium opprobrio expositum; vide-
bitur eum deique Cruci suffixum, in eadem mortuum, &
in novo sepulchro depositum,

LII.

*Gloriosa memoria Passionis Christi, in
quinque gloriosissimis vulneribus
Salvatoris.*

Apoe.

Vident Agnum tanquam occisum. Vident sanctissimi
vulnera non in seipsis duntaxat, instar splendorum
Solis reluctantia in Divino illo cælo Humanitatis Chri-
sti; sed etiam in verbo eadem visione beata, qua vident
Deum. Quapropter S. Joannes in Apocalypsi vidit
faciem Dei, similem colori gemmæ Jaspidis, *secundum*
aspectui lapidis Jaspidis & Sardinis, primus lapis coloris
viridis & transparentis: secundus est coloris rubri
ut nobis significaretur, quod in visione Dei non solum
transparens Divinitas; sed etiam sanguinea Christi ru-
bera videantur.

*Apoe. 4.
Richard.
de S. Vis.*

LIII.

*Gloriosa memoria Passionis Christi,
in sanctissimo Altaris Sacra-
mento.*

Eadem visione beata vident quoque Sancti in Verbo
sacrosanctum Eucharistiæ mysterium, idque non solum
templantur duntaxat, tanquam cibum vite, & veluti
pignus Divini amoris; verum etiam ut memoriam
Passionis Christi, & ut sacrificium incruentum repæ-
sentans cruentum Crucis sacrificium, sub speciebus pa-
nis & vini. Et in hoc mysterio, veluti ultimo Divini
liberalitatis termino, & tanquam ultimo effectu ardentis-
sime charitatis Dei, mirum Amoris Divini perferuntur

necessum, & juxta mensuram amoris exultant in abyssis
quædam voluptatis & lætitiæ.

LIV.

*Gloriosa memoria Passionis Christi,
& compassionis sanctissimæ
Matris.*

Quemadmodum Beati in Verbo conspiciunt totam
dolorosissimæ Passionis Christi seriem & historiam;
ita quoque contemplantur totum progressum com-
passionis Matris ejus. Intuentur eam, ut perambu-
lantem urbem Hierosolymitanam, & undique per-
quirentem suum Filium, quem tum ad mortem conduci
optime noverat: ut pedi Crucis affantem, & immenso
dolorum immersam pelago: ut sinu suo excipientem
unicum suum perdilectum Filium de cruce jam jam de-
positum: denique ut spectatricem sepulturæ & sepul-
chri Christi, in quo & ipsa spiritum pariter & cor suum
sepeliebat.

LV.

*Gloriosa memoria Passionis Christi, in
canto Angelorum.*

Sancti Angeli memoria recolunt cuncta mysteria
vite & mortis Christi, & in particulari pro beneficio
Passionis summas Salvatori nostro referunt gratias:
unde dicunt: *Tibi, Christe, sit benedictio in Incarna-* S. Bonav.
tione, claritas in Nativitate, sapientia in Predicatione,
gratiarum actio in Passione, honor in Resurrectione,
virtus in Ascensione, fortitudo in Iudicij
consummatione.

PARADISUS,

Gloriosa memoria Sanctorum.

LVI.

*Gloriosa memoria Sanctorum, in operibus
in vita peractis.*

Quilibet Beatorum videt in Divina Essentia vitam suam seriem cum omnibus operibus suis memoriam. Quia sicuti annalibus presentis vite ergo ac illustria hominum mundanorum inscribuntur ita ad perpetuam Sanctorum gloriam & consuetudinem in annalibus eternitatis & libro vite, puta, in Divina Essentia cunctae annotantur actiones illius operationesque heroicae vitae aeternae dignae, quas habuerunt cum viverent in terris, operati sunt. Tunc verificatur illud Christi dictum: *Capillus de capite vestri non peribit*, nimirum: nullum opus bonum, etiam minutum a Beatis patratum in futura vita tradetur oblitum in conspectu Dei.

LVII.

*Gloriosa memoria Sanctorum, in eorum
Passionibus & Martyriis.*

Sancti vident quoque in verbo rotundum, quod pro Christo perpessi fuere: cuncta tormenta, penas, probris, modum mortis, & instrumenta passionum suarum. *S. Bern. de eorumque incuita incredibili adimplentur voluntate & gaudio.* Si in hac vita sancti Martyres terrarum...

vident, & feriuntur & gaudent, occiduntur & trium- *S. Thom.*
phunt: quid non facient in futura vita? Si aded gaudent
tempore belli, quid fiet tempore victoriae? Denique
gaudebunt per totam æternitatem *se in obsequium Christi S. Aug.*
occises esse & pro defensione Fidei. *S. Bern.*

LVIII.

*Gloriosa memoria Sanctorum, in penitentiis
& aspera vita Confessorum.*

In eodem libro Divinae Essentiae legunt omnes mor-
tificationes pro Christo perpassas, cunctosque fructus
in arbore Crucis collectos: ut sunt disciplinae, je-
junia, cilicia, orationes, cunctique actus virtuosi
humilitatis, patientiae, charitatis, aliarumque vir-
tutum. Non videntur in Divino illo libro consolatio-
nes & pompae mundanae, aded in hac vita desideratae;
haec namque remanent in terra, non ascendent, neque
attingent caelum. Quapropter, anima mea, la-
bora æternitati, ea satage acquirere & perficere
opera, quae non transeunt cum tempore; sed ad
tuam gloriam & consolationem durant per totam
æternitatem.

LIX.

*Gloriosa memoria Sanctorum, in periculis
vitae huius praeteritis.*

Sancti gaudebunt quoque videndo, à quot quantis-
que peccatorum occasionibus liberavit eos Dominus,
à quantis Mundi fraudibus & dolis, à quot quantisque
suggestionibus Diaboli, à quot quantisque carnis alio-
rumque inimicorum illecebris. Praesertim verò gau-
debunt se evasisse victores virtute Sanguine Christi
acquisti: siquidem totum victoriae suae meritum
attribuent meritis Passionis Mortisque Salvatoris.

Apoç.

Unde non cessabunt alta voce cantare: *Dominus est salus à Deo salus: tota Salus nostra, omne nostrum bonum, cunctæque nostræ victoriæ sunt & proveniunt à Deo, cui gloria in sæcula sæculorum.*

LX.

*Gloriosa memoria Sanctorum, in patrocinio
præcelsæ Matris Dei.*

Vident Sancti in cælo eadem visione beata dispositionem Divinæ Providentiæ, quod, nimirum, sanctissima Virgine Deipara mediante & suffragante Deum complacuerit exequi salutis nostræ negotium, ipsa potentissimam hanc totius Universi Reginam & Imperatricem nobis designavit in Dominam, Advocatam & Matrem nostram; ac perpetuo exultant gaudio & jubilo videntes effectum potentissimi hujus patrocinij: quia per Mariam, & in illa salvi sunt & beati in æternum, & perpetuas Alibi mo referunt gratias, qui omnia nos habere voluit per Mariam.

S. Bern.

PARADISUS,

Suspirium animæ.

LXI.

*Suspirium animæ ab exilio terræ huius ad
Patriam cælestem.*

S. Aug. apud Blos.

Quid facimus? Eja suspiremus, exhortatur nos S. Augustinus, & de suspirio gemamus, suspirium cælestem.

cordis jungamus lachrymas oculorum: *Exastuat anima nostra beate illius visionis & sancte pacis desiderio.* Et si cor nostrum, ut docet Salvator noster, non nisi in cœlo collocandum est; ibidem quoque cuncta nostra suspiria & desideria terminanda sunt.

LXII.

*Suspirium anime, inter cœlum & terram
suspensa.*

Elevavit me spiritus inter cœlum & terram, Quia, ut Ezech. exponit D. Gregorius, ima relinquit, & ad superna S. Greg. 31. non pervenit. Anima amans Deum est extra Mundum, mor. c. 7. neque etiam in cœlo existit, nisi affectu duntaxat, ut ait Apostolus, Conversatio nostra in cœlis est: quia in S. Greg. Terra per carnem, per desiderium & affectum in cœlis convulsamur.

LXIII.

*Suspirium anime ad increatum
bonum.*

Quia tædio eam afficit totum, quod creatum est. S. Maria Creatorem quæro, dicebat sancta illa peccatrix, & Christi Magd. amore capta, & ideo fastidio est mihi omnis creatura. Orig. In illo solo cunctam reperio pacem & quietem: in hac semper tribulationes invenio & fastidium. Creatorem quæro, finem creationis meæ, terminum desideriorum meorum, cordis mei centrum, in quo solo pacem reperio & quietem æternam.

LXIV.

*Suspirium anime effectus Divini
Spiritus.*

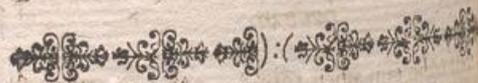
Quia, ut bene ait S. Gregorius, vis superna sursum
1 5 nos

nos trahit, cùm nostra mens se per custodiam colligit
& ab affectibus carnis recedit. Quod optime expe-
riebatur S. Monica, S. Augustini Mater, quæ laetitia
refecta, veluti moræ & longioris vitæ impatiens, ac-
cidentem amoris ignem sedabat his verbis: *Animum
Deum, volumus ad cælum.*

LXV.

*Suspirium anima ad sanctam
Virginem.*

S. Bern. sup. Salve Reg. Ad te suspiramus, gementes & fientes: suspiramus
tem de tam bona Matris absentia, venire ad te, Do-
mina, cupientes. Suspiramus, suspirisque addimus
gemitus & planctus; sumus eamque veluti orbem
a nostra Matre remoti. Quapropter eorum nostrum
collimat desiderium, ut veniamus ad te, O postula
Ma:er, tua fruamur presentia, tuumque sanctissi-
mum nomen laudemus ac deprædicemus in per-
S. Bern. ut sup. petuum: & suspiramus ad te, videre Filium tuum
affectantes.

PARADISUS,

Regium Convivium.

LXVI.

*Regium convivium, in quo Deus ostendit
pompam & magnitudinem suæ
omnipotentia.*

DE Rege Assuero narrat sacra Scriptura, quod fuit
grande convivium eundem Principibus, ut ostendat
omnium

divitias glorie Regni sui, ac magnitudinem atque jactantiam potentia sua. Idem Deus facit in Gloria Sancto-
rum, commonstrat magnitudinem potentia ac bo-
nitatis suae, simulque regium in Gloria instituit
convivium.

LXVII.

*Regium convivium, unicum medium ad
conciendam Paradisi Glo-
riam.*

Est convivium proportionatum magnitudini Dei,
tale instituentis convivium. Est convivium, quod plane
adæquat exatiatque infinitum appetitum Dei. Et, ut
paucis plura complectar, convivium est, quod est Deus
ipsemet. Et hoc idem nostrum erit convivium, quia
nihil minus Deo animam nostram (cujus capacitas in-
finita est) *satiare potest.*

S. Aug.
S. Bern.

LXVIII.

*Regium convivium, omnium deliciarum
plenitudo.*

Quia est convivium pinguium, convivium vindemia, *Isa. 6. 25.*
pinguium medullatorum, vindemia defecata. Et per
pinguia medullata declarantur cibi illius mensæ: &
per vindemiam defecatam denotatur vinum istius
convivij. Animvero sicut in hac vita caro carens
ossibus, animalisque medulla cibus suavissimus est,
& vinum purum à fœcibus expurgatum dulcissimum
potus est: ita consolationes cœlestis mensæ erunt
omnes abundantissimæ, perfectissimæ & purissimæ.
Et contra consolationes, etiam spirituales, vitæ
præsentis semper percipiuntur cum osse
quodam & cum fœce tribu-
lacionis.

LXIX.

*Regium convivium, dignitati convivium
proportionatum.*

S. Aug. 10. 3 de anim. & spir. Quia quotquot ibi sunt, *Dij sunt.* Quod si quis Christus tantâ sequaces suos insignivit nobilitate, ut eos Deos, suæque Divinitatis effecerit participes gratiam; juxta eorum etiam dignitatem & excellentiam providet ipsis in cælo de magnifico & Divino convivio. Et hujusmodi est Divinæ Providentiæ ordo, ut, qui in terris dignus fuit convivio Gratiæ in cælo quoque mereatur assistere & interesse convivio Gloriæ.

*Regium convivium, unum, &
diversum.*

Quia omnes eodem vescuntur cibo, at non eodem modo. Et quemadmodum inter Beatos tantæ ac diversi dantur gradus luminis Gloriæ, variæ Charitatis merita, diversæ visiones: ita ex eodem cibo varios diversosque percipiunt saporibus, unus plus minusve altero, prout majori aut minori repleti sunt sancto amore; ast omnes, quotquot Divinæ assistunt mensæ, satiantur, omnes sunt fœlices, omnes replentur summo gaudio, summâ voluptate: & nullus ambigit desiderat alterius bonum; sed socij quilibet gratulatur.

S. Aug. loc. cit.

Gloria, tanquàm propriâ, ad eò, ut, *quis socij
habet quilibet, tot gaudia quoque
adepturus sit.*

( ): ( )

PARADISUS,

Summum in ordine.

LXXI.

Summum in ordine huius Vniuersi.

In distributione naturarum, ait S. Augustinus, datur S. Aug. summum, medium, & infimum. Summum est ipsa Beatitas, seu Gloria & Beatitudo nostra: medium est anima: infimum sunt creaturæ corporeæ ipsâ anima inferiores. Hac igitur rerum distributione supposita, concludit D. Augustinus: *Anima inclinatione ad infimum; miserè: conversione ad summum; beatè vivit: anima affectu ad creaturas conversa, miseram & infœlicem: unita Deo, scœlicem, ac terque quaterque beatam ducit vitam. Et hoc est totum, quod agere iubemur, monemur & accendimur.* Hoc ipsum Deus nobis mandat & præcipit, ad hoc Deus nos hortatur & accendit, ut, nimirum, affectum nostrum sequestremus à terra, & eundem totum colloquemus in cœlo.

LXXII.

Summum in ordine Amoris.

Charitas ordinata haudquaquam infimo contenta est, neque persistit in medio; sed tendit ad summum, & ad summum bonum, quod est Paradisi gloria, ibidemque quiescit. Ratio est, quia Charitas non spectat quoddamque bonum, sed increatum & infinitum: & est sanctus quidam affectus animæ à Deo datus ad amandum ipsum Deum,

Deum. Ergò Gloria, quam speramus, est summum in ordine amoris, & s. pra omnia bona amari debet summo & infinito.

LXXIII.

Summum in ordine beneficiorum.

Quia quatuor inter beneficia principalia per Christum nobis praestita, quae recensentur à Divo Thoma hoc beneficium Gloriz est omnium maximum, quod, quod reliqua omnia supponit & includit. Primum, quia in Incarnatione se dedit in nostrum fratrem: *Incarnatus dedit socium.* Secundum, in nostrum cibum invenit in Sacramento Altaris: *Convalescens in cibum.* Tertium, in Passione dedit se in precium nostrum: *Moriens in pretium.* Ultimum, in Gloria nobis dedit in praemium: *Se regnans dat in praemium.*

LXXIV.

Summum in ordine pretij & estimativis.

Quia pro comparanda vita aeterna debemus comparare omnia, & maxime nos ipsos. *Tanti valet, quantum dedit seipsum & habebis illam.* Est gemma, seu margarita, opinione D. Bernardi, quae unico solo decario nummo comparatur; at hic est nummus proprii voluntatis: *Emitur nummo propria voluntati.* Quia obrem exiguo vitae hujus spatio propria voluntas privare satage, ut hunc nummum in praesenti voto positum deinde recipere, ac voluntatem tuam legem exequi valeas in Gloria.

s. Bern.

LXXV.

Summum in ordine Beatitudinum.

Inter omnes beatitudines, quae considerari possunt

Sola illa, quæ in Deo reperitur, vera est. Tres beatitudinum species considerari possunt. Prima *apparens Bellica*, & non *existens*, & talis est beatitudo Muadi, quæ *apparens* duraxat, non permanens est. Secunda *non Psal. 143.* *apparens & existens*, & hæc est beatitudo Justorum, qui in præfenti vita sunt veri filii Dei; at non comparet eorum dignitas & magnificentia, quia solum comparebit in Gloria. Tertia *apparens & existens*, & hæc est æterna Beatitudo Sanctorum in cœlis, quæ est *apparens & stabilis* per totam æternitatem.

PARADISUS,

Contritio cum iubilo.

LXXVI.

Contritio cum iubilo ex peccatis præteritis causata.

T Ametsi Beati in cœlo de præteritis peccatis, quæ commiserunt in terra, veniam habeant contritionem & pœnitentiam: nihilominus nullum ex his percipiunt, aut percipiunt dolorem vel tristitiam. Quia talis est status illius felicissimi beata conditio, ut planè sit incapax omnis tristitiæ seu fastidij. *Pecc.* *Tho. 3. p. 9.* *48. a. 3.* *non* *peccasse*: at cum contritione gaudent & lætatur, quia per pœnitentiam remissa est omnis culpa, fruunturque suavissimis Gratia & Gloriæ fructibus.

LXXVII.

ut delecta Christi sanguine : tertio, ut trophæa trium-
phali Crucis Christi subvecta curru. Et hæc causa læ-
titiæ, qua perfunditur Beatus : quia, occasione pecca-
torum suorum, videt glorificatam potentiam San-
guinis Christi, magnificatam charitatem DEI, ejus-
demque exaltatam misericordiam. Unde cum infinito
de sempiterno jubilo laudat semper, & infinitam Dei
deccantat misericordiam : *Confitemini Domino, quoniam* *Psal. 135.*
in æternum misericordia ejus. Sit bene-
dicta semper, & laudata infinita Dei misericordia, quæ
me à tot tantisque eripuit peccatis, ac triumphare fecit
de Dæmone, morte & Inferno.

LXXX.

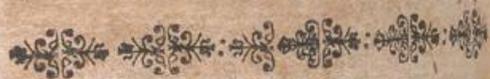
*Contritio cum iubilo sine planctu ama-
ritudine.*

In hoc Mundo fuit contritio cum planctu : Beati
qui lugent peccata sua in vita, quoniam ipsi consolati-
antur post mortem in urbe viventium. At in vita
futura erit contritio cum jubilo : & juxta mensuram
doloris erit mensura gaudij. Contritio habet duas par-
tes, seu duos filios : dolorem & gaudium. Primo-
genitus doloris suscipiendus est, priusquàm susci-
piatur secundogenitus gaudij : & quicumque re-
cusaverit primum, non erit dignus secundo. *Per
ignem & aquam transeamus, necesse est, puta, per
ignem amoris, & per aquam lachrymarum &
doloris ; ut inveniamus refrigerium,*
ac æterno simus digni
jubilo.

K

PARA

PARADISUS,

Gloriosum Cœlisma.

LXXXI.

*Gloriosum cœlisma cœlestium
cantorum.*

Dan. 7.

Cuncti se invicem invitant ad laudem DEI: Christus ut homo incipit, & reliqui prosequuntur: *Laudetur DEVS in sceptro Divinitatis suæ: in dabilis, & gloriosus, & superexaltatus in saecula. Laudetur DEVS in Majestate Trinitatis suæ: laudabilis, & gloriosus, & superexaltatus in saecula. Laudetur DEVS in potentia suâ, laudetur in sapientia, laudetur in bonitate.* Et hanc continuant laudem per omnes DEI perfectiones tam intrinsecas, quam extrinsecas.

LXXXII.

Gloriosum cœlisma fortium Architarum.

Excitant quoque animantque se invicem ad victoriam contra hostes & inimicos suos. Siquidem cœlestis Divinae Providentiæ hic est, ut, si Beati in terris fuerint *Cœlisma pugnantium*: in cœlo deinde sint *Cœlisma cantantium*. Bellum est via ad pacem: non triumphabis, nisi primò legitimè decertaveris: neque in Capitolio cœlesti decantare poteris victoriam.

illis primò in terrâ tuos expugnaueris inimicos. Si Christum habere ambias ut caput triumphî Gloriæ in cælo, suscipe eum quoque in terrâ ut Caput in patibus lo Crucis.

LXXXIII.

Gloriosum celestina in gloria Vniuersi.

In templo ejus omnes dicent gloriam. Primò in templo Cæli, quia cælestes illi Spiritus ad hunc finem sunt creati: *Populum istum creavi mihi, laudem Isa. c. 21. meam narrabit.* Secundò in templo Mundi, cunctæ namque creaturæ sine loquelâ manifestant attributa & perfectiones DEI. Tertiò, in microcosmo, puta, in homine, in quo corpus, & anima, & potentia ipsius animæ, & sensus corporis, cunctaque corporis membra gloriam & honorem Deo & semper, & ubique dare tenentur. Enimverò, ut rectè Sapiens quidam dicebat: *Sapienti nullus non festus dies.* Cunctos dies sanctificare debemus, ut potè, qui omnes Deo sunt dedicati & consecrati. Psal. 28. Diog.

LXXXIV.

Gloriosum celestina, pax & quies animarum beatarum.

In quamcumque orbis partem declinet cor humanum, vertat se, quocumque desideret: semper in quietum remanebit, donec attingat beatum illum finem Gloriæ DEI, propter quem creatum est: quemadmodum magnes semper movetur & fluctuat, donec se directè obvertat septentrionis centro immobili & fixo. O centrum beatum & beatificum animæ nostræ, laus & Gloria Dei! Hebræi, postquam aliquot versiculos cantauerant in templo, solebant semper repetere hæc verba: *Gloria, gloria,* ut nobis significarent, quod

quod hoc est omnis homo, gloria Dei & omnia hæc mea. Gloria Dei est gloria mea, & omne bonum meum.

LXXXV.

*Gloriosum celestium in sacro consistorio
Divinarum Personarum.*

Hæc est prima, laus Dei, mensura, & norma aliarum laudum: est laus per essentiam, laus infinita, laus perennis, laus adæquata ei, qui laudat, & qui laudatur, veluti adæquatus est amor, & adæquatum gaudium. Hæc laude ante omnem creaturam & ab æterni Patris laudat Filium, & Filius Patrem, & Pater & Filius Spiritum sanctum, & Spiritus sanctus Patrem & Filium. De hac gloriâ loquebatur Christus, quando dicebat: *Pater, clarifica me claritate, quam habui, præsumptum Mundus fieret, apud te.* rogabit nimirum, ut hæc gloria sibi, non ut Deo duataxat, sed etiam ut homini communicaretur.

JOHN. 17.

PARADISUS,

Finis Operationum.

LXXXVI.

*Finis operationum Dei, in creatione
Mundi.*

Placuit Deo ter Opt. Max. sub temporis oratione communicare seipsum extrâ, producendo creaturam propriam

propter salutem & gloriam prædinatorum, ut in paradiso Creatoris enarrarent ac decantarent gloriam in æternum. Unde hic extitit finis Dei in creatione, ut, nimirum, postquam se communicasset in Naturâ & Gratiâ, ultimò tandem in cœlis communicaret se in Gloriâ.

LXXXVII.

*Finis operationum Dei, in regimine
Mundi.*

Deus Providentia sua conservat & regit vastissimam hanc Mundi machinam regimine non naturali solum, sed etiam morali & supernaturali: proponendo præmia & pœnas, & communicando media supernaturalia Gratiæ, conducendo per ea electos suos ad ultimum beatumque Gloriæ finem & terminum.

LXXXVIII.

*Finis operationum, in hominibus, &
in Angelis.*

Juxta commune Sapientum dictum: *Idem est finis operis & operantis.* Finis, exempli gratiâ, domus est habitatio: eadem namque est finis Architecti & stru-cturæ seu fabricæ. Ergo si Deus in creatione nostrâ habuit pro fine gloriam nostram, & hanc ordinavit ad laudem & gloriam suam, tanquam ad ultimum finem, idem debet esse finis noster: ut, nimirum, in cunctis nostris actionibus semper inspiciamus ac intendamus ultimum finem vitæ æternæ propter gloriam Dei.

Finis operationum, cum mediis proportionatis.

Intentio finis, & electio mediorum, secundum Angelicum, inter se habere debent correspondentiam & ordinem, in esse supernaturali & efficaci: quod si finis creationis nostræ est supernaturalis, quoque sint media Gratiæ, Fidei, Spei & Charitatis, necesse erit: & si finis nostræ Gloriæ fuerit effectiva, efficaciter quoque erit medium Gratiæ: ergo si velint habere effectum in intentione finis, non desistant nos in electione mediorum.

XG.

Finis operationum, incentivum operantis.

Cogitatio tua sit in Regno Cælorum, dicebat illi ille Abbas, & cito in hereditatem capies: cogita cælum, & cælum obtinebis. Quia dum finis præmeditata, juxta Angelicum, committitur se mediis. Talis est consuetudo & mos Sacerdotum: stare in culmine generositatis suæ, & non quod in Mundo eminet, amore æternitatis cælorum magni æstimare cœlestia, & spernere ac contemnere terrena, ut nos conservemus in culmine & altitudine dignitatis, in qua Deus nos collocavit.

S. Cypr. de
spei.

S. Greg.

PARA

PARADISUS,

Opus amoris.

XCI.

*Opus amoris caeleste, cum despectu rerum
terrenarum.*

Fecerunt civitates duas amores duo : terrenam a. S. Aug. de
mor sui usque ad contemptum DEI : caelestem amor Civit. l. 14.
Dei, usque ad contemptum sui. Duo amores diversi, c. 17.
amor sui ipsius & amor Dei, duas diversas fundant
civitates, terrenam unam, caelestem alteram : amor
sui ipsius usque ad contemptum Dei aedificat civitatem
Babylonem Inferni : & amor Dei usque ad despectum
sui ipsius aedificat Jerusalem caelestem. O Amor Di-
vine, Architecte caelestis, beatus qui tecum vivit,
ac indissolubili vinculo se tecum unit ! Tu construis
fundamenta civitatis Dei, erigis muros, cooperis
tectum, & inestimabilibus Gloriz thesauris adornas
conclavia.

XCII.

Opus amoris, in pectore Dei.

Charitate perpetua dilexi te. Amore perpetuo ab Jerem. 31.
aeternitatis principio Deus dilexit animas nostras,
disponens easdem aeterna donare beatitudine in
communicatione & participatione suae Gloriz.
Gaudebat in seipso Deus, tanquam infinito infi-
nitatum deliciarum paradiso, absque ulla creatura,
K 4 quando

quandò amor sui ipsius communicatus alium operans formavit paradysum in Gloria creata Sanctorum & Gloria increata Dei redundante. Benedictus sit semper ætæ & Divinus amor, qui tantum se impendit bono promovendo.

XCIII.

Opus amoris, in corde Christi.

Idem amor, qui tantam adhibuit diligentiam pectore DEI, extremum adhibuit conatum in corde Christi: hunc è coelo traxit in terram, eum vestivit, subjecit pœnis, tormentis, aliisque miseriis & calamitatibus: &, ut uno verbo dicam, exposuit eum gentium ludibrio & opprobrio, affixit Crucis, submersit in mari quodam & abyssi profundorum: idque idè, ut nobis mereretur Gloriam satisfaciens peccatorum nostrorum debito. Amorem verè interminabilis, amor infinitus, sine termino, sine modo.

XCIV.

Opus amoris in visceribus Mariae Virginis.

Luc. II.

Beata viscera, qua portaverunt: ubera, quæ lactaverunt. Divinus amor ultimam suam quietem operans in beatis illis visceribus, quæ portaverunt, & in lactibus illis uberibus, quæ lactaverunt Verbum in carnem Deum Hominem, Filium naturalem æterni Patris. Quamobrem si peccator abusus fuerit misericordiam Dei ac spreverit Crucem & Sanguinem Salvatoris nostri, ut propterea vereatur accedere Christum, recurram ad Beatissimam Virginem, & speret in materna viscera eius.

S. Ephrem.

Unde meritò nuncupatur: *Spes desperantium.* Et ob peccatorum tuorum multitudinem desperatum esse existimes, pone nihilominus spem tuam in Maria, & salvus eris.

XCV

minimè tamen bonum illud, quod nec oculo spirituum
intellectus videtur & cognoscitur, amari potest.

XC VII.

*Memoria necessaria propter contemptum
Mundi.*

S. August. Quis non contemnat dulcedinem sæculi, in hunc
vita aterna: Sprevit agros, habitura polos, dicitur
quod cuiuslibet personæ sanctæ competit. Ideoque
num est Christi consilium, in seculo spirituali
etum: Cùm vos persecuti fuerint in una civitate,
in aliam: q. d. cùm vos persecuta fuerint delicias
voluptates præsentis sæculi, fugite, considerate
delicias sæculi futuri.

XC VIII.

*Memoria necessaria ob constantiam & fir-
mitudinem in patièdo.*

Tertull. Nil crucis ferat in nervo, cùm animus in celo est.
guum valdè, aut penè nullum ingerunt dolores
flagella, catenæ, compedes, manica, ergastula, ca-
tormenta, si anima libera cœli obambulat ca-
palatia. Quapropter prudentissimè sancta illa
stimulabat filium suum Symphorianum ad
Martyrij lubenti animo sufferenda, quando dicit
Nate, nate, memento aterna vita, cœlum suscipere,
regnantem intueri: tibi enim vita non eripitur,
ratur in melius. Mi dilecte Fili, non te de decem
pœnæ ac tormenta, quæ subito transeunt: me-
attolle ad bona aterna, quæ semper durabunt &
manebunt: ibidemque Christum Regem tuum,
ad coronam præstolatur, contemplare: neque
tibi ereptum sed mutatum iri in aliam longè
gem cogites.

XCIX.

*Memoria necessaria, ob inimicorum
victoriam.*

*Si vultis esse armati contra tentationes in seculo: cres. S. Aug.
& roboretur desiderium Ierusalem eterna in cordibus
vestris: etenim hoc desiderium nostris inimicis surripit
anima, cunctos prorsus affectus & desideria terrenorum
honoram sapiendo, & cordi nostro invictum ingerendo
animam, ut de omni tereno mundanoque desiderio vi-
ctores abeamus & triumphemus.*

C.

*Memoria necessaria, propter pacem, &
quietem anima,*

*Tunc omnes appetitus uniuntur quietati in uno, S.Th. 2. 2.
Cuncti nostri appetitus & desideria sibi invicem unita, q. 29. a. 2.
semota omni repugnantia & discordia, quietantur in
vno summi Boni desiderio. Neque hæc pax perturba-
tur à passionibus, quia & istæ sunt ad unum & ab uno:
sequuntur summum Bonum Dei, & fugiunt à summo
malo peccati. Hic est finis nostrarum passionum: ut
nobis inserviant, tanquàm instrumenta animæ ad pro-
sequendum ultimum & unicum nostrum finem æternæ
Gloriæ: & tanquàm gradus, quibus ad eandem ascea-
damus: siquidem nostras calcando passiones scalam
nobis conficimus, quâ conscendimus
paradisum.*

CIVIS

CIVIS COELI

LIBER QUARTUS

PARADISUS

Desiderium Sanctorum,

Gradus I.

*Desiderium Sanctorum & Visio
beata.*

Bi est cor, ubi est thesaurus: & hoc
desiderium communicatur à Spiritu Sancto
& ab Ecclesia ejus Sponsa: Spiritus
Sponsa dicunt: *Veni: operante*
nobis, ut dicamus Christo: *veni*
elargire nobis tuam Gloriam. Oportet
magnum, & quàm immensum est hoc desiderium
corde adornato Gratia! quæ, cum sit natura ecclesiæ
& Divinæ, erigit & incitat subjectum, in
quo reperitur, ad cælum &
ad Deum.

Apo. c. 12.

II.

*Desiderium Sanctorum, unicum obiectum
inter omnes res creatas.*

Inter omnes creaturas nullum est aliud obiectum,
quo quiescere possit Beatus, quam possessio sum-
mi Boni, & Gloria Paradisi. Ibi est pax mentis,
quies cordis, requies animæ, refrigerium & gaudium
superius hominis, propter Deum creati, & ut sit beatus
& gloriosus in Gloria & Beatitudine ipsiusmet Dei.
Tandem excellens & singularis in hoc desiderio extitit
sancta Maria Ognacensis, quæ, cum ei quadam
vice appareret Dominus, more impatiens clama-
bat, amplexando Dominum: *Nolo, Domine, ut
me recedas, non cupio hic morari amplius,
sed ire volo*; per domum intelligens patriam
caelestem.

III.

*Desiderium Sanctorum migrandi ex
hoc mundo.*

Vident Sancti, quod non habeant hic civitatem
permanentem & stabilem, idè semper futuram in-
veniant. Talis erat Apostolus, qui cupiebat elongari
a corpore, ut præsens adesset Christo, & desiderium
habebat dissolvi, & esse cum Christo. Hic est pro-
prios affectus hominis Christiani, ut cogitet se
peregrinum terræ & civem cæli: censeatque
vitam præsentem sibi obtingere pro materia
patientiæ, & futuram pro obiecto
desiderij.

IV. De.

IV.

Desiderium Sanctorum, eò quod in paradiso sit omnis sanctitatis complementum.

In cælo est *Sancta Sanctorum*, & Sanctus Sanctorum: ubi sanctitas recipit palmam, ac ultimam attingit perfectionem: & deserens motum desiderii summa pace & quiete constituta est. Quadam vice dam Sanctæ revelata fuit sua prædestinatio, quæ dicebat: *Audivi à Domino meituram in Sancta Sanctorum. O Vocabula dulcissima! O voces suavissimas!* Deinde conversa ad aliam quandam Virginem, quæ ei inserviebat, dixit: *Dic mihi, quod est Sancta Sanctorum? annon paradusus? Et continuo extitit in nimio gaudio & júbilo quasi raptâ repetebat: Sancta Sanctorum.*

S. Maria
Ognac. In
ejus vitâ.

V.

*Desiderium Sanctorum, quod pro obitu
habet summum bonum
Glorie.*

Indic. c. 8. *Minimus gradus Gloriæ major est cunctis bonis: Melior est racemus Ephraim vindemiz, vel, ut legitur in Hebræo: Racematio melior est demia, id est, melior est racemus vuae cælestis, quæ cunctæ Mundi vindemiz. Quapropter iure non Sancti desiderium suum collocant in rebus de bonis cælestibus, quorum possidendorum firma ducti spontè renunciant omnibus, quotquot, adhuc viventes, possidere possent.*

PARA

PARADISUS,

Flumen Pacis.

VI.

*Flumen pacis, symbolum & figura
Gloria.*

IN Isaia dicitur : *Declinabo super eum quasi fluvium* Isa. c. 66.
Pacis. Et attribuitur ei hoc nomen, non quod effluat, S. Bern.
sed quod affluat : non quod transeat, sed quod abundet
omni aqua consolationis & gaudij.

VII.

*Flumen pacis, à parvulo fonte originem
ducens.*

Parvulus fons crevit in fluvium. Quia momentaneum hoc & leve tribulationis nostrae aeternum Gloria pendius operatur in nobis. Præterea, fons crevit in fluvium : quia Gratia est parvulus fons in Visionibus ; ast in magnum crescit fluvium unita cum Visione beata in Comprehensionibus. Quapropter, si desideremus abundare in flumine Gloriae ; è fonte Gratia primò bibamus, necesse est.

VIII.

VIII.

*Flumen pacis, accendens simulque extinguens
anima sitim.*

Ad explendam extinguendamque rabiosam sitim
qua cor humanum laborare solet, majus efficaciter
adhiberi nequit remedium, quam si accedatur
hoc flumen pacis, quod, accendendo desiderium
pariter extinguit desiderium terræ. Et ut hunc
experiaris effectum; semper Deum exorabis,
nonnullam cœlestis illius & Divinæ aquæ guttulæ
quæ multis parasangis cunctos voluptatum man-
narum torrentes superat, tibi communicare dignetur.
Quia, ut optimè ait Richardus de sancto Victore
*Quod totius Mundi copia non satiat, Divina
dinis gutta plene inebriat.* Unica sola guttula, ca-
stilla duntaxat Divinæ dulcedinis te exaturare & in-
ebriare poterit: ubi integra flumina & maria ter-
restium mundanarum haudquaquam te satiare po-
tuisent.

Richa. de
S. Vict.

IX.

*Flumen pacis clarissimum & luci-
dissimum.*

Apoc. 6. 22.

*Ostendit mihi fluvium splendidum, tanquam
stallum: propter puritatem consolationis & gratiæ.*
Quemadmodum à contrario consolationes mundanæ
comparantur aquæ turbidæ. Quid tibi vis in
Egypti, ut bibas aquam turbidam? Quomodo
sum desiderare poteris reditum in Ægyptum, ubi
bas aquas turbidas & stagnantes? Quomodo
aquæ magis accendunt sitim bonorum terre-
strium, & istæ eam profusè re-
stinguunt.

Jer. 6. 2.

X.

*Flumen pacis, procedens à sede Dei,
& Agni.*

Ostendit mihi fluvium procedentem de sede Dei & Agni. Apoc. c. 22.
Quia tota nostra gloria non tantum est à Deo, tanquam à causa primariâ, & à Christo, tanquam à causa secundaria: verum etiam tota est in Deo, & in Christo, puta, in visione beata Divinitatis & Humanitatis Christi, in quo, veluti in objecto omnis felicitatis, quiescit & quietatur Beatus.

PARADISUS,

Domus Dei.

XI.

*Domus Dei, splendida propter ornamenta
Gloria.*

Domine, dilexi decorem domus tua, & locum habitacionis Gloria tua, dicebat Regius Propheta David. P. 41. 55.
O Sacramentum Dei, & sanctissimæ Trinitatis, in quo ipsa met habitat sanctitas per essentiam, & videtur, & possidetur per fruitionem, tibi suspiret peregrinatio mea, tibi inhiat cor meum, tibi intendat mens mea, ad societatem Divinitatis tuae pervenire desideret anima mea, ubi est tota mea felicitas & beatitudo. S. August. Med. c. 22.

XII.

Domus Dei immensa, & carens termino.

Quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis eius: Magnus, & non habens finem, excelsus & immensus. Belv. c. 3. S. Ant. p. 3.
Domus Dei non est aliud, quam ipsemet Deus. Quirit. tit. 10. c. 1.
S. Augustinus: Antequam faceret Deus cælum & terram, & antequam faceret Sanctos, ubi habitabat Deus? S. Aug. ep. 121. Et

Et respondet: *In seipso, & apud seipsum habitabat*: in sui propria essentia, in sua propria immensitate, & infinitate. *& ipse sibi est locus, & omnia*. Et quando de Deo affirmatur, quod habitet in aliquo loco, sive materiali, sive spirituali; id non dicitur, quod indigeat loco; sed quia locus indiget Deo, ut ab ipso consecretur & sustentetur in esse.

XIII.

Domus Dei, irrigata flumine amoris, gaudii & pacis.

Psal. 41.

Fluminis impetus laetificat civitatem Dei. Est flumen procedens de sede Dei & Agni: quia Beatorum Gloriam habet pro principio Divinitatem, & Humanitatem Christi pro merito. O flumen dulcissimum & abundantissimum Gloriæ beatæ! Fœlix ille, qui bibit ex eo, & trahitur in aquis tuis! Verùm ad hunc fluvium devenit per alium fluvium: *Ad flumen gaudiorum trahitur per flumen lacrymarum.* Enim verò aquæ lacrymarum contristant carnem; at recreant spiritum, non in futurum duntaxat, sed etiam in præsentem vitam.

XIV.

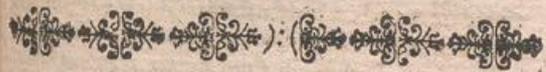
Civitas Dei, Civitas sanctissima.

Psal. 42.

Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus: vel alij legunt: *Sanctum tabernaculum Altissimi.* Cui rationem reddit: quia Deus in medio ejus, non commovebitur. Deus namque, qui est infinitè sanctus, totum illud habitaculum penetrabit, & adimplebit suam Gloriam; ideoque non commovebitur. Nulla in eo prorsus commutatio; sed æternâ stabilitate solidabitur. Sed quando adveniet tempus hoc fœlicissimum? Respondet Prophetæ: *Adjuvabit eam Deus manû dituculo.* Sub die ortum & principium: de illo die loquitur, cui nunquam succedet nox, de die æternæ fœlicitatis, quando commovebit lumen æternæ Gloriæ.

*Civitas Dei, super omnes alias amabilis &
desiderabilis.*

Quam dilecta tabernacula tua, Domine, virtutum! *Psal. 38.*
O quam amabiles, ac desiderabiles sunt cœlitum habi-
tationes! Quam misera terræ habitacula, quam fœlicia
cœlestia! Misera Mundi à se me repellit, fœlicitas cœli
me attrahit. Beatus ille, qui vitam præsentem ut mise-
ram, & solum futuram & fœlicem apprehendit! Beatus,
qui spernit omnia hæc temporalia, & magni solum æsti-
mat æterna! O Beatum illum, qui dicere potest: Quia
habitatio mea in cœlo est, *In cœlum mente conscendo, Socrati:*
Solem hunc, Solumque despicio.

PARADISUS,

Civitas Angelorum.

*Civitas Angelorum, aut per naturam,
aut per gratiam.*

Substantiæ Angelicæ, perfectissimæ, & purè spirituales
sunt Angeli ex naturâ suâ: & animæ nostræ sunt
Angeli per gratiam, ipsis quippè Angelis in gratiâ &
puritate assimilari debent. Quapropter consulit S. Am-
brosius, dicens: *Esto Angelus, sequendo mandata Dei, S. Ambrosij.*
Divinæ obediendo voluntati: & cum fueris Angelus, in *Psal.*
videbis faciem Dei. *Beati im-*
macul.

*Civitas Angelorum, non propter beatas
animas duntaxat, verùm etiam propter
corpora gloriosa.*

Beatorum insuper corpora Angelis ipsis erunt si-
milia: *Seminatur corpus animale, & surgos spirituale.*

Et quidem similia erunt, non in natura; sed primò in puritate, quia, ut ait Christus D. N. Beati in celo *Matth. 12.* non nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei, sine ulla passione sensus & carnis. Secundò, in vita, quia non vivent vita corruptibili, & cibi materialis indiga; sed in mortali & incorruptibili, quia erunt lucida & impo-
sibilia, subtilia & penetrabilia, veluti Angeli.

XVIII.

Civitas Angelorum, ubi per Beatos reparabuntur ruina Angelorum rebellium.

Cecidere Angeli, & eadem dotati Gloria, easdemque quas illi occupabant sedes conscendent homines. *Apoc. 6. 21.* de causa dixit S. Joannes in Apocalypsi: *Morsura heremis, qua est Angeli, quia homo subintrant in locum Angeli.*
Haim. Numerus hominum salvandorum, ut nonnulli volunt æqualis erit numero Angelorum damnatorum.

XIX.

Civitas Angelorum, Zelatorum animarum.

Cuncti cæli Incolæ ac cives persequuntur montes Angelis proprio, quod est zelare & procurare salutem animarum. Omnes enim precantur: *Vindicta, Domine sanguinem Sanctorum tuorum, simulque expectant delictorum omnium non peccatorum, sed peccati & regni peccati ut crescat Regnum Christi, & amplius se extendat laus ejus gloria, & Deus sit omnia in omnibus.*
S. Aug.
S. Paul. Apost.

XX.

Civitas Angelorum numero alios Beatos excedentium.

S. Aug. 10. 3. Quia, juxta dictum D. Augustini, est major pars civitatis, *li. 11. de Civitate Dei* Civitatis, & id beatorum, quia nunquam peregrinatio. *vit. 6. 9.*

Et dicere intendit Sanctus Doctor, duas ob causa Paradisum condecorari tali titulo: primo, quia Angelorum multitudo longè major est in cœlo, quàm erit multitudo animarum beatarum: etenim, secundum regulam S. Dionisi, qui sunt perfectiores in specie, in majori etiam numero à Deo producti sunt: secundo, quia Angeli beati nunquam ob peccatum se separarunt à Deo, quemadmodum homines se separarunt; sed semper perseverarunt in gratia, & in amore Dei.

PARADISUS,

Objectum desiderij.

XXI.

Objectum desiderij excedens quodcumque aliud desiderium.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, Psal. 41. Ita desiderat anima mea ad te Deus. Quando veniam & apparebo ante faciem Domini? Et hic est terminus desiderij: Hic est, quod sitio: venire & apparere ante conspectum Dei. Sitio in cursu, satiabor in adventu; sit. o existens peregrinus, satiabor, cum facio civis. S. Aug. in Psal. 41.

XXII.

Objectum desiderij, forte & patens.

Cervus in cursu velocissimus est, & eò magis, postquam occidit serpentes: Peremptis serpentibus ad fontes S. Aug. l. c. acrius currit. Talis debet esse curius & desiderium animæ: Non sit tarditas in currendo: impigrè curro, impigrè desidero fontem, mactando etiam peccatorum serpentes: Consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis.

L 3

XXIII.

Obiectum desiderij accensum & ardens.

Non quodcunque desiderium penetrat nubes, transgreditur cœlos, & ferit cor Dei: sed desiderium ardentissimæ charitatis, impatiens vitæ, anhelans ad mortem, suspirans ad fontem æternæ dulcedinis & suavitas. Dicebat quidam vir sanctus: *Desiderium, quod sine dormire, non est perfectum.* Quemadmodum experiebatur S. Franciscus Xaverius, qui non de die duntaxat Deum semper intentus erat, & conversabatur inter cœlestes ves in Gloria; verum etiam nocte in somno aspirabat Christum unicum suum bonum, dicens: *IESU, amor meus: bone IESU, Creator meus.*

Forſel.

XXIV.

Obiectum desiderij solitarii & singulari.

Desiderium cœli non admittit aliud desiderium, quod sapit terram. Verus Paradisi amator dicere debet, ut Regio Propheta David: *Singulariter sum ego, donec transeam: vivo solus & solitarius solitudine affectuum & desideriorum: non desidero honores, divitias, dominium Mundi hujus pompam: sum veluti mortuus Mundi: omnibus rebus creatis, vivo solo solus Boni in cœli desiderio: idque donec transeam, hunc modum vivere sequar & servabo, donec transeam, ad mortem usque donec è vita præsentis & temporali migrem ad futuram æternamque vitam.*

Psal. 140.

XXV.

Obiectum desiderij, proportionatum & adæquatum.

Non est mirum, quod anima nostra spernat despiciatque quodcunque aliud bonum, & solummodo desideret summum bonum: *Quia anima habens Deum in se, quæ capacem enim Dei, quicquid Deo minus est, non implere potest.*

S. Laur. in
Stina. de si
de, c. 6.

Quapropter verissimè affirmari potest: *Tunc satiabor, cum apparuerit Gloria tua proportionata & adæquata meo desiderio.*

PARADISUS,

Hæreditas cœlestis.

XXVI.

Hæreditas cœlestis, fructus Filiationis DEI.

Si filij & hæredes. Et sicut summa dignitas est, esse Filium Dei: *S Leo ser. 6. Omnia dona excedit hoc donum; ita summa de Nat.* & infinita hæreditas est, quæ ei competit. Filio Regis correspondet hæreditas Regia, & Filio Dei hæreditas Divina correspondere debet. Quamobrem, qui est Filius Dei per gratiam, omnino sibi persuadeat, & ut certum teneat, se fore hæredem æternæ Gloriæ.

XXVII.

Hæreditas cœlestis, Visio Dei Beata.

In visione beatifica continentur omnes gratiæ, omnia bona, quæ Deus suis Filiis communicare potest: *Visio S. Aug. est tota merces, quam promerentur Filij Dei.* Per gratiam Filius Dei acquirit jus ad hanc hæreditatem: at usum & possessionem ejus per Gloriam: in hac vitâ ea speratur solum, & in futura possidetur: etenim in hac vitâ sumus quidem Filij Dei, at non manifestatur nostra filiatio, veluti manifestabitur & comparebit in futura vita.

L 4

XXVIIJ;

*Hæreditas cælestis, hæreditas perpetua,
immaculata, & invariata.*

*S. Apost.
Pet.*

Filiis Dei ea præparata est hæreditas, quæ nulli sub-
jecta est litæ, neque mutationi, aut fini, veluti docet
S. Apostolus Petrus: *Regeneravit nos in spem vivam
in hæreditatem incorruptibilem, incontaminatam, in-
marcessibilem, conservatam in cælis.* Ubi vocatur
illud: *conservatam in cælis*, benè ponderandum est.
Ex quo sequitur, totam nostram fœlicitatem & beati-
tudinem non in terrâ, sed in cælo sperandam esse.

*Hom. 37. in
Evang.*

Quapropter, ut notat S. Gregorius, hæreditas terrenâ
differt à cælesti, quod illa in morte perditur, hæc
venitur, ut testatur Propheta: *Cùm dederit dilectum suum
somnia, ecce hæreditas Domini.* Postquam homo des-
mierit in somno mortis, & perdidit hæreditatem
Mundi; possessionem capiet hæreditatis Dei.

Psal. 126.

*Hæreditas cælestis, stabilita & confirmata
morte Christi.*

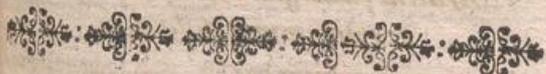
Hebr. 9.

Ubi testamentum est, mors necesse est intercedat testatorum.
Quamobrem mors Christi necessaria fuit, ut
testamentum suum confirmaret, nosque in suâ hæredi-
tate stabiliret. Verùm testamentum à Christo condi-
tum fuit testamentum onerosum, cum pensione, sed
que testamentum conditionatum. *Glorificabimur,
compatimur.* Reliquit nobis quidem pro hæreditate
Gloriam cælestem; sed cum hac conditione, ut primi
in præsentem vitam patiamur & compatiamur. Debetur
esse hæredes Gloriæ, verum est, ac primò Crucis
Christi: & si recusaverimus hæreditatem Crucis, tan-
quam infideles & ingrati privabimur quoque hæredi-
tate Gloriæ.

XXX.

*Hæreditas cælestis, quæ incipit in Gratia; at
perficitur in Gloria.*

Quod si hæc hæreditas consistat in visione Dei: ergo
primò incipit, cum Deum fide apprehendimus & vi-
demus in hac vitâ, & deindè lumine Gloriæ in altera.
In hac vitâ hæreditas Christiani hominis est *thesaurus* *Ezech. 20.*
invisus. Habemus & possidemus Deum fide, at non
videmus eum, neque cum fide pulchritudine ejus frui-
mur. *Filij Dei sumus, & si filij, & heredes: sed nondùm* *S. Ioa. 1. c. 3.*
apparet hæc dignitas: apparebit, cum videbimus eum
lumine gloriæ, *sicuti est.*

PARADISUS,

Æternitas fœlicissima,

XXXI.

*Æternitas fœlicissima, propter perfectionem
durationis.*

Gloria Beati debet esse perfectissima, non in esse
duntaxat, sed etiam in duratione: ergo durare
debet duratione perfectissima, qualis est æternitas,
quæ dicit negationem omnis imperfectionis, & ter-
mini, & successionis, & variationis, & mensuræ, &
limitationis. Quapropter in perfectione sua est duratio
interminabilis sine fine, permanens sine successione,
immutabilis sine variatione, immensurabilis
sine mensura, illimitata sine
termino.

L 5

XXXII.

Æternitas felicissima, propter infinitatem sine termino.

Æternitas est instar circuli: ejus centrum est SEMPER, circumferentia NUNQUAM. Unde hæc sunt duæ principales conditiones æternitatis, durare SEMPER, NUNQUAM habere finem. Et sunt communes cum æternitati, & Beatorum in cælo, & damnatorum Inferno: Beati SEMPER gaudebunt, NUNQUAM perdere desinent; & damnati SEMPER ardebuunt, NUNQUAM ardere desinent.

XXXIII.

Æternitas felicissima, semper sibi similitudo propter immutabilitatem.

Proprietas Æternitatis hæc est, quod nunquam crescere aut deficere possit. Quemadmodum de Deo affirmatur, si vè sit, si vè non sit cum Mundo conjunctum, nihil additur, nihil demitur ipsi Deo. Unde modicum est perfectior cum creaturis consideratus, ac erit æterno, quando solus erat, & sine illis. Eodem modo dicendum est de æternitate: Unde si æternitati aliquot annorum addideris myriades, nihil addidisti: si salubria & diminueris, nihil minuisi: quia semper remanet sua duratione eodem modo infinita. Unde post annorum millium millia nihil deest æternitati; ita nec quàm ipsi Beato demitur de sua Gloria. Et idem dicendum est de misero damnato. Siquidem tam peræbibilem ita constituta & intensa erit in dolore vel gemitu ac si de novo inciperet.

XXXIV.

Æternitas felicissima, propter infinitatem gaudij in duratione.

Quod si omne bonum tamen finitum, modo iterum duraret, infinito pretio æquiparandum & æquum.

mandum esse; quantò magis æstimanda erit Beatorum Gloria, quæ est infinita in esse, & infinita in duratione? Est summa & sempiterna Gloria, summum & sempiternum gaudium, summa & sempiterna beatitudo: similis beatitudini Dei, quæ duplici ratione in se infinita est, & in sua felicitàte, & in sua æternitate.

XXXV.

Æternitas felicitàta, sine ulla successione ac divisione.

Totum bonum, quod Æternitas Gloriæ apportare potest, simul conjungit & componit in unum. Enimverò Beatus non apprehendit & gustat dumtaxat bonum & gaudium præsens, verum etiam illud gaudium omnium sæculorum futurorum. Ergò æternitas felicitàta, æternitas beatissima, beatus qui te possidet, beatus qui ad te anhelat & aspirat, & beatus, qui in corde suo tui conservat memoriam; siquidem consideratio tua securum medium est, quod ad tui conducit possessionem.

PARADISUS,
Bonum Universale.

XXXVI.

Bonum Universale, bonorum omnium possessio.

IN beata illa patria perfecta aderit possessio omni boni, Iar redacti in unum solum & summum, quod est Deus, qui omnia omnibus, & omnibus omne bonum erit: Honor noster, Deus noster: divitia nostra, Deus noster erit. S. August. Et totum id, quidquid pulchri & boni in cunctis rebus desiderari potest; totum id, cum infinito excessu, Beatus possidet unitim in Deo. Unde bene ait D. Augustinus:

Quia

Thom. de
Kemp.

Quaecunq; hic varia quaris, unus ibi omnia Deo
Quapropter dimitte omnia propter Deum, & invenies
omnia in Deo.

XXXVII.

*Bonum Vniversale, propter aeternam
securitatem.*

S. Greg. in
fine 7. Ps.
Pœnt.

Quia ibi eris certa securitas, & secura aeternitas
& aeterna tranquillitas, & tranquilla felicitas, &
suavitas, & suavis jucunditas. O securitatem deli-
ratissimam! O aeternitatem foelicissimam! O spacio-
sissimam beatissimam! O suavitatem, O jucunditatem
dulcissimam & delicatissimam! Beatus, qui in tantum
bonum collimat, mentisque figit obrutum, & qui
ipsi mortuus, Deo soli vivit.

XXXVIII.

*Bonum Vniversale, propter beatam Dei
Visionem.*

Apoc. 22.
S. Bern.
serm. 1. de
divor.
Apoc. 23. ex
Arabico.

Videbunt faciem ejus, nempe Dei, que est principium
origo, fons, oceanus, & immensum pelagus omnium
Est torrens inundans lætitia, & flumen Gloria: vel
alij legunt, beatificus Dei vultus est veluti quoddam
mare, propter copiam & abundantiam gratiarum
rumque, que abundantissime communicat ipsi Deo
& ab illo vivifico ac Deifico mari absorbetur. Beatus
totus immerfus gaudio & Essentiæ Dei.

XXXIX.

*Bonum Vniversale, quod acquiritur per
Crucem.*

S. Pet. c. 1.

Sed modicum nunc oportet contristari, in variis
tionibus. Priusquam tam inexplicabile, tam altum
tingamus bonum, per viam crucis ambulemus, necesse
est. Sed ecce differentiam inter laborem & præmium
Præmium, quod acquiritur, est præmium quoddam

Universale, & infinitum in quantitate, & in duratione, quia est immensum & æternum; at labor crucis est modicus, & momentaneus, valde exiguus est in quantitate, & brevis in duratione, est crux instantanea, & momentanea, punctum in intentione, & momentum in duratione: sed est punctum, quod nobis acquirit immensitatem Gloriæ, & est momentum, quod comparat nobis paradisi æternitatem.

XL.

Bonum Universale, quod universali etiam tribulatione, & pœna comparandum esset.

*Eterna Gloria æternò labore esset emenda. Verùm misericordia Dei tantùm haud petit, sed pauxillo contenta est: dat cœlum pro siliqua terræ, dat æternitatem pro momento temporis: *Damus luxum*, dicebat S. Cæcilia, *In actibus accipimus aurum*: cum operum nostrorum vilitas exaltet ac nobiliteretur valore Gratiæ. Sed hoc pauxillum, quantumcunque est, & datur pro gloria, totum dari debet: quia hoc ipsum est, quod à nobis Dominus postulat, nimirum, ut ex toto ei serviamus, eumque amemus. Et hac solutione optimè contentus est, qui enim dat totum, dat omnia: & non parùm, sed multùm dat, quia tantùm dat, quantum habet.*

PARADISUS,

Admiratio Justorum.

XLI.

Paradisus, admiratio iustorum, propter præmium Beatorum, & pœnam Damnatorum.

Vita nostra, stupor & pavor. Et vult dicere: homo Esdr. li. 4. Christianus in hac vitâ vivere debet in continuo c. 4. stupore

stupore & timore: in timore æternæ pœnæ Inferni, & in
stupore & admiratione æternæ Gloriæ cæli. Prima causa
admirationis in beata vita est infinitas Gloriæ: quia est
gloria in omni genere boni infiniti. Etenim si consideretur
retur visio beatifica, est infinita: si amor, est infinitum
gaudium, infinitum: si laus Dei, infinita: & idem afferendum
est de omnibus perfectionibus & bonis, quæ in
Gloria reperiuntur. Gloria est Beatitudo infinita, quæ
versatur circa objectum infinitum, quod est Deus. Quod
propter vitam unius Iusti in terra debet esse in cœlesti
gaudio, admirando infinita cæli bona, & sperando
bona finita & limitata terræ.

XLII.

*Paradisus, admiratio Iustorum, propter
Gloriæ immensitatem.*

Immensitas Gloriæ in Beatis est causa admirationis
quia est quædam Gloria unius immensæ capacitatis
in se contineat & amplexetur omnia genera bonorum
naturæ & gratiæ: & bona materialia & spiritalia
naturalia & supernaturalia: & humana & Divina.
status, ut paucis plura complectar, omnium bonorum
gregatione perfectus, quietans, satians & beatificans
humanum.

Hortius.

XLIII.

*Paradisus, admiratio Iustorum, propter
Gloriæ æternitatem.*

Adauget in Sanctis admirationem æternitas Gloriæ
quia est Gloria interminabilis sine termino, & sine
induratione: siquidem interminabilis etiam, & sine
fine existunt eius causæ. Interminabile est lumen Gloriæ
causa effectiva Gloriæ, & interminabilis est Deus, causa
eiusdem objectiva. O Gloriam æternam! O Gloriam
sine termino! O Gloriam sine fine! Quis comprehendere
potest durationem tuam? Hoc dicere sufficit: Tanto
tempore Beatus erit in Gloria; quanto tempore
Deus erit Deus, beatus & felix
in seipso.

XLIV.

XLIV.

Paradisus, admiratio Iustorum, propter felicitatis immutabilitatem.

Beatis insuper superaddit stuporem immutabilitas Gloriz. Siquidem summo opere admiratur Beatus, quod semper eodem modo persistat absque ulla mutatione aut variatione, & non per lustra aut sæcula quædam; sed *in æternum & ultrà*, semper & eodem modo gloriosus & beatus, sine intermissione, sine remissione beate visionis suæ. Et hæc stabilitas Gloriz dependet quoque à suis causis invariabilibus: siquidem lumen beatificum, quod efficit visionem, est permanens & invariabile in natura sua, & Deus, qui videtur, est ipsa immobilitas, & immutabilitas per essentiam.

XLV.

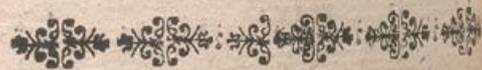
Paradisus, admiratio Iustorum, propter gloria puritatem.

Sicut Deus in tota sui esse latitudine est actus purus, unde essentialiter est omne esse, omnisque perfectio; ita, suo modo, Gloria beata est pura in sua natura, in quantum excludit omne malum contrarium, sive illud sit malum culpæ, sive quid aliud, quod ei quodammodo rationem defectus attribuere potest. O Gloria! O gaudium! O jubilum purissimum, absque ullius tristitiæ dolorisque admixtione!

Et mors ultrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultrà.

Apos. XI:

PARA-

PARADISUS,

Corona Gloriæ.

XLVI.

Corona Gloria, desiderium cordium.

Ecc. 45.

Corona aurea super caput eius. Hæc corona significatur per laminam auream ad formam coronæ factam, quam in capite gēstabat summus Sacerdos, quæque adeo pulchra visuque jucunda erat, ut hæc *Desiderium oculorum*, & ornamento suo rapuerit omnium oculos. Corona ista præfigurabat coronam Beatorum in cælo, quæ majori cum fundamentum pellari potest *Desiderium oculorum*, imò, *Desiderium animorum & cordium*: talis enim est, ut rapuerit satietque perpetua felicitate Beatorum animos corda.

XLVII.

Corona Gloria, virtutis premium.

S. Bona.

10. 7. de ult. tempor.

Acc. 4.

Coronæ aureæ supra nominatæ nomen Dei, quæ essentialiam ipsam sanctitatis est, inculptum erat, unde de ea verificatur, quod sit *expressa signa Sanctitatis*. Et hoc ipsum quoque competit Beatorum Gloria, quæ duplex est: *Qua, & in Quâ*. Prima est Gloria creata, quæ est ipse actus visionis beatificæ: secunda est Gloria increata, quæ est ipsemet Deus, causa effectiva & objectiva ejusdem Gloriæ.

XLVIII.

XLVIII.

Corona Gloria, merces tribulationum.

Hæc corona malleis tribulationum elaborata est :
Gloria honoris, & *opus virtutis* : etenim via *Gloriæ*, *Cant. 6.3.*
 virtutis via est. Quapropter in lecticâ Salomonis ad re-
 clinatorium aureum ascendebatur per ascensum purpu-
 reum : quia non nisi per patientiam & passionem tem-
 poralem pervenitur ad quietem æternam. Unde si quan-
 doque gravis & molestus tibi videatur ascensus, quiescis
 suspice terminum, ubi si æternum desideres quiescere,
 iustum & æquum est, exiguo momento temporis pa-
 tiaris aliquid.

XLIX.

*Corona Gloria, stelleda, gemmea seu lapidea,
& aurea.*

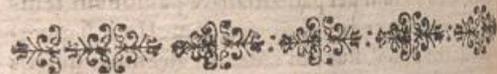
Distinguit S. Bonaventura tres coronarum species in *S. Bon. 30.7.*
 sacra Scripturâ propositas, triplex est *Aurea*, *Stelleda* & *serm. de S.*
lapidea : *Corona aurea* super caput eius : *In capite eius co-*
Barthol.
rona stellarum duodecim : *Posuisti in capite eius coronam* *Eccles. 45.*
de lapide pretioso. Prima corona convenit *Virginibus*, *Apoc. 12.*
secunda Doctoribus, *tertia Martyribus* : quia aurum, *Psal. 10.*
 propter puritatem suam, significat puritatem virginal-
 em : *Stella*, ob suum splendorem, demonstrat lumen
Doctrinæ : *petra*, seu *gemma pretiosa*, propter duri-
 tiem suam, repræsentat *Martyrum constantiam & for-*
titudinem.

L.

*Corona Gloria, qua apportat tranquillitatem
& pacem.*

Germinans pacem, & *pariens tranquillitatem*. Hi sunt
 fructus beatæ *Gloriæ* : *pax & tranquillitas perpetua*. *Eccles. 2.*
 M pax

pax cordis, tranquillitas mentis. O beatissima cœlestis
 Gloriæ, verus triumphus militum Christi! qui, ut
 bonus Dux, suos remunerat sequaces. & dat coronam
Isai. c. 61. pro cinere peccatorum oleum gaudij pro luctu, passionem
 laudis, suavemque Angelorum melodiam pro spiritu ma-
 roris. Siquidem, sicut Christus favum post seel gustavit
 dulcedinem Gloriæ post amaritudinem Passionis; ita
 quoque eveniet Christiano, qui post pœnas Mundi hujus
 gaudebit in altero.

PARADISUS,

Satietas cum desiderio.

LI.

*Satietas cum desiderio, satietas sine tadio
 & fastidio.*

Sap. c. 8.

Non enim habet amaritudinem conversatio illius
 nec a lium convitius illius. Cùm enim Deus
 seipso sit universale bonum & omne bonum, in
 causare potest minimam molestiam aut fastidium. Quod
S. Pet. Apo. propter dicitur de Angelis: In quem desiderant Angeli
 prospicere. Vident, & desiderant videre Deum; quia
 est desiderium mixtum cum imperfectione; sed summe
 perfectum est, non dicens rei desideratæ privationem
 sed summam oblectationem & ab omni tristitia liberum
 & purum est.

LII.

*Satietas cum desiderio, propter appetitum
 sitim, quam habent, videndi
 Deum.*

Eccl. 24.

Beati in cœlo edunt & esuriant, bibunt & sitiant.
 Quia semper sentiunt summam voluptatem & oblecta-
 tionem

nonem, nauseam & fastidium nunquam. Quapropter idem Deus certo quodam modo cibus simul est & fames: cibus in quantum satiat: fames, in quantum appetitum accendit & desiderium. O beatam satietatem, quæ nunquam generat fastidium! O beatam famem, quæ non privationem, sed tantummodo dicit appetitum & delectationem.

LIII.

Satietas cum desiderio, quæ obtineri nequit in hac vita.

Juxta Divinum Oraculum, qui bibit ex hac aqua ^{Ioan. c. 6.} ternatum voluptatum, nunquam propterea sitim suam explebit; sed bibendo unam, sitiet iterum aliam: quia est aqua fontis virtutis. Sed qui bibit aquam Gloriæ, & Divinæ voluptatis, non sitiet iterum. Primum, non anhelabit deinceps ad voluptates & delicias temporales & transitorias. Secundò, neque etiam in futura vita anhelabit ad spirituales consolationes temporaneas. Tertio, in hac vita sitiet iterum consolationes Dei: quia quò magis gustatur, eò magis cognoscitur, ac proinde eò magis accenditur desiderium novæ delectationis & consolationis.

LIV.

Satietas cum desiderio, quæ comparatur aviditate.

Visne saturari de Deo in Gloria? quære eum cum aviditate fidei. *Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam.* Beati, qui in hac vita semper vivunt famelici & avidi Dei, & amplius semper eum cognoscere & amare desiderant. Comparantur propterea igni, qui nunquam dicit, sufficit (ignis nunquam dicit: sufficit) quia, quò magis accenditur, eò plus accrescit virtus ejus combustiva; ad eundem modum Dei servus curare debet, ut semper progrediatur & crescat in amore, merita ad jungat meritis, nec unquam deficere & fatigari debet, donec attingat satietatem.

Gloriæ.

M 2

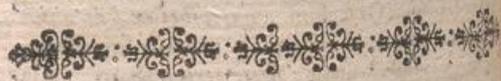
LV.

Satietas cum desiderio.

S. Bern.
med. 6. 4.

Quia videbit Deum ad voluntatem, habebit ad voluptatem, fruatur ad jucunditatem. Videbit Deum semper cum gaudio, semper cum voluptate, semper cum felicitate. Quoniam delectabilis est Deum ad videndum, suavis ad habendum, dulcis ad perfrendum: et

S. Bern. ut totum in illo invenitur, quidquid desideratur. Quoniam obrem hoc est totum bonum hominis, noscere et amare Creatorem suum.

PARADISUS,

*Premium Infinitum.**Premium infinitum, in unione cum Deo.*

S. Bern.
med. 6. 4.

Quia Premium est videre Deum, vivere cum Deo, vivere de Deo, esse cum Deo, et esse in Deo, et intra Deum esse totum Deificatum, absorptum, et transformatum in Deum: participando de perfectionibus et attributis Dei, juxta capacitatem naturæ suæ, Gratiæ virtutibus juxta et elevatæ.

Premium infinitum, propter participationem Divinorum thesaurorum.

S. Bern. loc.
cit.

Quoniam patebunt tunc arcana Divinitatis: in illis illo Gloriæ aperientur absconditi Divinitatis thesauri: manifestabuntur attributa Divina, Divina elucebit palchritudo et decor, et totum id, quod modo de Deo celatum et latet sub fide, tunc patefiet et ostendetur in Gloria.

O infinite Divinitatis thesauri, quando patebis? Beatus ille, qui te fruitur & gaudet in claritate cœlestis luminis, in splendore vultus Divini.

LVIII.

Premium infinitum, in infinita pulchritudine, & dulcedine Dei.

Amor nil aliud est, quàm boni & dulcis desiderium. Et hic Amor in nullo alio adæquato subjecto reperitur, *S. Dionys.* nisi in infinita pulchritudine & dulcedine Dei. Quanta-
cunque magna sit pulchritudo creata, & excresecat in
immensam cunctorum dulcedo bonorum; nunquam
extra Deum quietari poterit anima propter ipsum
Deum creata.

LIX.

*Premium infinitum, propter presentiam
omnis boni in Deo.*

Beatifica Divina Majestatis presentia omnibus erit o-
mnia. Erit communis omnibus Sapientia, Potestas, Iustitia, *S. Bern. loc. cit.*
Intelligentia, & cœtera attributa & perfectiones Dei.
Deus omnia, erit omnibus omnia.

LX.

*Premium infinitum, in infinitis meritis
Christi.*

Premium correspondet merito. Et quia nostra me-
rita dependent ab infinitis meritis Christi, & cum iis-
dem unita & conjuncta sunt, non quaecunque eis red-
ditur premium; sed immensum & infinitum. Remu-
nerat Pater æternus merita nostra; at semper incuitu
meritorum Christi: Quâ de causâ infinitum Deus
elargitur premium, quia infinitum
Christus acquisivit me-
ritum.

M 3

PARA

PARADISUS,

In DEO Solo,

LXI.

In Deo solo, qui est summa infinitas.

Quia Deus in seipso est omnia, ideo in omni perfectione dicit infinitatem. Infinitatem Essentiae, unde est sufficientissimus: infinitatem intellectus, unde est sapientissimus: infinitatem in voluntate, unde est beatissimus: infinitatem in actione, unde est potentissimus: infinitatem in loco, propter immensitatem: infinitatem in tempore, propter aeternitatem: & in reliquis omnibus attributis & perfectionibus suis. Quae propter de animâ, quae gaudet in caelis, dicitur essentiali, propter solam Dei, non creaturâ, perfectionem.

S. Bern. de
consider.

LXII.

In Deo solo, qui est omne obiectum potentiae intellectivae.

Tres dantur Beatorum cognitiones, juxta D. Augustinum: Vespertina, Matutina, & Meridiana. Prima cognitio creaturarum in seipsis: secunda est cognitio creaturarum in Deo: tertia est cognitio Dei in ipso Deo seu in seipso. Quia videt Deum, in quo omnia continentur, & in quo omnia videntur. Ac propterea merito dixit Deus Patriarchae Abrahamo: Ego ero merces tua magnanimitas. Ac si voluisset dicere: ego solus, & non alius ero perfecta merces tua, sufficiens unde quaque facere solicem beatumque.

S. Aug. in
Gen. c. 15.
Cornel. in
Gen. 6.
n. 340.
Gen. 15.

LXIII.

LXIII.

*In Deo solo, extra quem, quicquid est,
nullum est.*

Quia neque in terra, neque in cœlo reperitur aliquid extra Deum, quod satisfaciat & quietet. Et hæc Regij Prophetæ mens erat & sententia, quando dicebat: *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram?* Nulla prorsus datur creatura, neque in cœlo, neque in terrâ, quæ cor meum explere valeat: propterea *Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum: solus Deus, qui cor meum condidit ac creavit, illud exariare potest: neque ulli alteri, nisi soli Deo competit hoc nomen: Deus cordis mei, Deus centrum, quies, & gaudium cordis mei.*

LXIV.

*In Deo solo, qui est primum principium &
finis ultimus.*

Inquietum est cor meum, donec perveniat ad Deum. Unde meritò S. Thomas interrogatus, quam mercedem peteret, respondit: *Nihil, nisi te, Domine.* Et volebat dicere: nullam aliam, præter te, volo ac peto mercedem: nolo dona; sed volo Donatorem: *volo te, & non tua,* cum tu solus sis meum primum principium, & ultimus finis. Siquidem *Deus solus est finis desideriorum nostrorum qui sine fine videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur.* S. Aug. de civit. li. 22. c. 30.

LXV.

In DEO Solo.

Soli Deo honor & gloria. Quia Deus solus in merito gloria, solus, qui sit beatus, solus, qui alios faciat beatos: solus & solitarius in medio hominum, solus in medio Angelorum, solus in medio Sanctorum. *Quia solitudo non tollitur per associationem alterius, quod sit extrinseca natura, veluti sunt creaturæ comparatione Dei.* Tom. c. 1. D Tho. 1. p. 2. 31. A. 30.

Ita

Ita dicitur de homine, quod solus sit, & moretur in homine
tamen ei plurimæ adhiat plantæ, ac diversa animalia
Solus igitur est Deus meus in Mundo, quia nulla in eo
reperitur creatura, quæ ei comparetur. *Sælus ad extra
at non solus ad intra*, quia foelicissima ac Divina quædam
societate trium Personarum Divinarum, solis distinctio
rum relationibus; sed identificatarum in eadem Essentia
& Natura. Imitemur nos quoque Deum in solitudine
cordis nostri: quia, uti diximus Tomo primo,

*S. Chrysofostomus.
Tom. I. p. 1.
de present.
Dei S. Gre.
Naz. l. cit.
Ibidem.*

potest, ut medius urbes in tumultibus inhabitatissimas. Quod fit, Divinas, uti docet Nazianzenus
species nullis terrenis formis permixtas in se circumferens
non aliud, nisi Deum in corde gestando: & ad imitationem
tionem S. Patriarchæ Igaatii, omnes nostras cogitationes
verba, opera in Deum, tanquam in finem, referimus
ad Deum, Deique gloriam honoremque destinamus.
cunctis quoque actionibus & operibus nostris
cunque momento & tempore, ore circumferendos
fata verba: *Soli Deo honor & gloria.* Totum recurre
in solam Dei gloriam, quæ sit tota nostra conversatio
in terrâ, donec cæli incolæ eradamus &
cives. Amen.

Laus DEO, Beataque Virgini Mariæ

INDEX CIVIS COELI.

Introductio ad Civem Coeli. pag. 5.

Lib. 1.

Paradisus Visio Clara Dei. Gradus 15. p. 14
 Paradisus Amor ardens Dei. Gradus 20. p. 23
 Paradisus, Gaudium immensum Dei. Gradus 20. p. 32
 Paradisus, Laus Dei infinita. Gradus 20. p. 41
 Paradisus, Actio gratiarum aeterna. Gradus 20. p. 50

Lib. 2.

Paradisus, summa communicatio Dei. Gradus 20. p. 60
 Paradisus, Univerſitas ſcientiarum in viſione clara
 Dei. Gradus 20. p. 70
 Paradisus Theatrum Virtutum. Gradus 20. p. 80
 Paradisus, Corpus glorioſum. Gradus 20. p. 90
 Paradisus, Civitas Sancta Dei. Gradus 20. p. 99

Lib. 3.

Paradisus, Pretioſa Margarita. Gradus 5. p. 108
 Paradisus, Denarius diurnus. Gradus 5. p. 111
 Paradisus, Coena magna. Gradus 5. p. 113
 Paradisus, Theſaurus abſconditus. Gradus 5. p. 115
 Paradisus, Regnum Dei. Gradus 5. p. 117
 Paradisus, Vita aeterna. Gradus 5. p. 120
 Paradisus, Lignum Vitae. Gradus 5. p. 122
 Paradisus, Cenſum noſtri cordis. Gradus 5. p. 124
 Paradisus, Patria noſtra. Gradus 5. p. 127
 Paradisus, Glorioſa memoria vitae Chriſti. Grad. 5. p. 129
 Paradisus, Glorioſa memoria Paſſionis CHRISTI.
 Gradus 5. p. 131
 Paradisus, Memoria Sanctorum. Gradus 5. p. 134
 Paradisus, Sufpirium animae. Gradus 5. p. 136
 Paradisus, Regium convivium. Gradus 5. p. 138
 Paradisus, Summum in ordine. Gradus 5. p. 141
 Paradisus, Contritio cum iubilo. Gradus 5. p. 143
 N Para

I N D E X

- Paradisus, Gloriosum Celusma. Gradus 5.
- Paradisus, Finis Operationum. Gradus 5.
- Paradisus, Opus amoris Gradus 5.
- Paradisus, Memoria necessaria. Gradus 5.

Lib. 4.

- Paradisus, Desiderium Sanctorum. Gradus 5.
- Paradisus, Flumen Pacis. Gradus 5.
- Paradisus, Domus Dei. Gradus 5.
- Paradisus, Civitas Angelorum. Gradus 5.
- Paradisus, Objectum desiderii. Gradus 5.
- Paradisus, Hæreditas cœlestis Gradus 5.
- Paradisus, Æternitas scelicissima. Gradus 5.
- Paradisus, Bonum Universale. Gradus 5.
- Paradisus, Admiratio Justorum. Gradus 5.
- Paradisus, Corona Glorix. Gradus 5.
- Paradisus, Satietas cum desiderio. Gradus 5.
- Paradisus, Præmium Infinitum Gradus 5.
- Paradisus, in Deo solo. Gradus 5.

Ut piis ac sacris meditationibus alias dediti
 & recto cum ordine hisce considerationibus
 valeant, volui subjungere sequentem tabellam, ex
 qua cuilibet diei per mensem & annum competens
 sideratio, seu potius meditationis materia, quilibet
 cognoscere possit.

Primus numerus indicat diem Mensis, Secundus
 siderationem, Tertius paginam.

JANUARIUS.			Dies.	Confid.
Lib. I.			8	8
Dies.	Confid.	Pag.	9	9
1	1	14	10	10
2	2	15	11	11
3	3	15	12	12
4	4	15	13	13
5	5	16	14	14
6	6	ibid.	15	15
7	7	ibid.	16	16

I N D E X.

Dies.	Consid.	Pag.	Dies.	Consid.	Pag.
17	17	21	24	55	38
18	18	ibid.	25	56	ibid.
19	19	ibid.	26	57	39
20	20	22	27	58	ibid.
21	21	23	28	59	ibid.
22	22	ibid.	MARTIUS.		
23	23	24	1	60	40
24	24	ibid.	2	61	41
25	25	ibid.	3	62	ibid.
26	26	25	4	63	42
27	27	ibid.	5	64	ibid.
28	28	26	6	65	ibid.
29	29	ibid.	7	66	43
30	30	27	8	67	ibid.
31	31	ibid.	9	68	44
FEBRUARIUS.			10	69	ibid.
1	32	ibid.	11	70	45
2	33	28	12	71	ibid.
3	34	ibid.	13	72	ibid.
4	35	29	14	73	46
5	36	ibid.	15	74	ibid.
6	37	30	16	75	47
7	38	ibid.	17	76	ibid.
8	39	ibid.	18	77	48
9	40	31	19	78	49
10	41	32	20	79	ibid.
11	42	ibid.	21	80	50
12	43	33	22	81	ibid.
13	44	ibid.	23	82	51
14	45	34	24	83	ibid.
15	46	ibid.	25	84	ibid.
16	47	ibid.	26	85	52
17	48	35	27	86	ibid.
18	49	ibid.	28	87	53
19	50	36	29	88	ibid.
20	51	ibid.	30	89	54
21	52	ibid.	31	90	ibid.
22	53	37	APRILIS.		
23	54	ibid.	1	91	55
			N 2		2

I N D E X

Dies.	Confd.	Pag.	Dies.	Confd.
2	91	ibid.	9	19
3	93	56	10	30
4	94	ibid.	11	31
5	95	ibid.	12	32
6	96	57	13	33
7	97	ibid.	14	34
8	98	58	15	35
9	99	ibid.	16	36
10	100	59	17	37
	<i>Lib. II.</i>		18	38
11	1	60	19	39
12	2	61	20	40
13	3	ibid.	21	41
14	4	62	22	42
15	5	ibid.	23	43
16	6	63	24	44
17	7	ibid.	25	45
18	8	ibid.	26	46
19	9	64	27	47
20	10	ibid.	28	48
21	11	65	29	49
22	12	ibid.	30	50
23	13	66	31	51
24	14	ibid.		JUNIUS.
25	15	67	1	52
26	16	ibid.	2	53
27	17	68	3	54
28	18	ibid.	4	55
29	19	ibid.	5	56
30	20	69	6	57
	MAJUS.		7	58
1	21	70	8	59
2	22	ibid.	9	60
3	23	71	10	61
4	24	ibid.	11	62
5	25	72	12	63
6	26	ibid.	13	64
7	27	73	14	65
8	28	ibid.	15	66

I N D E X.

Dies.	Confid.	Pag.	Dies.	Confid.	Pag.
16	67	93	23	4	110
17	68	ibid.	24	5	ibid.
18	69	94	25	6	111
19	70	ibid.	26	7	ibid.
20	71	ibid.	27	8	112
21	72	95	28	9	ibid.
22	73	ibid.	29	10	ibid.
23	74	96	30	11	113
24	75	ibid.	31	12	ibid.
25	76	97	AUGUSTUS.		
26	77	ibid.	1	13	114
27	78	ibid.	2	14	ibid.
28	79	98	3	15	ibid.
29	80	99	4	16	115
30	81	ibid.	5	17	ibid.
JULIUS.			6	18	116
1	82	100	7	19	ibid.
2	83	ibid.	8	20	ibid.
3	84	101	9	21	117
4	85	ibid.	10	22	118
5	86	ibid.	11	23	ibid.
6	87	102	12	24	119
7	88	ibid.	13	25	ibid.
8	89	103	14	26	120
9	90	ibid.	15	27	ibid.
10	91	ibid.	16	28	121
11	92	104	17	29	ibid.
12	93	ibid.	18	30	ibid.
13	94	ibid.	19	31	122
14	95	105	20	32	ibid.
15	96	ibid.	21	33	123
16	97	106	22	34	ibid.
17	98	ibid.	23	35	124
18	99	ibid.	24	36	ibid.
19	100	107	25	37	125
Lib. III.			26	38	ibid.
20	1	108	27	39	126
21	2	109	28	40	ibid.
22	3	ibid.	29	41	127
					D es.

I N D E X

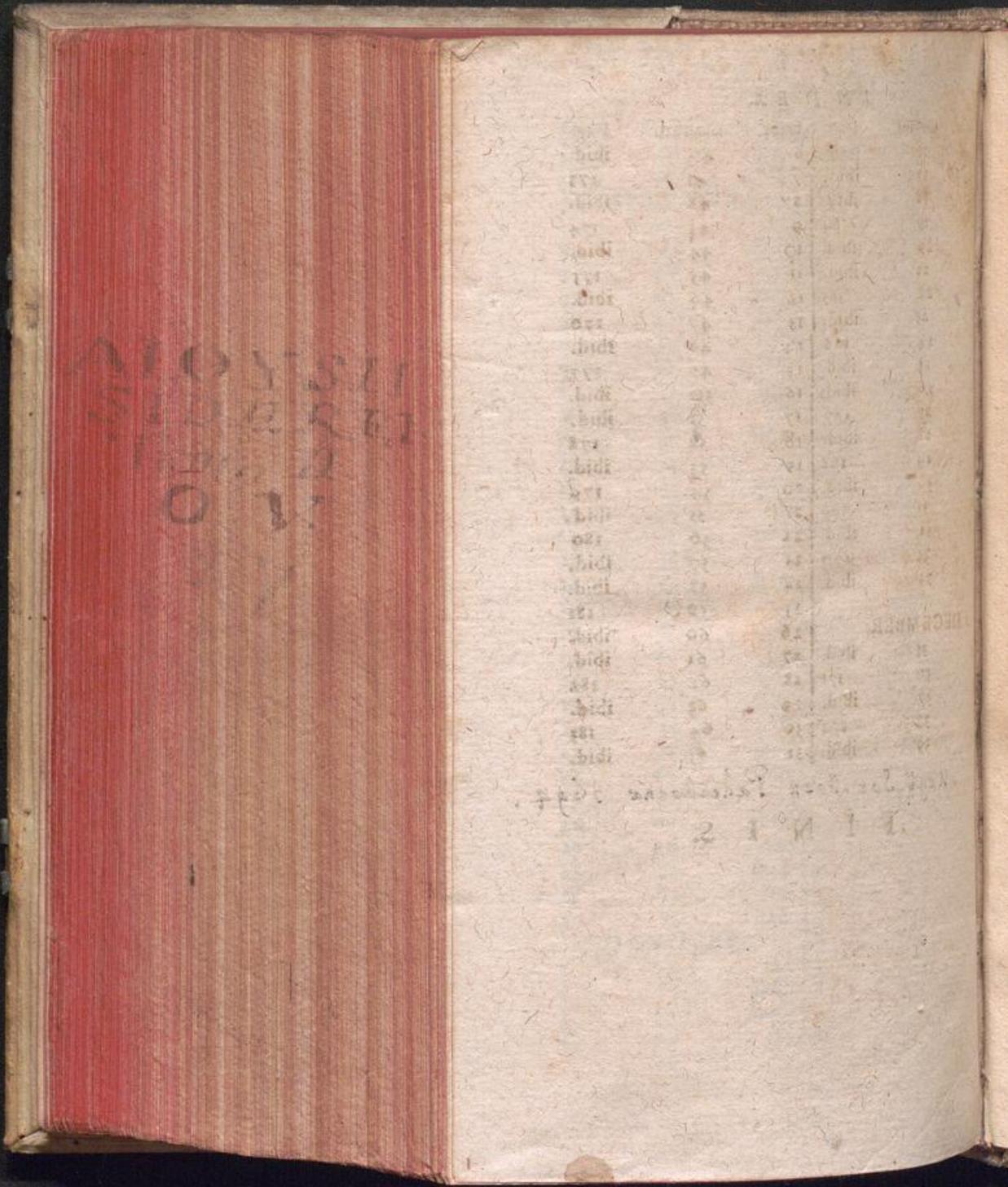
Dies.	Confid.	Pag.	Dies.	Confid.	Pag.
30	42	ibid.	6	79	ibid.
31	43	ibid.	7	80	ibid.
SEPTEMBER.			8	81	141
1	44	128	9	82	142
2	45	ibid.	10	83	ibid.
3	46	129	11	84	147
4	47	ibid.	12	85	ibid.
5	48	130	13	86	148
6	49	ibid.	14	87	ibid.
7	50	131	15	88	149
8	51	ibid.	16	89	ibid.
9	52	132	17	90	150
10	53	ibid.	18	91	ibid.
11	54	133	19	92	151
12	55	ibid.	20	93	ibid.
13	56	134	21	94	152
14	57	ibid.	22	95	ibid.
15	58	135	23	96	153
16	59	ibid.	24	97	ibid.
17	60	136	25	98	154
18	61	ibid.	26	99	ibid.
19	62	137	27	100	155
20	63	ibid.		<i>lib. IV.</i>	
21	64	ibid.	28	1	ibid.
22	65	138	29	2	ibid.
23	66	ibid.	30	3	ibid.
24	67	ibid.	31	4	ibid.
25	68	139	NOVEMBER.		
26	69	ibid.	1	5	ibid.
27	70	140	2	6	ibid.
28	71	ibid.	3	7	ibid.
29	72	141	4	8	ibid.
30	73	ibid.	5	9	ibid.
OCTOBER.			6	10	ibid.
1	74	142	7	11	ibid.
2	75	ibid.	8	12	ibid.
3	76	ibid.	9	13	142
4	77	143	10	14	ibid.
5	78	144	11	15	ibid.

ALONSO
SILVER
O W

I N D E X.

Dies.	Confid.	Pag.	Dies.	Confid.	Pag.
12	16	163	6	40	ibid.
13	17	ibid.	7	41	173
14	18	ibid.	8	42	ibid.
15	19	164	9	43	174
16	20	ibid.	10	44	ibid.
17	21	ibid.	11	45	175
18	22	165	12	46	ibid.
19	23	ibid.	13	47	176
20	24	166	14	48	ibid.
21	25	ibid.	15	49	177
22	26	ibid.	16	50	ibid.
23	27	167	17	51	ibid.
24	28	ibid.	18	52	178
25	29	168	19	53	ibid.
26	30	ibid.	20	54	179
27	31	169	21	55	ibid.
28	32	ibid.	22	56	180
29	33	170	23	57	ibid.
30	34	ibid.	24	58	ibid.
			25	59	181
			26	60	ibid.
			27	61	ibid.
			28	62	182
			29	63	ibid.
			30	64	183
			31	65	ibid.
DECEMBER.					
1	35	ibid.			
2	36	171			
3	37	ibid.			
4	38	172			
5	39	ibid.			

Collegij Soc. Jesu Paderborna 1694.
F I N I S.

LIBRARY
UNIVERSITY OF
PADERBORN

100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

111
2111